NATIONAL LIBRARY
NOV 15 1968
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921—7121; 465—7902
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — Z. Kēlere, 2511 N. Kimball Ave., Chicago, Ill., 60647, U.S.A.
SATURDAY, OCTOBER 26, 1968

LATVIJA
AMERIKĀ

86. N-RS. SESTDIENA, 1968. GADA 26. OKTOBRIS 18. GADS

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevēja — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 8 Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 4, Ont., Canada tālr. 921—7121
Ņujorkas redakcijas vadītājs V. IRBE 4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A. Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja Z. KĒLERE, 2511 N. Kimball Ave., Chicago, Ill., 60647, U.S.A., tālrunis 486—8975

Pasākumi jubilejas zīmē

VIKTORA IRBES KRITISKS PĀRDOMU ATSKATS

Latvijas neatkarības pasludināšanas 50. gads iegājis beigu posmā, kad jau var daļēji atskatities uz paveikto un vēl veicamo. Amerikas latviešu apvienības mērķis bija savākt 110.000 dol. no tiem ap 10.000 dol. paredzot jubilejas tehniskajiem izdevumiem. Tas arī sasniegts. Klāt vēl nāks īpašās loterijas atlikums. Tādēļ interesanti atcerēties, ka ALAs valdes sēdē pirms pusotra gada, kad runāja par ziedojumos savācamās summas lielumu, daži valdes locekļi ar bažām minēja 100.000 dol., bet citi domāja, ka savākt varētu tikai apmēram pusi. Tautieši tomēr apliecināja, ka var ziedot arī prāvākas summas, ja ir kāds īsti reāls mērķis vai ideāls. Ir krietns skaits tautiešu, kas devuši 100 vai vairāk dolaru, bet 1000 dol. ziedotāju ir tikai daži.

No jau paveiktajām iecerēm, liekas, visnozīmīgākā ir Latvijas 50 gadu ceļojošā izstāde. Tā izveidota daudz iespaidīgāka un izskatīgāka nekā agrākās, bet radījusi arī visvairāk galvassāpju rīkotājiem. Izstādes iekārtošana prasīja laiku un līdzekļus, tās atklāšanu nācās trīs reizes atlikt, un arī tad vēl divas nedēļas pirms atklāšanas iekārtotāji strādāja dienu un nakti, dažiem savās darba vietās izprasot pat atvaļinājumu. Iekārtošanas darbu veica ALAs kultūras birojs ar vadītāju Dr. P. Norvili pēc mākslinieka H. Gricēviča meta, strādājot viņa uzraudzībā. Pat tik intensīvi strādājot, atklāšanas dienā daži stendi vēl nebija pilnīgi iekārtoti. Izstāde arī izmaksāja vairāk nekā paredzēts, tās transporta izdevumi izrādījās dārgi, iekārtošanai bija nepieciešamas plašas telpas. Tas bija pa spēkam tikai lielām latviešu kolonijām.

Radās arī dažādi sarežģījumi izstādes iekārtošanā. Tā kādā vietā tā ieradās tikai dažas stundas pirms atklāšanas, tādēļ iekārtošanu varēja pabeigt burtiski pēdējā stundā: kad apmeklētāji pa vienām durvīm nāca iekšā, strādātāji pa otrām gāja laukā. Radās sarežģījumi arī ar izstādes paplašināto katalogu, kuŗu slikto angļu valodas dēļ aizstāja ar citu. Tā izdevumi pārsnieguši budžetā paredzētos 12.000 dol. Tie sākotnēji bija paredzēti 16.000 dol. apmērā, bet vēlāk tos samazināja. ALAs valde izstādei piešķirusi papildlīdzekļus, no kuŗiem vismaz daļu gaida atpakaļ no Kultūras biroja, jo papildpiešķirumu uzskata par aizdevumu. Lielo transporta izdevumu dēļ dažas kolonijas atteikušās šo izstādi rīkot. Kaut tā domāta galvenokārt amerikāņiem, vairums apmeklētāju tomēr ir latvieši.

Šī izstāde bijusi visvairāk pārrunātais jubilejas projekts ALAs valdes sēdēs, spriežot par līdzekļiem, iekārtošanu, trūkumiem un panākumiem. Kaut visvairāk darba šai pasākumā ieguldījis ALAs kultūras biroja vadītājs Dr. P. Norvilis, viņš liekas it kā aizmirsts. Aizmirsta pat ALAs valdes pateicība, kuŗa gan izteikta citiem izstādes iekārtošanas darbiniekiem. Visumā jāatzīst, ka šī izstāde prasījusi daudz darba un līdzekļu, kā arī radījusi dažas nepatikšanas, bet tās panākumi ir labi.

Latvijas propagandas brošūra ALAs kongresa priekšvakarā iznāca angļu valodā, bet spāņu un franču izdevumā parādīsies ap 1. novembri. Izdevums ir glīts, bagātīgi ilustrēts, 72 lappušu biezs un maksā 1 dol. ASV, bet citās valstīs 2,50 dol. Brošūra domāta cittautiešu informēšanai par Latviju.

Šim nolūkam tā šķiet par plašu, jo maz ticams, ka būs daudz cittautiešu, kas visu izlasīs. Ir labi saprotama latviešu dedzība plaši stāstīt par savu tautu un zemi, tās vēsturi un likteni, bet jāsaprot arī tie, kas šo brošūru saņems. Cik no viņiem atlicinās laiku, lai to izlasītu no viena vāka līdz otram? Varbūt pareizāk būtu bijis sniegt pēc iespējas mazāk lasāmā, vairāk ilustrāciju. Mums derētu sevi iedomāties mainītās lomās. Ja latvieši saņemtu, piemēram, no kādas Afrikas tautas, kaut vai no Zelta piekrastes, šāda plašuma brošūru, arī tad būtu jājautā, cik daudzi to rūpīgi izlasītu. Liekas, mēs tajā ieskatītos, apskatītu ilustrācijas, vietām kādu rindu palasītu, pēc tam ieliktu galda atvilktnē, jaunākajā gadījumā iesviestu papīrkurvī. Vai, to ievērojot, varam gaidīt, ka citi mums pievērsīs vairāk uzmanības, it sevišķi vēl, ja mūsu ādas krāsa un politiskais stāvoklis neatbilst pašreizējām prasībām? Vai V. Korsta izdotā vienas lapas četru locījumu publikācija par visām trim Baltijas valstīm nekalpo tam pašam mērķim daudz vairāk? Bez tam šīs brošūras izdošana ir aizkavējusies, jo tā būtu lieti noderējusi Latvijas 50 gadu ceļojošās izstādes papildināšanai. Ar to, varbūt, ALAs kultūras birojam būtu atkritusi vajadzīga iespiest paplašinātu vadoni. Brošūra „Latvia" tomēr katrā ziņā ir ļoti vērtīgs Latvijas daudzināšanas materiāls ar vēstures un citiem nozīmīgiem materiāļiem.

Jauniešu latviskās izglītības veicināšanai ALAs izglītības birojs radīja īpašas nopelnu stipendijas, kuŗas piešķīra pēc rakstveida pārbaudījumiem. Uzvarētāji divās vecuma grupās saņēma 150—500 dol. prēmijas, bez tam bija krietns skaits 100 un 50 dol. stipendijas saņēmēju. Iebildumi, varbūt, varētu būt pret godalgu apmēru, jo pirmā godalga liekas mazliet par lielu, ja salīdzina ar citiem piešķīrumiem. Kultūras fonds piešķir tikai 400 dol. godalgas par veikumiem, pie kuŗiem strādāts vairākus gadus, bet skolēniem 500 dol. saņemšanai bija vajadzīgas tikai nepilnas divas stundas. Attaisnojumam, varbūt, varētu atzīt, ka viņi savukārt mācījušies 7 vai 10 gadus latviešu skolā vai mājās. Dažādās domās varētu gan būt par nosaukumu — stipendija. Tomēr jaunatnes darbam bija nepieciešams kāds novērtējums, un šis ir viens no iespējamiem atrisinājumiem.

Kad ALAs valdes sēdēs runāja par Latvijas nopelnu medaļām, likās, ka tās ļoti lietderīgas un patikamā veidā atdzīvinās jubilejas gada panākumu novērtēšanu. Daudzi, varbūt, domāja, ka šīs medaļas būs lentē kaklā karināmas vai vismaz piespraužamas pie krūtīm, tādēļ jutās pārsteigti, ka tās glabājamas etvijā uz rakstāmgalda. Šīs atzinības medaļas piešķirs cittautu latviešu draugiem, tomēr pret samaksu tās var iegādāties arī latviešī savām kollekcijām, tikai bez attiecīgā diploma un pasniegšanas sarikojuma. Izkaltas medaļas bija paredzētajā laikā un likās, ka nekādi sarežģījumi nevar rasties.

Tie sākās tad, kad sāka piešķirt pirmās medaļas. Tikko ALAs valde bija izlēmusi pieprasīšanas un piešķiršanas kārtību, jau dažas dienas vēlāk ienāca pirmais pieprasījums ar vairāku

(Nobeigums 5. lpp.)

RUDENS MEŽĀ Foto: J. Ligers

Politisks starpgadījums olimpiskajās spēlēs

SPECIALRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

Paklausot laikraksta redaktora aicinājumam, kā sporta jautājumos ne pārāk kompetents politikas komentātors šoreiz atļaujos mazliet pakavēties pie sporta pasaules lielākā notikuma—olimpiskajām spēlēm Meksikositijā, kuŗas jau atrodas nobeiguma priekšvakarā.

Amerikāņu sportistu panākumus uz brīdi apēnoja divu ASV reprezentācijas dalībnieku, Toma Smita un Džona Karlosa, negaidīts politisks izlēciens olimpiskajā stadionā uzvaras medaļu pasniegšanas ceremoniālā. Smits 200 m skrējienā bija izcīnījis zelta medaļu, bet Karloss, tai pašā sacensībā sasniedzot mērķi kā trešais, izpelnījās bronzas goda zīmi. Tas pats par sevi nav nekas neparasts, un visi varētu viņiem sirsnīgi aplaudēt tāpat kā kuŗam katram izcilam sportistam, kas ar savu individuālo sniegumu un panākumiem dara godu valstij un tautai, kuŗu pārstāv. Še tomēr jāpiezīmē, ka Smits un Karloss, tāpat kā daudzi citas ASV izlases atlēti olimpiskajās spēlēs, ir nēģeri. Arī tas nav nekas sevišķs, jo sportā uzvaru nodrošina atsevišķā individuāla izcilās spējas, ne ādas krāsa. Bet notika kaut kas tāds, ko neviens negaidīja, un tas nebija patīkams atgadījums, jo sevišķi olimpiskajās spēlēs ne, kas domātas draudzībai, saprašanās un miera gara veicināšanai.

Kad olimpisko medaļu pasniegšanas ceremonijā mastā uzvijās amerikāņu karogs un uzvarētājiem par godu, skatītājiem piecēloties, pār stadionu šalca ASV himna, visiem par nepatīkamu pārsteigumu Smits un Karloss nolieca savas sprogainās galvas un „melnās varas" sveicienā demonstrātīvi izslēja gaisā melni cimdotas dūres. Arī ar melniem kaklautiem un melnām zeķēm, kuŗām tāpat ir simboliska protesta nozīme, abi melnie amerikāņu sportisti olimpiskajā pasaules forumā mēģināja pievērst uzmanību diskriminācijai, kuŗa vēl pastāvot ASV pret melnās rases pilsoņiem. Pēc šī incidenta uzvarētāju apbalvošanas ceremoniālā, ar ko olimpisko spēļu norisē jau bija ienesta politika, Smits un Karloss sniedza neskaitāmo valstu preses pārstāvjiem intervijas, uzsverot nēģeru „bezticamo" stāvokli ASV.

Ļoti pamatoti Starptautiskā olimpiskā komiteja šādu Smita un Karlosa izrīcību atzina par politisku demonstrāciju, kādu olimpisko spēļu noteikumi nepieļauj. Starptautiskā olimpiskā komiteja tādēļ pieprasīja ASV nacionālajai olimpiskajai komitejai bez kavēšanās vilkt nepieciešamās konsekvences, un amerikāņiem nekā cita neatlika, kā abus dumpiniekus bez lielas ceremonijas tūlīt izslēgt no ASV reprezentācijas sastāva un sūtīt tos atceļā uz māju.

Uz brīdi gaisā uzvirpuļotie politiskie putekļi drīz tomēr atkal nogūlās, jo galdītā cita melno atlētu solidarizēšanās ar Smita un Karlosa rīcību izpalika. Tāpat ar savu pārsteidzīgo un pavisam nesportisko rīcību abi „melnās varas" propagandisti neguva nekādu atbalsi arī daudzajos Afrikas valstu sportistos. Kēnijas izlases vienības kapteinis Edvards Boloiss preses pārstāvjiem tikai lakoniski pateica: Politikai olimpiskajās spēlēs nav vietas. Amerikāņiem ar savām politiskajām un rasu problēmām jātiek galā pašu mājās."

Citi izcili melnā kontinenta atlēti norādīja, ka pareizais protesta veids, ja jau amerikāņu nēģeri vēlējušies iespaidīgi izteikt savu neapmierinātību, būtu bijis atteikties no piedalīšanās ASV olimpiskajā reprezentācijas vienībā. Bet — jau tas vien, ka ASV nacionālā olimpiskā komiteja iedalījusi savā vienībā tik lielu skaitu nēģeru, norādot, ka sportā nekādas diskriminācijas ASV

(Nobeigums 8. lpp.)

Pēteris Algars

Draudzības un draudu pārvērtēšana

PADOMJU JAUNĀ ŠĶIRA CINAS AR NEDAUDZAJIEM, KAS PĀRSTAV VISUS

Britu laikraksts „The Times" 17. oktobrī ievietojis ievadrakstu „Protesti Krievijā", kuŗu vērts ne vien izlasīt, bet arī iztirzāt, jo tas paver kādas aizslēgtas durvis, aiz kuŗām, varbūt, slēpjas arī apspiesto tautu nākotne. „The Times" raksta:

„Krievijas vēsturē ir vairāki piemēri, kā protesta lāpa nodota tālāk nākošajiem nesējiem, lai liesma nenodzistu, kad iepriekšējie apcietināti. Kaut kas no vecajām tradicijām vērojams arī tagad Pad. savienībā. Nesenās protestu akcijas un aresti iesākās ar neatkarīgi domājošo rakstnieku Siņavska un Daniela notiesāšanu 1966. gada februārī. Tās turpinājās, kad tiesāja rakstnieku Ginsburgu 1967. gada janvārī, un atkārtojās, kad atkal notika rakstnieku prāvas 1967. gada augustā un septembrī, un beidzot šāgada janvārī, kad parādījās Pāvela Ļitvinova un Larisas Danielas protesta manifests. Larisa Daniela ir apcietinātā rakstnieka sieva. Tagad Ļitvinovu un Danielu notiesāja izsūtījumā par to, ka viņi Sarkanajā laukumā Maskavā pacēluši plakātus, kuŗi protestēja pret Čechoslovakijas okupāciju.

Pārsteigties par protestiem, kas tēmēti Pad. savienības iekārtai, uz protestiem pret Čechoslovakijas apspiešanu, no protestiem pret rakstnieku tiesāšanu uz protestiem pret tautu nomākšanu būtībā nav frontes maiņa. Abos gadījumos protestētāji vienkārši pastāvējuši uz tiesībām pateikt to atklāti, ko domā par savu valdību. Lielākā tiesa no viņiem nevēlas mainīt politisko sistēmu, ne vairāk, kā to vēlējās čechi un slovaki. Viņi vienkārši prasa vairāk brīvības šīs sistēmas logatos. Visvairāk nomāc tas apstāklis, ka padomju vadītāji abās zemēs atbildēja ar rupju varu.

Brežņevs un viņa līdzspēlētāji, izrādās, ir tik uzpūtīgi, kādus vien kāda valsts ir savā laikā piedzējusi. Viņi apturēja Chruščova idejas; daudzas no tām bija ierosinošas, dažas paredzēja reformas, bet dažas neiespējamas. Tikuši valjā no Chruščova, viņi ķērās pie parastajām administrātīvajām metodēm, kuŗas ieviesa mazliet nepieciešamas saimnieciskas pārmaiņas, bet, lai saglabātu tradicionālo kārtību, lika lietā brutālu varu. Varētu teikt, ka citi vadoņi Čechoslovakijas krizes gadījumā rīkotos citādi, tiem, varbūt, būtu vairāk izdomas, vairāk ticības sev. Tagad jāatzīst, ka Brežņevs un kompānija ir savas valdīšanas sistēmas raksturīgi paraugi: viņi novāca Chruščovu tādēļ, ka tas nebija gluži tāds kā viņi."

Šajā jautājumā domas varētu dalīties. Taču to, ko Chruščovs atklāja par Staļina noziegumiem, Brežņevs nekad neatklātu. Gluži otrādi, Pad. savienībā ir sākusies lēna Staļina slavas restaurācija. Ja tā vēl nav sasniegusi kalngalus, tad nevis administrācijas negribēšanas dēļ, bet process ir lēns, lai neizraisītu vēl lielāku apzinīgāko pilsoņu nemieru. Solžeņicina darbi tikai tādēļ ir aizliegti, ka tie ar literāriem tēliem atmasko staļinisma briesmu laiku.

„The Times" turpina:

„Viņiem visiem (Brežņevam & Co. ir tās pašas īpašības, kuŗas piemīt režīmam. Viņi atspoguļo neelastīgo, aizdomu pilno un visām pārmaiņām naidīgo birokratijas mašīneriju, kuŗa ir marksistiskā sociālisma vislaunākais paveids Pad. savienībā. Vēl jaunāk, viņi pārstāv rupjo marksistisko pārliecību, ka katra neatkarīga doma, vai to pauž pašu rakstnieki, vai čechi, būtībā ir naidīgas ideoloģijas atvase, tādēļ iznīcināma.

Mazākā valstī sistēma spētu mainīties vieglāk nekā čechi un slovaki to izrādīja. Milzīgajā Pad. savienībā ar tik daudzām tautīm, kuŗā carisma mantojums un tagadnīgā marksistu birokratija sakausēta vienā lējumā, tas ir grūti. Tā ir tagadējo protestētāju traģēdija, bet aiz viņiem atrodas sabiedriskās domas spiediens, sabiedrības, kuŗa nepārtraukti top izglītotāka. Tā ir vienīgā cerība, ka viņus balsta daudzās pārliecības."

Šis raksts, protams, neatsedz visas iespējas, un tās zina tikai paši protestētāji. Bet viens ir skaidrs: kad izlasām Larisas Danielas un Pāvela Ļitvinova pēdējos vārdus Maskavas tiesā, viņi nav karstgalvji, kuŗi nezina, ko dara. Viņi ir pacēluši protesta plakātus, labi zinādami, kāds būs par to atmaksa.

Lūk, Larisas Danielas pēdējie vārdi: „Es nerīkojos, vadoties no kādiem impulsiem. Es pārdomāju to, ko darīju, es labi apzinājos konsekvences... Es gaidīju, kad kāds sabiedrībā redzamāks cilvēks pacels savu balsi, bet visi klusēja. Man vajadzēja izšķirties, vai iet vienai, vai arī klusēt. Ja es klusētu, tad atbalstītu rīcību, kuŗai nepiekrītu. Tas jau līdzinātos meliem. Es nedomāju, ka mana pārliecība ir vienīgā pareizā, bet es citādi nevaru. Sanāksmēs un presē atbalstīja valdības rīcību. Tas viss pamudināja mani atklāti protestēt. Ja es nebūtu protestējusi, tad justos līdzatbildīga par valdības kļūdām; uzskatu par atbildīgiem tos, kas klusēja Staļina valdīšanas laikā. Es apzinājos atbildību." Šai vietā prokurors pārtrauca Larisu Danielu.

Jaunais zinātnieks Pāvels Ļitvinovs, kādreizējā padomju ārlietu komisāra mazdēls, tiesā pēdējā vārdā izklāstīja apcietināšanas priekšvēsturi: „Es negribu apgrūtināt jūs ar likuma pantu iztirzājumiem. To jau ir darījuši aizstāvji. Ka esam nevainīgi, tas ir acīm redzami, un es nejūtos vainīgs. Tai pašā laikā man nav šaubu, ka spriedums būs pret mani. Es jau to zināju, kad posos uz Sarkano laukumu. Es zināju, ka KGB (valsts drošības komiteja) aģenti inscenēs provokāciju. Es zināju to no personas, kuŗa man sekoja. Spriedums jau bija rakstīts viņa acīs, kad šis sekotājs pavadīja mani pazemes vilcienā. Tas cilvēks, kas sita mani Sarkanajā laukumā, nebija pirmo reizi man gadījies ceļā. Un par spīti visam, es gāju uz Sarkano laukumu. Nevarēja būt nekādu šaubu, ka man jāiet turp kā padomju pilsonim. Man vajadzēja skaļi pateikt, ka nepiekrītu valdības rīcībai. Es zināju, kāds būs spriedums, kad parakstīju protokolu milicijas iecirknī, kur mani apvainoja uz kriminālkuma 190. panta pamata." Pēc šīs atzīšanās Ļitvinovs turpināja: „Jūs muļķi, — man teica milicis, — ja jūs turētu muti, neviens jūs neaiztiktu.

(Nobeigums 8. lpp.)

DZĪVAS BITES UN LIELISKU MODES SKATI,

kā arī citas aizraujošas lietas Jūs redzēsit Latviešu saimniecisko darbinieku apvienības skatē 2. un 3. novembri. Izstāde atvērta sestdien, 2. novembri, no pulksten 8.00 līdz 11.00 vakarā un svētdien, 3. novembri, no plkst. 10.00 rītā līdz plkst. 10.00 vakarā Latviešu namā, 491 College ielā, Toronto. Ieeja $1.00 no personas, bērniem vecāku pavadībā ieeja brīva, studentiem puscena. Pieprasiet BRĪVBILETES latviešu uzņēmumos.

Dr. Ansis Karps

Komūnisma eksperimenti Amerikā

Sakarā ar attīstību Čechoslovakijā, kur notiek dažas drāmatiskas pārvērtības komūnisma iekārtā, ir derīgi apcerēt, kādi ir tie spēki cilvēku darbā, kas veicina komūnistu iekārtu nodibināšanos un satur tās kopā uz gaŗāku vai īsāku laiku. Labu ieskatu dod komūnistu eksperimenti ASV, kur aizvien bijušas komūnistu kolonijas visādās variācijās. Skaita, ka tādu sabiedrību bijis ne mazāk par 200, bet visas agrāk vai vēlāk izbeigušas savu eksistenci visai nožēlojamā kārtā. No kurienes nāca idejas, kas ieķērās uzņēmīgu cilvēku galvās, kuŗi tad musināja citus pievienoties viņu nodomiem? Nav jāaizmirst ka sekotāji rodas arī gluži fantastiskām domām un absurdām pasaules labošanas idejām, ja vien priekšgalā nostājas labi sludinātāji, kaut arī šarlatāni, ar lielām ietekmēšanas spējām. Jau Nīče ir teicis, ka „visbīstamākie ir slimīgie" resp. psīchopati. Cilvēku vairums ir it kā aitu bars. Par amerikāņiem ir teikts, ka viņi neatmet nekādus maldus un šarlatānismu, iekām nerodas cits lielāks par esošo.

Nav iespējams še iedziļināties ļoti sarežģītajā notikumu virknē un ideju kopsakarībā, kas valdīja ASV pagājušajā gadsimtā, jo to bija ļoti daudz gan politiskajā, gan arī reliģiskajā un sociālajā laukā. Visas pamatidejas nāca no Eiropas reizē ar iecelotājiem; ASV tās sazarojās un atrada brīvu un plašu zemi, kuŗā varēja izmēģināt to iedzīvināšanu un pastāvēšanas iespējas. Tā radās dīvainas un daudzas komūnistu nometnes ar dalībnieku skaitu no pāris desmitiem līdz vairākiem simtiem. Raksturīgi ir tas, ka pat vislielākos maldus pieņēma vispirms bagātāki un izglītotāki cilvēki, kuŗiem tad sekoja pārējie. Bet tas pats notiek arī tagad universitātēs, daudziem studentiem domājot, ka reizē ar matrikulas saņemšanu ieguvuši jau visu dzīves gudrību un ir spējīgi uzņemties vadonību jebkuŗā virzienā.

Dažādas cilvēku sadzīves iekārtas atšķiras ar veidu, kā tās mēģina izkārtot t.s. pamatprasības jeb vajadzības: dzīvības uzturēšanu, dzimuma dziņas un attiekšsmes (dzīvības turpināšanai), tiecību pozitīvā vai negātīvā nozīmē un brīvību. Dzīvības uzturēšana ir absolūta vajadzība, bet pārējās var dažādi vai nu sekmēt, vai arī apvaldīt, piemēram, izspēlējot dzīvības uzturēšanas instinktu ar terrora palīdzību pret pārējām vajadzībām: lai paliktu dzīvi, cilvēki gatavi atteikties no tiecības, brīvības un apvaldīt dzimuma dziņas. Izņēmumi ir reti. Šo lietu izkārtošanai nevar paiet garām neviena komūnistu iekārta. Interesanti ir papētīt, kā kuŗā vietā tas darīts un kas no tā iznācis.

Še vēl atzīmējams, ka cilvēki piekeras jaunām mācībām un labākas dzīves solījumiem tad, ja viņu dvēseles miers kaut kādā veidā saviļņots un izsists no līdzsvara, ko var panākt ar lielām suģestijas spējām apveltīti „praviešī", vai arī dabas katastrofas un karš. Izrādās, ka jauni dzīvesveidi komūnisma paraugā izveidojušies lielo reliģisko atdzīvināšanas kustību ietekmē, sākot jau ar 18. gadsimtu, kad parādījās pirmie komūnisma sludinātāji franču revolūcijas laikā. Tolak tiecības lietas vēl bija svariga dzīves sastāvdaļa, arī komūnisma teorijas vēl jaucās kopā ar tiecības mācībām — kā nu kuŗu reizi. Kārlis Markss vēl nebija dzimis. Kā tad nu radās tiecības atdzīvināšanas viļņi, kas atkārtojās ik pa apmēram 50 gadiem?

Jauno laiku vēsturē šāds liels vilnis bija reformācijas kustība 16. gadsimtā ar visiem nozarojumiem. Arī pirmie iecelotāji Amerikā bija reformācijas izraisīto apstākļu vajāti Eiropas emigranti, t.s. puritāņi jeb reformātora Kalvīna piekritēji, kas ietekmējuši amerikāņu īpato dzīvi līdz šai dienai. Bet reizē ar pirmajiem iecelotājiem ieradās arī pirmie atkritēji, tā kā drīz vien izveidojās neskaitāmas tiecību sektes, kuŗas drupināja puritānisma pamatus. Katrai sektei bija savs praviets vai praviete, kas uzskatīja sevi par vienīgo patiesības nesēju cilvēcei. Mūsu laikā šāds tiecības atdzīvinātājs ir Billijs Grēms. Kā visām tiecībām un to sektēm pamatā ir pestīšanas problēma — kā to panākt, kā dzīvot, lai tā būtu iespējama, tā sociālajām teorijām pamatā ir labākas laicīgās dzīves ideāli.

Kad puritānisms bija piedzīvojis savus ziedu laikus 17. un 18. gadsimtā un bija nokļuvis jauno strāvu ietekmē, sākās tā nobālēšana. Reizē radās atdzīvināšanas kustības, varētu teikt, variācijas uz vecu tematu. Šādā gaisotnē auga komūnistiskas kolonijas kā sēnes lietainā laikā.

Še jāapskata daži raksturīgi piemēri. Tāda bija t.s. rapistu kolonija Indianā, kuŗa nodibināja Georgs Raps (Rapp), dzimis Virtembergā, Vācijā, 1757. gadā teceļojis Amerikā, kur nodibināja savu piekritēju koloniju pie Vabašas un Ohio upēm, nosaucot to par Harmoniju. Raps pulcināja ap sevi tikai vācu izcelsmes ļaudis, jo labi pazina savu tautas brāļu mentālitāti. Tas bija pareizs apsvērums, kas palīdzēja turēties kopā. Jāievēro, ka 1807. gadā, kad koloniju nodibināja, Indiana vēl bija „mežonīgo rietumu" daļa, kuŗā vēl daudz neapdzīvotas zemes. Tā rapisti turēja savā rīcībā ap 30.000 akru. Raps valdīja savus ļaudis ar dzelzs roku un ar kristīgas tiecības un komūnistu principiem. Rapisti tiecēja drīzai Kristus atnākšanai, tādēļ noliedza laulības dzīvi, jo — kāda nozīme būtu radīt bērnus, ja drīz vien būs pastardiena! Ikdienā tā bija dzīve komūnā: katrs saņēma pēc savām spējām un vajadzības, katrs saņēma visu dzīvei nepieciešamo no nometnes noliktavām. Privātu īpašumu neatzina. Raps bija arī lielisks veikalnieks un organizators. Dalībnieku vidū bija dažādu amatu pratēji, tādēļ iekārtoja darbnīcas un uzsāka labu tirdzniecību ar ārpusi par skaidru naudu. Tās ienāca daudz, jo tik labu preču nekur tuvumā nebija kā Rapa kolonijā. Visa nauda gan nonāca vienīgi paša Rapa kasē, un neviens nezināja, cik tās ir un kādam nolūkam to krāj. Vēlāk kļuva zināms, ka Raps krājis naudu, lai varētu samaksāt ceļošanu visiem dalībniekiem uz Palestīnu: kad Jeruzalemē ieradīsoties Kristus, tad viņi būšot tur klāt kā īstenie izredzētie. Tā nu bija patriarchāla sabiedrība ar komūnistisku iekārtu, kuŗā darbs veicās strauji un materiālie panākumi bija spoži. Bet — nometnē nebija bērnu, tādēļ izmiršana kļuva nenovēršama. Rapistu skaits saplaka arvien vairāk, vienīgi jauni iecelotāji to papildināja. Kolonija tomēr pastāvēja līdz 1903. gadam, kad nometnē bija pārpalikuši tikai trīs cilvēki, kuŗiem nu piederēja īpašumi vairāku miljonu dolaru vērtībā. Starplaikā nometnē bija pārcelta uz Pensilvāniju Pitsburgas tuvumā, kur to nopirka kāds sindikāts.

Kas šai piemērā redzams? Tie bija dziļas tiecības spārnoti cilvēki, kas pilnīgi upurējās šīs tiecības labā un sadzīvē īstenoja komūnistu pamatmācību — neatzīt privātu īpašumu un rēgulētu algu sistēmu. Viņiem bija stingra vadoniba. Kopā turēšanos nodrošināja stiprā tiecība un, jādomā, arī kopīgā kultūra, paņemta līdz no Vācijas: mājiņas nometnē bija vienkāršas, bet gliti uzturētas ar puķu dārziņiem pie tām. Daudz apmeklētāju ieradās apskatīt šo īpato dzīvi, visus laipni uzņēma un pacienāja. Mēs zinām, ka tiecība var kalnus pārcelt, un tūlīt redzēsim, kas notiek ar komūnismu, kad tiecības vairs nav, jo tad vienīgi terrors var saturēt kopā attiecīgo sabiedrību.

Harmonijas nometni, kuŗu rapisti bija atstājuši it kā malārijas dēļ un pārcēlušies uz jaunu dzīvesvietu, nopirka Roberts Ovens (Owen) par 150.000 dol. Viņš bija dzimis 1751. gadā Anglijā, Velsā, kur centās uzlabot strādnieku stāvokli, kas 19. gadsimtā tur bija pavisam neciešams. Viņš bija nodibinājis arī vairākas komūnistu grupas. Iecelojis Amerikā, kur varēja brīvi rīkoties, Ovens atcināja kopā cilvēkus, kas ar mieru darboties viņa mācības garā. Pamatprincipi bija šādi: neatzīt privātu īpašumu un naudas sistēmu; organizētas reliģijas un laulības dzīve ir kaitīgas, ja dibinātas uz privāta īpašuma tiesību pamata — sievas lai pieder katram un visiem! Ovens ticēja paradīzei zemes virsū, kuŗa jau sākusies viņa nodibinātajā kolonijā. Bērnu audzināšanu pasāka gluži tā, kā vēlāk ieteica Džons Djuijs — brīvo audzināšanu, nekādus sodus par nedarbiem. Tas pavēra durvis izlaidībai. Bet kas no tā iznāca? Ovena aicinājumam atsaucās visādi pasaules lāpītāji, un tā nesaskaņas radās jau pašā sākumā; parādījās arī rašu naida izpausmes, kaut cilvēkus sadalija darba grupās, kuŗas varētu strādāt neatkarīgi viena no otras. Kolonija pastāvēja tikai divus gadus, jo nebija kopā turētāja spēka — ne vienas ticības, ne nacionālisma, ne stipras rokas, ne darba prieka, bet atļauta vaļīga dzimumu sadzīve.

(Nobeigums sekos)

LATVIJA

86. N-RS. SESTDIENA, 1968. GADA 26. OKTOBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 506 Palmerston Blvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531—4533;

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Noritis 1765 Victoria Park Ave., Apt. 307, Scarborough, Ont.; tālr. 759—8076;

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str.19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs viedoklis un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa: ASV un Kanadā — par mēnesi $ 1.50; 3 mēn. $ 4.50; 6 mēn. $ 8.50; par gadu $16.00 Atsevišķa numura cena 20 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $ 2.10, bet tekstā $ 4.20 — $ 6.40 par 1 collas alejas telpu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

LASĪTĀJU VĒSTUĻU AUTORIEM

Ievietojot vēl vienu vēstuli LNAK organizācijas karoga lietā, izbeidzam vēstuļu publicēšanu šai jautājumā, izņemot gadījumu, ja LNAK valde vēlētos izteikt savu viedokli. Saņemto vēstuļu skaits ir pārāk liels, lai visas publicētu, bet to pamatdoma būtībā tā pati. Pateicamies vēstuļu iesūtītājiem un ceram, ka viņi saprašs neiespējamību visas publicēt.

Redakcija

★

VAR CITĀDI

Ja kādai organizācijai vajadzīgs savs karogs, tā var arī tādu radīt un to izdalīt ar Latvijas karoga krāsām. Nekādā gadījumā organizācija tomēr nevar pa-

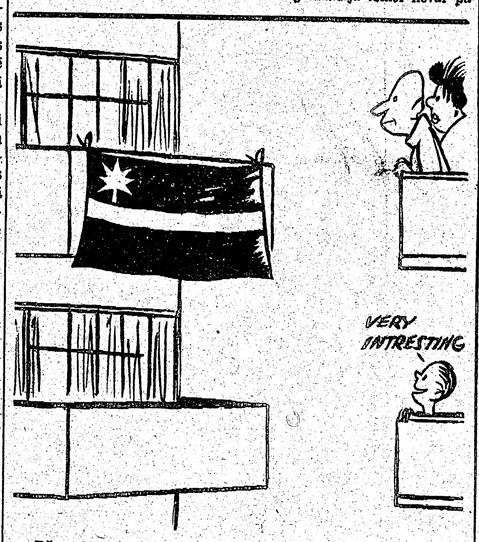

— Džon, kas tad tas? Vai tad Kanadai atkal jauns karogs?
Ed. Keiša karikatūra

nemt visu Latvijas karogu un to izdalīt ar kļavas lapu, kā to darījusi LNAK. Ar to LNAK izdarījusi pārkāpumu pret Latvijas karogu un reizē ar to arī pret Latvijas valsti.

Es palieku uzticīga sarkanbaltsarkanajam, neizkropļotajam Latvijas karogam!

Zenta Zvidre, Toronto

★

IZVĒLE KLIVLENDĀ

Izlasot Tālivalža Kļaukas lasītāja vēstuli 5. oktobŗa numurā par rakstnieku cēlienu Klīvlendas dziesmu svētkos, tiešām jāpriecājas par viņa asprātīgo domu risinājumu un vērtējumu, ka cēlienu bijis „labi noorganizēts, veikli novadīts" un ka arī autoru izvēle bija teicama, pietiekami dažāda un labi reprezentēja diezgan bagātīgu stilu un ievirzu spektru.

Un kā gan cienījamais autors lai būtu sliktās domās par šo neparasto „cēlienu"? Viņš bija viens no diviem, kas pārstāvēja lat viešu romānu, stāstu un citu prozas gabalu autorus rakstnieku cēlienā! Kā gandrīz vienīgajam viņam bija jāsniedz proza „pietiekami dažādi un labi, ar diezgan bagātīgu stilu un ievirzu spektru".

Tiešām, „labi noorganizēts, veikli novadīts" pasākums — no to viedokļa, kas šo cēlienu labi noorganizēja un tik veikli novadīja...

P. R., ASV

★

NESKAIDRIBU NOVĒRŠANAI

„Latvija Amerikā 9. oktobŗa numurā ievietotajā R. N. rakstā „Zelta graudu birums" par Latvijas universitātes dibināšanas atceri Toronto ieviesušās dažas neskaidrības, kuŗas labojamas.

Neesmu Kanadas ģeoloģijas komisijas, bet gan tikai tās ledus laikmeta pētniecības komisijas ru, kas personīgi grib uzzināt kaut mazliet vairāk par to, ko tauta dara un jūt šobrīd dzimtenē, to apciemojot. — Fakts.

Mēs asi nosodām iedrošināšanos lasīt jauna un spējīga latviešu dzejnieka dzejoļi, jo viņš pieder dzimis un uzaudzis mūsu okupētajā dzimtenē. — Fakts.

Nu jau daudzus gadus no Štutgartes (? — red.) raidītāja maza privāta grupiņa raida latviešiem dzimtenē. Nupat saņemta konkrēta ziņa, ka šie raidījumi ir vienīgie, kuŗi latviešus informējuši par notikumiem Čechoslovakijā, un bijuši labi dzirdami. Pārējie — kā amerikāņu, tā angļu — raidītāji tiek spēcīgi traucēti. — Fakts.

Viens no šo patriotu grupas darbiniekiem, sirmgalvis - pensionārs, strādā cik vēl iespējams, un visus brīvos līdzekļus nodod raidījumu rīcībā, bet pašreiz bija spiests griezties pēc aizdevuma bankā, jo trimdinieku atbalsts ir tik trūcīgs, ka līdzekļi raidījumiem tomēr sāk izsīkt. — Fakts.

Aptuveni lēšot, dziesmu svētkiem Klīvlendā trimdinieki izdeva ap 2 miljoni dolaru. — Aptuvens fakts.

Šī laikraksta 5. oktobŗa numurā ar lielu virsrakstu bija vēstīts „Turpinās radioraidījumu pētīšanu", jo raidījumi nenotiekot no „pareizās" raidāmstacijas. — Fakts.

Tai pašā laikraksta numurā ievietotajā rakstā „Pulveŗa muca ar laika degli" cita vidū bija lasāms: „Jautāsim sev jau šodien, vai mēs sistu krustā okupētās Latvijas latviešu komūnistu, kas, labi zinot, kāds liktenis to sagaida čekas cietumā, tomēr iedrošinātos aizstāvēt savu tautu pret Maskavas jūgu?" — Nākotnē sagaidāms fakts, ka to darīsim gan.

J. V., Čikagā

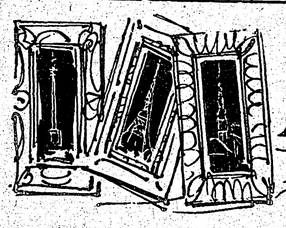

HUGO VĪTOLS

ATMODINĀTĀS ATBALSIS

(54. turpinājums)

„Es pasludinu, ka nesekoju nekādai klasifikācijai par tiem māksliniekiem, kuŗus šai chronikā aplūkoju. Ar to būtu norunāts, ka es Le Gaulois lasītājus vienkārši izvadīšu pastaigā pa Salonu, norādot viņiem tikai uz tiem audekliem, kas man „dūrās" acīs, bez mazākā nolūka tos sašķirot nopelnu vai priekšrocību kārtībā."

Šai rakstā autors atsevišķā apcerējumā izdalija trīs nefranču gleznotājus: vienu poli, vienu ungāru, vienu latvieti, apvienojot viņus ar vienu virsrakstu:

Ecole du Nord*)

Matejko — Huhn — Munkacsy

Tā Hūns iekļuva starp divu tautu patriotiem: poļu patriotu gleznotāju Janu Matejko (1838—1893) un ungāru patriotu Mihālu Munkāči (1844—1909).

Matejko mācījies Krakovas, Minchenes, Vīnes mākslas skolās un 1860. gadā kļuvis savas dzimtās pilsētas Krakovas mākslas skolas direktors. Piemetināsim, ka tai laikā Krakova bija inkorporēta Austrijas ķeizaristē. Munkāči (Munkacsy), vācu cilmes gleznotājs, kuŗš savu uzvārdu bija apmainījis ar ungārisko, mācījies Budapestā, Minchenē, Parizē, Diseldorfā. Viņa ievērojamākā glezna ir Miltons diktē savām meitām Zaudēto paradīzi, par kuŗu gleznotājs 1878. gadā saņēma zelta medaļu. Kam gadās būt Ņujorkas lielajā bibliotēkā, tas uz vienas no kāpņu telpas sienām ieraudzīs šo gleznu. Tad ateerieties, ka Munkāči vārds kādreiz bija saistīts ar latviešu gleznotāja Hūna vārdu. Kāds no Munkāči darbiem uzņemts pat Luvrā.

Par Matejko kritiķis saka, ka viņa glezna „Ļubļinas ūnija" (Ļubļinā 1569. gadā notika vēsturiskā Lietuvas un Polijas apvienošana) ir Salona „skaistākā lappuse". Viņš esot tik labs, ka viņu varētu pieskaitīt franču gleznotāju saimei. Lai nu kā, „drošs ir tas, ka viņš arvien paliks liels gleznotājs."

Munkāči pirmoreiz Salonā izstādīja audeklu „Ungārijā uz nāvi notiesātā pēdējā diena". Šo darbu viņš bija veicis bērnības atmiņu ietekmē, jo viņa tēvu, brīvības cīnītāju, apcietināja, kad zēnam bija tikai 2 gadi. Atzīmējis, ka glezna radniecīga Knausa darbiem (Munkāči kādu laiku pie tā Diseldorfā strādājis), kritiķis apliecina, ka šis „gleznas autors ir lielāks par meistaru, kuŗu viņš atdarinājis".

Par Hūnu franču kritiķis deva tādu liecību:

„Kārlis Hūns

Ar nosaukumu Bērtuļa nakts aina Hūns, St. Pēterburgas skolas audzēknis, izstādījis audeklu, kas viņu izvirza vēsturisko gleznotāju pirmajās rindās, blakus Heilmūtiem un Kontiem.**) Detaļas, kuŗu galīgajā nostrādājumā nav nekā nolaizīta, zīmējuma grodums un stingrība, krāsu siltums un plūdums, ko šai gleznā sastopam, padara to par ļoti ievērojamu mākslas darbu (en font une oeuvre très remarquable).

Matejko, Hūnam un Munkāči veltīto apcerējumu autors nobeidz šiem vārdiem:

„Kopsavilkumā Ziemeļu skola nebūt nav sniegu ietekmēta, jo visi šie audekli staro vispirms vissiltākajos toņos un ar kolorīta kvēli, ko mērena klimata zemes, liekas, arvien vairāk un vairāk zaudē."

La Gaulois neapmierinājās ar šo cildiājumu vien. 1870. gada 13. jūnijā laikraksts to paplašināja, rakstot:

„Šogad Salonā ir divpadsmit vai piecpadsmit simtu darbu vairāk nekā iepriekšējos gados. Bet balvu skaits nav attiecīgi pieaudzis. Ir tomēr skaidrs, ka publikas vērtējumā ir vēl daudz medaļnieku ārpus tiem, ko žūrija apbalvojusi. Le Gaulois nu uzņemas pārdrošās pūles uz tiem norādīt."

Pēc Salona slēgšanas 18. novembrī Le Gaulois tad arī publicēja savu papildu apbalvojamo sarakstu. Tajā bija nosaukti 18 gleznotāji. To vidū arī Kārlis Hūns.

Sarakstu ievadija ar pieklājības reveransu oficiālajiem Salona tiesnešiem. Raksts — Les 30 médailles du Gaulois (Le Gaulois 30 medaļu) — sākas šā:

„Mēs nedomājam labot žūrijas kompetento spriedumu. Tieši otrādi, mēs vēlamies šīs izlases kollēģijas tieksmes un labo gribu savās iecerēs tikai papildināt, jo viņi, kas aicināti spriest par saviem amata brāļiem, nespēja noķūt pie vēlamā rezultāta materiālu līdzekļu trūkuma dēļ."

Tad laikraksts nosauc savus ar medaļām apbalvojamos gleznieciībā, skaitā astoņpadsmit, to vidū Kārli Hūnu, pēc kuŗa vārda seko vēl šāda atzīme:

„Hūns — Bērtuļa nakts aina, kas ir Konts desmitajā pakāpē (à sa dixième puissance), ar savu nobeigtību, izteiksmīgumu un krāsām ir izcila glezna (un tableau remarquable)."

Kritiķis, tātad, bija redzējis Kārļa Hūna darbu starp 2,991 Salonā 1870. gadā izstādītu audeklu. Redzējis, novērtējis un izcēlis.

Sic itur ad astra!

Chronique artistique 1870. gada 8. maijā (Nr. 672) savukārt rakstīja: „Šis darbs izvirza K. Hūna vārdu vēsturiskā žanra gleznieciības pirmajās rindās. Detaļu nobeigtība, stingrais zīmējums, krāsu siltums un gleznas saturs to dara par izcilu mākslas darbu."

Papildināsim šīs ziņas ar laikraksta L'Opinion Publique 1870. gada 4. maijā sniegto informāciju:

„Gleznām vien Salons bijis spiests atvērt astoņas vai desmit jaunas zāles... Tiesa, ka visa Eiropa te sapulcējusies, lai sniegtu savu brāligo atbalstu. Mūsu gadskārtējie Saloni ar to kļuvuši par īstām pasaules izstādēm, kuŗās ārzemju mākslinieki nāk meklēt viesmīlību."

Laikraksts La Presse, 1870. gada 12. jūnijā arī piemin mūsu latviešu mākslinieku:

„Diemžēl, ķēniņvalstī (proti, kādreizēja Francijas ķēniņvalstī, H. V.) ilgi pirms revolūcijas notikušas netaisnības, izsūtīšanas, slepkavības. Labs skaits gleznotāju šīs atmiņas uztur dzīvas... Allārs-Kambrē izstādījis kādu pavisam drūmu Anrī III tēlojumu daiziestādījis Bērtuļa nakts ainu... Hūns, St. Pēterburgas Mākslas akadēmijas audzēknis, liekas, īpaši nodarbināts ar tērpu akurātību."

No šīs piezīmes nojaušam, cik nepatīkams kritiķim bijis Bērtuļa nakts atgādinājums. Ne mazāk nepatīkams tas, protams, bijis arī publikai. Bija jau nu vēl ārzemnieks! Hūna sirds še bija gājusi pret paša populāritātes interesēm. Hūna Bērtuļa nakts aina bija izcils mākslas darbs arī franču izpratnē, tikai viņu novērtēt. Ko es neredzu, tā nav. Šī pamuļķā strausa poprotama. Kritiķi un publika še gāja roku rokā. Izņēmums šai gadījumā bija jaunais taisnprātis gleznotājs un mākslas kritiķis Olivjē Pišā, kuŗa vārdu tādēļ te par tīro, objektīvo spriedumu draudzīgi suminām.

(Turpinājums sekos)

*) Ziemeļu skola.

**) Heilmūts (1826—1889), Hamburgā dzimušais rabīna dēls, kuŗš vēlāk pieņēma franču pavalstniecību, piedalījās Salonā ar 1863. gadu. Iekļuvis Luvrā.

Arvids Purvs

Koncerts ev

Dažs torontietis, lasīdams sludinājumu par Antoninas Vaivodes garīgo koncertu, kuŗu 6. oktobrī rīkoja Latviešu katoļu apvienība Kanadā, varbūt pabrīnījās, ka tas paredzēts nevis kādā baznīcā, bet Latviešu nama zālē. Nepārprotami, baznīcas telpas, vienalga, kādai denominācijai tās piederētu, garīgai mūzikai piedod reliģisku atmosfairu, jo dievnams ir vieta, kuŗā draudze pulcējas dievkalpojumos, un šādi pazīstamā vide palīdz klausītājiem pievienoties mūzikā izteiktai lūgšanai, pateicībai vai Dieva slavēšanai.

Bet šoreiz uz Toronto nebija atbraukusi tā „bel canto" skolas Vaivode, par kuŗu dažreiz rakstīts, ka „vēlētos viņu redzēt uz operas skatuves", nedz arī tā, kas dievnama velvēs ērģeļu pavadījumā liek atbalsoties garīgās mūzikas vecmeistaru nemirstīgajiem skaņdarbiem. Šoreiz tā bija evaņģelija sludinātāja caur dziesmu, pie tam tradicijā, kuŗai pirmsākumus atrodam pirmo amerikāņu iecelotāju sniegšanas namos un misiones sapulču teltīs, tādēļ baznīcas un ērģeļu izpalikšana nelikās kā liels iztrūkums.

Ja dažreiz mēdz latviešu mūzikus salīdzināt ar pasaules lieliem kontrapartiem — tā, piemēram, lasīts par latviešu Grīgu, Šūbertu, Tauberu u. t. l. — tad Vaivode nepārprotami šajā, vakarā apliecināja, ka uzkāpusi uz takas, kuŗu visu mūžu minušas spirituāļu un evaņģelija dziesmu (Gospel Hymn), dziedātājas kā Marija Andersone un Mahalija Džeksone.

Kā Vaivodei tādu dziesmu kā L. Masona „Kad Kristus krustam tuvojos", C. Morisa „Svešinieks no Jūdejas", nezināma autora „Mans brāli, uz Golgātu nāc", tāpat radnieciskā velšu dziesma „Vētras viļņos nav neviena" izvēle nebija gala mērķis kādas neparastas programmas sastādīšanai, bet pašas pārliecības izraisīta reakcija, liecināja nepārprotami patiesu, jūtu bagātie dziesmu atskaņojumi. Dažam, tā sakot, tirās mūzikas cienītājam kāda skatuviska kustība, balss notonējums vai deklamātoriskā pusfrāze varēja likties garīgai mūzikai nepiedienīga. Bet evaņģelija dziesmā (lietojot šo vārdu specifiska garīgās mūzikas stila apzīmēšanai) galvenā ir vēsts vai teksts, un Vaivode noteikti šo dziesmu stilu izpratusi. Tā kā par mākslinieces balss dotumiem nav šaubu, tad tiešī šīs iepriekš minētās dziesmas pieredzēja lielisku atskaņojumu, un bija labākie sniegumi visā koncertā. Piezīmējams, ka šīs mazās dziesmiņas nemaz nav rakstītas kā solodziesmas, patiesībā gandrīz visas koncertā dzirdētās bija četrbalsīgā salikumā meldiju un pa pārējās balsis, dās domās, vai un stiliski pār kovska kora klusē Ģetzeman

Ja nu viss lab par evaņģelija ra mazām dzi kļūdu uzskatār O. Spika, tā s dziesmu" izvēlo nelielā mūzikā koncertrētā vei gu un pat ģeni ju. Turpretim kā nevienam n jiem pagājušā amerikāņu ga autoriem, kas vienkāršības p ienest šķietami Tā programmā „Svētītie, nāc fr mans gans" ju" dažas mū vārdzinātas lid nemaz nav, un šī mūzika ir s necienīga. Per nekādas simp kas kontinent Malotes „Mūsu

Vokālā ziņā koncertā bija tiešām skaistu latiņu valodā „Adoramus te plaša elpa un las krāsas daž pēs. Tomēr tā un visai popu Dei" bija vājāk certā, kuŗā p reputācijai ne reģistra maiņ mos un nedau Iespējams, ku sagādāja pārs stila dziesmām

Vaivode To vairākkārt, b koncertā viņa mūzikālo seju ņa reprezentā dziedone ar kontralta un vienā personā solodziesma b camu atskaņo ņu dzirdējām evaņģelija (J dziesmu apus

LŪGUM

Laipni mūsu laik ku numur jojus, stās un cita ve tīt vēlākai brim, bet ja tie m pirms šī

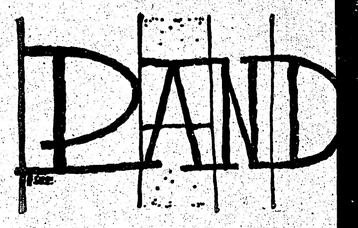

(52. turpinājums)

Bet tas ir tik tālā nākotnē, ka pa to laik droši vien, būsit savas domas vairākkārt ši.

— Mēs nebijām domājuši par tālu nā Rudītes balss bija klusāka, bet ļoti mierī telkta; šai brīdī tā ļoti līdzinājās Monik — Mēs bijām domājuši par pavasari.

— Ko?!

— Pavasarī. Kad skola būs beigusies. dabūs gradu . . . un pilngadīgs jau viņš man vēl vajadzētu jūsu piekrišanu.

— Ak pavasarī . . Vai tu ar māti pa arī jau esi runājusi?

Uldis vairāk nejautāja.

Auto bija iekļuvis satiksmes sastrēgum zē ar to varēja Rudītes priekšā izliktie uzmanība jāpievērš auto vadīšanai. Īste domas nodarbināja kāds cits jautājum svarīgāks par to, cik ilgi šeit būs jāgaid izkļūs no auto drūzmas un atkal varēs sā

— Laikam kāda katastrofa, — viņš klusumu. — Lūk, pie nākošās šķērsielas bulance. Atkal kāds sabraukts.

Auto rinda virzījās lēni, soli pa solim gaidīja — tad mazliet pakustējās. Un a

Arvids Purvs

Koncerts evaņģelija zīmē

Dažs torontietis, lasīdams sludinājumu par Antoninas Vaivodes garīgo koncertu, kuru 6. oktobrī rīkoja Latviešu kato̦u apvienība Kanadā, varbūt būt dažādās domās, vai šādi atskaņojama un stiliski pārveidojama ir Čaikovska koņa dziesma „Drūms klusē Ģetzemanes dārzs".

Ja nu viss labākais bija sakāms par evaņģelija vai līdzīga rakstura mazām dziesmiņām, tad par kjūdu uzskatāma I. P. Skota un O. Spīka, tā sakot, „lielo solodziesmu" izvēle. Pantu dziesmā nelielā mūzikālā doma paliek koncentrētā veidā ar bieži sirsnīgu un pat ģeniālu melodisku līniju. Turpretim nav veicies tikpat kā nevienam no tiem neskaitāmajiem pagājušā gadsimta angļu un amerikāņu garīgo solodziesmu autoriem, kas evaņģelija dziesmu vienkāršības principus gribējuši ienest šķietami plašākā formā. Tā programmā esošajās dziesmās „Svētītie, nāciet", „Tas Kungs ir manis gans" un „Mieru atstāju" dažas mūzikālas domas novārdzinātas līdz galējībai, bieži to nemaz nav, un gribētos teikt, ka šī mūzika ir sava bībeles teksta necienīga. Personīgi nejūtu arī nekādas simpatijas pret Amerikas kontinentā visai populāro Malotes „Mūsu tēvs".

Vokālā ziņā Vaivodes sniegums koncertā bija visai nevienāds. Ar tiešām skaistu kantilēnu saistīja latiņu valodā dziedātā Duboa „Adoramus te, Christe". Te bija plaša elpa un vienādas tembrālas krāsas dažādās reģistra pakāpēs. Tomēr turpat blakus esošā un visai populārā Bizē „Agnus Dei" bija vājākais sniegums koncertā, kuŗa parādījās dziedones reputācijai nepiedienīgi trūkumi reģistra maiņās, elpu iekārtojumos un nedaudz pat intonācijā. Iespējams, ka dziedonei grūtības sagādāja pārslēgšanās no viena stila dziesmām uz otrām.

Vaivode Toronto viesojusies vairākkārt, bet gandrīz katrā koncertā viņa rādījusi atšķirīgu mūzikālo seju. Pirmajā reizē viņa reprezentējās kā opermūzikas dziedone ar pretenzijām uz kontraltu un koloratūras lomām vienā personā. Citu reizi latviešu solodziesma bija ieguvusi sev teicamu atskaņotāju. Un tagad viņu dzirdējām kā pārliecinošu evaņģelija (jeb evaņģelizācijas) dziesmu apustuli. Vai mākslinieciskā arvien centusies tikai pēc daudzpusības, jeb vai dažādībā izpaudusies sevis meklēšana, pareizu atbildi zinās tikai dziedone pati. Vaivode tomēr jau trīs oficiāli (A. Kaktiņa balvā) ierindota starp latviešu labākajiem dziedoņiem, un tādēļ vienmēr neliksies attaisnojama kāda atsevišķa mūzikas stila „platformas" nepieņemšana.

Kāda šī platforma būs, dabīgi, rādīs nākotne, bet šajā koncertā māksliniece nepārprotami pārliecināja, ka evaņģelija dizesmas stils un vēsts ir vairāk nekā iestudēta maniere, meldiņa un teksts, jo tikai tas, kas pats izjūt, var cerēt kādas izjūtas nest arī uz klausītājiem. 6. oktobrī tas reālizējās.

Klavieŗu pavadījumus spēlēja Margarita Luksa no Londonas. Techniski droši un dinamiskā ziņā visumā uzturot labu līdzsvaru ar dziedoni, bet, ievērojot samērā vienkāršo mūziku, varēja vēlēties labāku ansambli, izsekošanu. Kanadiešu izcilais ērģelnieks Dr. Ch. Pīkers saka, ka lielākā daļa ērģelnieku grēkojot pret daudzdziesmām un koŗāļiem, tos vārda pilnā nozīmē „nospēlējot". Uz klavierēm reģistrācija nav iespējama, bet lielāka krāsainība bija vēlama.

Programmas beigās publika sumināja dziedoni, pieceļoties un aplaudējot.

LŪGUMS AUTORIEM

Laipni lūdzam autorus mūsu laikraksta Ziemsvētku numuram domātos dzejoļus, stāstus, apcerējumus un cita veida rakstus iesūtīt vēlākais līdz 1. decembrim, bet būsim pateicīgi, ja tie mūs sasniegs vēl pirms šī pēdējā termiņa.

Redakcija

Janīna Babre

SMILTIS

Kungs, esmu kā ceļinieks tuksnesī:
Vientuļš, izslāpis un neziņas mākts.
Bet manas dienas nav tukšas, nedz kailas.
Ikdienas Tava roka sakustina vēju,
Un manas acis piebirst smalkajām smiltīm.
Vai Tu neredzi, Kungs, ka caur tām es neredzu Tevi?

Sūrkst un asaro acis, tumsa ap mani,
Kaut zinu, Tava saule spīd spožo,
Bet manas acis smilšu pilnas
Neredz ne gaismu, ne Tevi.

Kungs, kāpēc mana diena
Smalku sīkumu pilna?
Kur Tu slēpies, Kungs?
Kā lai es tveru Tevi smilšu graudos
Kas sūrkst manās acīs?

Dziedone Antonina Vaivode Kanadas latviešu kato̦u kongresā Toronto apskata gleznotāja un kolekcionāra A. Zvīdra skulptūru kokā „Baznīca", pašam autoram sniedzot paskaidrojumus.
Foto: J. Līgers

KĀRĻA ŠAUMAŅA IZSTĀDE ČIKAGĀ

Čikagas latviešu biedrība jau no izstāžu sezonu atklāja oktobŗa sākumā ar Kārļa Šaumaņa gleznu klāstu. Šī bija mākslinieka otra patstāvīgā izstāde Čikagā. Salīdzinājumā ar iepriekšējo pirms dažiem gadiem, kā arī grupās izstādītajiem darbiem, kuŗos pārsvarā bija Nīcas novada tematika, kas parastajam skatītājam kļuvusi par Šaumaņa mākslas darbnīcas īpatību, šoreiz redzējām jaunus strāvojumus tematikā un apdarē.

Viens no mākslinieka iemīļotajiem tematiem ir „Līgotāji". Kā skaistākais paraugs izstādē bija redzams iecerētais liela formāta darba mazais mets, kas parādīja svaigumu un figūru kustību dažādību. Līdzīga temata liela formāta dažos darbos bija saskatāma darba steiga toņu izvēlē un arī figūru konstrukcijās. No šī lieluma kompozicijām „Audēja" bija viena no izteiksmīgākajām.

Šaumaņa žanri visumā ir meistarības dārgakmeņi, kuŗos svarīgākā loma piekrīt dabas skatam. Figūra ir tikai it kā priekšmets dabā ar zināmu uzdevumu. Kā parauga gleznojumus var minēt „Pagalmis" ar rudenīgos toņos gleznotajiem kokiem un Kursas īpatajām lauku mājām, un „Ar makšķeri", kuŗā interesanti koku mijkrēslī novietota figūra, bet jo sevišķi iepriecina sarežģītā toņu perspektīva koku lapotņu vainagos un zaros.

Visīstākās noskaņās un vienkāršībā minamas daudzās dabas ainavas. Bez liekiem akcentiem katrs dabas stūrītis ir glezna par sevi, ko meistars skatītājiem arī sniedza.

Izstāde bija rīkota kokļu dienu laikā. Redzot krāšņos tautas tērpos ģērbušās koklētājas, šķita, ka tās izkāpušas no apakšstāva zāles un izstādes gleznu ietvariem un ar savu priekšnesumu savienoja krāsu un skaņu mākslu vienā varenā vienībā.

Arnolds Šīmanis

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Ceļa Biedrs" Nr. 8 (128), mēnešraksts kristīgai dzīvei, oktobris, 16 lpp.

„Sporta Apskats" Nr. 206/356, mēnešraksts latviešu sportistiem svešumā, jūlija un augusta burtnīca, Latviešu sporta padomes pasaulē izdevums, 16 lpp.

Angelika Gailīte

Kanadas Pateicības dienā

VASARAS IMPRESIJAS

Šī vasara ar tās tveici un negaisiem ir pagājusi.

Tooreiz, jūlija pēdējās dienās, brauctenā dienvidvirzienā uz kai miņvalsti īpatnējie apstākļi neļāva ilgāk uzkavēties Pasaules lielpilsētā, lai veldzētos tās gara dzīves pievilcībā. Bija jāmeklē glābiņš Katskilu kalnu svaigajā gaisā. Un tā sauktā „Austriņu farmā", īstenībā mājīga pansija, bija īstā vieta, kur tikties ar draugiem un atspirgt vienmērīgā vasarīgumā.

Tālākais brauciens pa zemes ceļu uz Virdžiniju pēc tam vairs nebaidīja, zinot, ka tur gaida latviešu architekta sev celtā, pazīstamā akmens māja „mežā".

Pēc pāris tur pavaditajām nedēļām varēja riskēt doties vēl tālāk uz dienvidiem, kur klimats ir maigs visu cauru gadu, bet vasarā dzīvojamās mājās gaiss ir patīkami dzesināts.

Ceļš no Vašingtonas nav vienreiz vien braukts, tomēr aizvien patīkami pārsteidz ziedošie koki, septembrī šķērsojot Virdžinijas robežu.

Šoreiz, šķiet, cilvēks ir centies vairāk saskaņoties ar dabu, radot aistētisko kopiespaidu. Vismaz šai ceļa gabalā nav vērojamas pelēkās, nepievilcīgās, kailās laukstrādnieku mājas kā agrāk. To vietā ir uzceltas vai nu jaunas un balti krāsotas, vai arī vecās labāk apkoptas. Šķiet, iedarbojusies interese par cilvēka civiltiesībām. Ziemeļkarolainā, kur pārsvarā krāsainie, nav dzirdēts par lieliem nemieriem. Cik bija iespējams personiski vērot apmēram 15 gadu laikā, attieksmes starp divu atšķirīgu rašu iedzīvotājiem tur bijušas normālas, bez asumiem. Varētu spriest: kūdītāji no ārienes līdz turienei nav nokļuvuši vai vienkārši — mazpilsētas un laukus tie ieskatījuši par neinteresantiem saviem mērķiem.

Pēc bezrūpībā pavadītajām dienām, atceļā apstājoties vēl Virdžinijā, varēja papriecāties kādā izbraukumā par plašajiem Blueridžkalniem, kas notālēm aizvien vilina ar zilganu viļņainu svītru pie horizonta. Tos sasniedzot, atklājas jaunas, plašas ielejas, jaunas kalnu galotnes, un tā var braukt stundām.

Reiz tomēr bija jātaisās atpakaļ ziemeļvirzienā: bija norunāts septembŗa otrā pusē apmeklēt Metropolitēna operu Ņujorkā. Pienāca arī ziņa, ka ieejas kartes dabūjamas uz italiešu operu „Adriana Lecovreur".

Uz draugu iebildumu, kā var vienās operas izrādes dēļ, pēc viņu domām, nelaikā pārtraukt ciemošanos, — bija vairākas pamatotas atbildes.

Vispirms, jau tādēļ, ka Toronto nav pastāvīgas Operas, un kopš Metropolitēna operas rēgulāras viesizrādes tur pārtrauktas, operas nav dzirdētas, un, Ņujorkā iebraucot, ne katrreiz ir iespējams biļetes dabūt; tagad tās ir.

Otrkārt, Metropolitēna jaunais Operas nams Linkolna centrā ir redzēts tikai no ārienes, bet reiz atkal gribas būt operai piemērotās telpās.

Un pats galvenais — šī nedzirdētā opera vilina ar saistīgo saturu, kas mazliet, kaut notālēm pieskaŗas Latvijas vēsturei.

Šai operā tēlotās personas ir īstenībā eksistējušas un galvenās ir vēsturē pazīstamas. Titulloma ir veltīta māksliniecei Adriennai Lekuvrērai, Parīzes slavenā drāmas teātŗa Comédie Francaise primadonnai. Viņas partneris šai operā ir mums pazīstamais pretendents uz Kurzemes hercogistes troni 18. gadsimta sākumā — Sakšu Morics, Saksijas kūrfirsta, vēlākā Polijas ķēniņa Augusta II illegālais dēls, par kuŗu tēvs tomēr rūpējies, piešķiris viņam arī sakšu grāfa titulu.

Operu uzrakstījis italiešu komponists Francesko Čilea, kas dzimis prieks simts gadiem — 1866. gadā — un nodzīvojis līdz 1950. gadam. Minētās operas pirmizrāde notikusi Milānā, Liriskajā teātrī 1902. gadā ar Karūzo un citām slavenībām galvenajās lomās. Operas libretu sacerējis Arturo Kolanti(Colanti), pamatojoties ne tik daudz uz vēstures faktiem, kā uz franču rakstnieku Skriba un Legvē lugu. Šai Čiléas operai bijuši panākumi: 1903. gadā tā izrādīta Dienvidamerikā, 1904. gadā Londonā, Anglijā, 1907. gadā Metropolitēnā, Ņujorkā.

Ar šo operu atklāta sezona Metropolitēnā šāgada 6. septembrī, un to izdevās redzēt un nokļausīties 21. septembŗa dienas izrādē.

Un tā nu pirmoreiz ieeju modernajā Operas namā. Plašums, gaiss un gaisma priekštelpās. No stikla sienām slēgtās terrases atklājas skats uz Linkolna laukumu ar grandiozo strūklaku. Uz iekšpusi plašas kāpņu telpas. Tur stūŗos pasaules slavu ieguvušā kādreizējā minskieša Marka Šagala griestu gleznojumi, kuŗos krāsas un līnijas vieglas, bet atbaida sirreālistiskās figūras.

Pati telpa ļoti plaša un ērta ar milzu skatuvi. Viss veidots lietiški un mērķtiecīgi, bez ārkārtējās greznības, ar ko lepojās agrākajos gadsimtos celtās ķeizariskās Operas — Pēterpilī, Maskavā un Parīzē (Napoleona II ķeizaristes laikā).

Iepriecina un aistētiski grezno lustras — Vines dāvana. Tās neatgādina nekādu senu stilu, tām pašām savs stils un mirdzums.

Ir tiešām bauda pēc vairākām gadu desmitēm atkal sēdēt īstā

(Nobeigums 6. lpp.)

PANDORA

ARTURS VOITKUS

ROMĀNS II DAĻA

(52. turpinājums)

Bet tas ir tik tālā nākotnē, ka pa to laiku jūs abi, droši vien, būsit savas domas vairākkārt mainījuši.

— Mēs nebijām domājuši par tālu nākotni, — Rudītes balss bija klusāka, bet ļoti mierīga un noteikta; šai brīdī tā ļoti līdzinājās Monikas balsij. — Mēs bijām domājuši par pavasari.

— Ko?!

— Pavasarī. Kad skola būs beigusies. Vilnis tad dabūs gradu . . . un pilngadīgs jau viņš ir. Tikai man vēl vajadzētu jūsu piekrišanu.

— Ak pavasarī . . Vai tu ar māti par šo lietu arī jau esi runājusi?

Uldis vairāk nejautāja.

Auto bija iekļuvis satiksmes sastrēgumā un reizē ar to varēja Rudītes priekšā izlikties, ka visa uzmanība jāpievērš auto vadīšanai. Īstenībā viņa domas nodarbināja kāds cits jautājums, daudz svarīgāks par to, cik ilgi šeit būs jāgaida, kamēr izkļūs no auto drūzmas un atkal varēs sākt braukt.

— Laikam kāda katastrofa, — viņš pārtrauca klusumu. — Lūk, pie nākošās šķērsielas zibsnī ambulance. Atkal kāds sabraukts.

Auto rinda virzījās lēni, soli pa solim: stāvēja, gaidīja — tad mazliet pakustējās. Un atkal stāvēja un gaidīja. Gausi, negribīgi viņi beidzot aizvirzījās garām kādam pagalam sadauzītam angļu mazvāģim, ambulancei un milzīgai ziņkārīgo drūzmai. Cietušais auto bija aptinies ap ielas apgaismošanas stabu, pagāzts uz sāniem un izskatījās pēc neveiklas rokas veidota pīrāga. Viena riteņa nemaz vairs klāt nebija; tas bija aizripojis ielas otrā pusē un gulēja tur aizmirsts un vientuļš. Slimnīcas darbinieki pašreiz stūma ambulances automobilī nestuves ar ievainoto. Nelaimīgais bija pārklāts ar segu. Ielas malā gulēja vēl viens. Pie tā galvas bija noliecies policists un pielicis roku sasistā pierei.

Atlikušo ceļa gabalu tēvs ar meitu nobrauca klusēdami. Ielas bija tukšas, bet Uldis brauca daudz lēnāk un rūpīgāk nekā parasti. Redzētais atkal bija atgādinājis, ko katrs auto braucējs zināja, bet kas vienmēr no jauna aizmirsās: ir tikai mirklis, lai drošības un pasargātības sajūta, kas veidojas, sēžot savā ripojošajā istabā, pārvērstos lūžņos, vaidos un asinīs.

Vēlāk vakarā, kad Rudīte bija aizgājusi savā istabā un laulātie palikuši vieni, Uldis, apgūlies un grāmatu lasīšanai paņēmis, tai pēc nedaudz rindām atkal ļāva noslīdēt uz krūtīm. Viņš dzirdēja, ka vannas istabā ūdens strūkla, zem kuŗas Monika mazgājās, sitās pa plastikas aizkariem un ka sievai no rokas izkrita ziepju gabaliņš, ar troksni atsizdamies pret vannas malu. Tad strūkla pārtrūka, tika atbīdīti aizkari un pēc īsa brīža Monika, piesarkusi un peldu mētelī ietinusies, kailām kājām iznāca no mazgātuves. Viņa pagāja garām kopīgās guļamistabas durvīm un iegāja pārģērbties savā atsevišķajā, mazajā istabā, kur glabājās viņas drēbes.

— Tu nelasi? — Monika beidzot ienāca guļamistabā. — Par ko tu domā?

— Par tevi, par mani, par Rudīti. Par mums trim.

— Un kas tev šķiet pārdomu vērts?

— Ka tu no manis slēp, ko Rudīte tev uzticējusi.

Monika bija apsēdusies spoguļa priekšā un sukāja matus.

— Neesi tagad pats tik noslēpumains. Par ko tu runā?

— Par Rudītes nākotnes nodomiem. Viņa pavasarī gribot precēties.

Monika tūdaļ neatbildēja. Viņa beidza darboties ar matiem, saridēja uz spoguļa plaukta sukas un dažādo ziežu kārbas, pārsēja matiem plānu, gandrīz neredzamu tīkliņu un ieslīdinājās gultā. Tur viņa vispirms sakārtoja palaga atloku, kamēr tas veidoja kārtīgu, viena platuma baltu svītru gar segas augšdaļu.

— Jā . . . — Monika beidzot lēni un domīgi runāja. — Taisnība. Viņa man par to stāstīja.

— Un kāpēc tu man neko neteici?

— Man likās, ka viņa pati ar tevi grib runāt.

— Mēs, Monika, neesam svešī, un mēs redzamies katru dienu. Vai nebūtu pareizi, ja šo jautājumu jau iepriekš būtu pārsprieduši? Šodien Rudītes priekšā biju diezgan muļķīgā stāvoklī. No vienas puses — negribējās atzīties, ka tu man neko neesi teikusi un ka mūsu starpā, tātad, ir noslēpumi, bet no otras — nezināju arī, ko viņai atbildēt, lai nesarunātu kaut ko, kas nesaskan ar tavām domām.

— Kopš kuŗa laika tu atkal esi sācis rūpēties par manām domām? Kopš tās reizes, kad tu mani sarāji par neuzvedību, tu esi runājis vairs vienīgi par laiku un dārdzības pieaugumu.

— Es tevi nekad neesmu rājis.

— Un toreiz pie Ilgas?

— Toreiz es runāju tevis labā.

— Protams!

— Protams gan. Ja Ilga neprot uzvesties, tad tas nenozīmē, ka tev viņa jāatdarina. Es uz tevi varu būt lepns tikai tad, kad tu stāvi vienu pakāpi viņai pāri. To es tev teicu toreiz, un to es saku tagad.

— Un to es sacīju toreiz, un to es saku tagad, ka šis sievietes priekšā muļķīti netēlošu. Ja jums, vīriešiem, nav drosmes viņai pateikt taisnību acīs, tad es to nebīstos darīt. Līdz šim es mīļā miera dēļ vienmēr esmu piekāpusies, bet tagad ir beigas.

(Turpinājums sekos)

Atzinības balvu birums

TORONTO DV SPORTA KLUBA 15 GADU DARBĪBAS ATCERE

DV namā 19. oktobrī bija pulcējušies tuvu pie 100 sportistu ar dzīvesbiedrēm un sporta draugu, lai atzīmētu Toronto DV sporta kluba 15 darbības gadus. Vakara atklāšanas runā kluba pr-ks R. Kadiķis norādīja, ka šai vakarā zināmā mērā aizveras viena vēstures posma lappuse latviešu sporta dzīvē, jo Toronto DV sporta klubs nostaigājis 15 gadu, uzticīgi kalpojot sportam un organizācijai, pulcinot jauniešus, sportistus un sporta darbiniekus.

Runas tālākajā daļā R. Kadiķis pakavējās pie kluba rašanās, attīstības un gaitām 15 gados. Klubs dibināts E. Krūkas, Kr. Brieža un R. Kadiķa ierosmē. Vispirms izveidota basketbola vienība, kuŗā kopš dibināšanas dienas joprojām vēl spēlē Andrejs Richters, Ar 1953. gada jūnijā rīkotu basketbola turnīru klubs atklāja savu oficiālo darbību. Izņemot vienu gadu, kad uzvarēja Toronto latviešu YMCA, kluba basketbolisti bijuši Kanadas latviešu meistars, kā arī guvuši daudz citu jauku panākumu. Drīz pēc tam A. Grīnberga vadībā nodibinājās arī futbola vienība, kuŗa vispār ir viena no vecākajām brīvajā pasaulē un viena no retajām latviešu futbola vienībām, kas vēl spēlē. Pirmais vienpadsmita kapteinis bija Latvijas valstsvienības spēlētājs A. Kudrašovs, vēlāk viņa vietā stājās A. Alksnis. Ja pamazām sāka organizēties arī citas futbola vienības Toronto un citur, arī ASV, impulss zināmā mērā nācis no DV futbolistiem, kuŗi apliecināja, ka arī svešumā iespējams pastāvēt latviešu futbola komplektējumiem. Bez citiem panākumiem Toronto DV futbolisti vairākkārt bijuši Ziemeļamerikas latviešu meistarvienība, esot šai godā arī abos pēdējos gados.

Runas nobeigumā R. Kadiķis vakara dalībniekiem „stādīja priekšā" visiem jau sen pazistamos izcilākos latviešu sportistus, kas spēlē Toronto DV sporta klubā un vai citu sporta kopu sastāvā, bet guvuši izcilas sekmes visas Kanadas mērogā: kluba biedri Andrejs Richters un Jānis Vilmanis, tāpat DV Hamiltonas sporta kopas Sparta locekļi Modris Žulps un Ivars Leja spēlējuši Kanadas valstsvienībā volejbolā, Egils Petmanis pagājušā gadā spēlējis amerikāņu paveida futbolu slavenajā Saskačevanas vienībā, kas izcīnija populāro Greija kausu, bet šogad startē kādā Toronto profesionāļu izlasē. Kanadas mērogā ievērojamus panākumus guvuši arī citi latviešu sportisti, kuŗu šai vakarā nebija klāt.

R. Kadiķis pateicās kluba valdei par uzticīgo darbu un labo sadarbību, it seviški ilggadējam kasierim Kārlim Draulem un sekretāram Oskaram Rozem, tāpat kluba dāmām, kuŗas sarūpējušas ne vien šī vakara bagātīgo jubilejas galdu, bet allaž veikušas lielu un neatsveramu „kluso darbu", kas citiem parasti paliek neievērots, bet tādēļ ne mazāk nozīmīgs un slavējams.

Vakara tālākās norises vadību pārņemot kluba jaunajam sarīkojumu daļas vadītājam Bruno Herchergam, DV Toronto nodaļas pr-dis I. Zamlovskis un LS AK pr-dis V. Saliņš pasniedza atzinības balvas kluba sportistiem un sporta darbiniekiem par panākumiem, uzticību klubam un nesavtīgu darbošanos. Tās saņēma A. Richters, K. Briedis, E. Buss, A. Kudrašovs, A. Sudmalis, A. Alksnis, B. Herchergs, K. Draule, K. Gulbis, O. Roze, E. Plūme, E. Petmanis, J. Tērauds, J. Baumanis, J. Daugavietis, J. Skuja, V. Lucs, J. Pavārs, A. Rode, V. Innus un E. Sproģis (dēla vietā saņēma māte), bet uz galda palika

„Ievelciet dziļi elpu un tad pūtīsim visi reizē," Toronto DV sporta kluba 15 gadu jubilejas tortes priekšā dibinātājus un valdes locekļus aicina kluba priekšnieks R. Kadiķis. No kreisās: Kr. Briedis, K. Draule, A. Alksnis, K. Gulbis, E. Petmanis, O. Roze, A. Richters, R. Kadiķis un B. Herchergs.
Foto: J. Līgers

Rūdolfs Kadiķis ar dzīvesbiedri Mirdzu nopūš sveces Toronto DV sporta kluba 15 gadu jubilejas vakarā tortei, kuŗu basketbola vienības dalībnieki kā pārsteigumu bija veltījuši savam ilggadējam trenētājam. Arī uzraksts uztortes bija varens: „Veltījums slavenākajam trenerim."
Foto: J. Līgers

V. Treigutam, J. Vilmanim, J. Brikmanim un J. Dulmanim domātās, kuŗi bija kavēti šai vakarā ierasties, tāpat A. Rāvam, kas gan nav kluba biedrs, bet spēlē tā futbola vienībā. B. Herchergs savukārt pasniedza balvu R. Kadiķim pašam, bet pārsteigumu balvu par klubam sniegto atbalstu saņēma E. Krūka. B. Herchergs saņēma speciālbalvu par latviešu sportam nokalpotiem 25 gadiem.

Pirmais jubilāru saimi sveica Toronto DV nodaļas valdes pr-dis I. Zamlovskis, norādot, ka nodaļa ir lepna uz savu sporta klubu un pateicīga par jaunatnes piesaistīšanu. Latviešu sporta apvienības Kanadā pr-dis V. Saliņš uzsvēra, ka katru darbu grūti paveikt, jo vienmēr dzirdamas kritikas un bieži rodas domstarpības, bet ja klubs varējis darbotieš 15 gadu, tad tas liecina, ka darbs veikts labi.

Latviešu sporta padomes brīvajā pasaulē priekšsēdis un Kanadas DV valdes sporta nozares vadītājs R. Bulte pakavējās pie olimpiskās idejas, no kuŗas mūsdienu cilvēki tik tālu atzivrijušies prom, tāpat norādot, ka arī latviešu organizācijas svešumā neizprot sporta lielo nozimi, jo seviški jaunatnes saturēšanā latviskā vidē. Apsveikuma nobeigumā R. Bulte pasniedza Kanadas DV valdes piešķirto zelta sporta medaļu A. Richteram, bet bronzas A. Alksnim un K. Gulbim.

Kanadas DV zemes valdes pr-dis E. Krūka apsveikumā norādīja, ka sportošana ir viena lieta, sportošana latviešu vienībā jau ir cita lieta, bet sportošana DV rindās — atkal cita. Atgādinājis, ka latviešiņ reiz bija vīrs, kam nekad netrūka ticības, un novēlot šo vīru ņemt par priekšzīmi, E. Krūka pasniedza kluba pr-kam A. Kadiķim plkv. O. Kalpaka bildi ar vārdiem: „Tici un strādāsim tālāk!".

Toronto DV sporta kluba saimi vēl sveica Hamiltonas DV sporta kopas Sparta vārdā I. Leja, Toronto latviešu YMCA pr-ks Z. Zentiņš un laikraksta „Latvija Amerikā" redaktors A. Vinčels. Ar to oficiālā daļa bija „pārciesta", un vakara dalībnieki varēja nodoties deju priekam, pusnakti sveicot un „augstu galsā sviežot" Andreju Richteru, kam sākās dzimšanas diena.

Vtr.

TORONTO ZIŅAS

● Kaut DV Toronto nodaļas biedru vakars 18. oktobrī bija paredzēts bez īpašas programmas, tomēr sarīkojumu vadītājs O. Zvirgzdgrauds veikli improvizēja priekšnesumus, tajos iesaistot gandrīz visus 50 apmeklētājus. Viņš izziņoja arī sacensību anekdotu stāstīšanā un solo dziedāšanā. Sarīkojuma laikā izvēlētā žūrijas komisija par teicamākajiem anekdotu stāstītājiem atzina Aneti un Kārli Benconus, bet dziedāšanā Mirdzu Kadiķi. Vakara mūzikālo daļu pārzināja akordeonists Alfreds Grīnbergs no Hamiltonas, nodziedot arī vairākas seno laiku kuplejas. Nodaļas vanadzes R. Zamlovskas vadībā bija gādājušas par bagātīgi klātiem kafijas galdiem un loteriju.

● Sobota galerijā (128 Cumberland St.) Austrālijas augstais komisārs Kanadā Kenets Beilijs 17. oktobrī atklāja Austrālijas latviešu mākslinieka Reiņa Zustera gleznu izstādi, kuŗa turpināsies līdz 8. novembrim. No izstādītajiem 60 darbiem vairākus pārdeva atklāšanas dienā.

● DV Toronto nodaļas vanadžu kopas pārrunu pēcpusdiena 20. okotobrī izvērtās par vienu no plašākajām sanāksmēm: no nodaļas 54 vanadzēm bija ierašušās 35. Sanāksmi ar uzrunu atklāja kopas pr-ce R. Zamlovska, bet Kanadas vanadžu pr-ce M. Jonāne plašākā referātā pakavējās pie vispārējā vanadžu darba. Tas neaprobežojas vienīgi ar saviesīgu vakaru saimnieciskās puses izkārtošanu un loteriju rīkošanā, bet aptver visas sabiedriskās dzīves nozares. Arī jauniešu piedalīšanās vanadžu darbā pēdējā laikā kļuvusi atsaucīgāka, ko ievērojami sekmē dažādi ansambļi, īpaši kursi, sporta nodarbības un dažādu interešu grupu sanāksmes vai referāti. Šāda darbība nākotnē iespēju robežās vēl jākāpina, nebaidoties arī no objektīvas kritikas. Sarīkojuma apmeklētājām V. Cinis demonstrēja vairākas krāsu filmas no DV dzīves Kanadā, kā arī jaunatnes un skautu nometnēm, kuŗas DV organizācija atbalstījusi. Pārrunājot nodaļas vanadžu turpmāko darbību, vienojās, ka bez līdzšinējiem pasākumiem nākotnē lielāka vērība pievēršama tiešai vanadžu iekšējiem sarīkojumiem, pārrunu vakaru veidā tos apvienojot ar vakarēšanām. Šādas sanāksmes būtu rīkojamas vismaz reizi mēnesī kādas svētdienas pēcpusdienā. Kā viešņa sanāksmē piedalījās arī DV Ošavas nodaļas vanadžu pr-ce T. Stāraste.

● Toronto korporāciju kopas literārā komisija, atzīmējot Latvijas dibināšanas 50 gadu atceri, 3. novembrī plkst. 4.30 pēcpusdienā Sv. Andreja baznīcas sarīkojumu zālē rīko publisku literāro vakaru, kuŗā Beveronijas filistrs J. Mežaks runās par tematu „18. novembŗa nozīme latviešu nacionālās domas un uzskatu veidošanā". Pēc referāta paredzētas diskusijas. Literārajā vakarā ielūgti visi ieinteresētie tautieši.

● TLB dāmu komitejas rīkotajā un Anitas Grantiņas vadītajā māmuļu izbraukumā uz Sidrabeni piedalījās 24 dalībnieces. Pēc iepazīšanās ar Sv. Andreja draudzes lauku īpašumu māmuļas noklausījās Edītes Āpšes referātu, kas bija uzņemts skaņu lentē. Veco māmuļu rēgulārās sanāksmes paredz atjaunot decembrī. Dāmu komitejas organizētais bazārs par labu TLB sestdienas skolai, kas bija paredzēts 24. novembrī, pārcelts uz 1. decembri plkst. 2 pēcpusdienā Latviešu namā.

● Latviešu katoļu studentu apvienības Dzintars Toronto kopa 27. oktobrī plkst. 4.30 pēcpusdienā Latviešu namā rīko diskusiju vakaru par tematu „Kristīgais students mainīgajā pasaulē". Paneldiskusijās piedalīsies prāv. B. Kokins, māc. Ā. Čops, A. Zaks un J. Svilāns, bet vispārējās diskusijās varēs piedalīties visi sarīkojuma dalībnieki.

● Latviešu nama dāmu komitejas rīkotais bazārs „Rudens tirgus" notiek 26. oktobrī plkst. 10 rītā Latviešu namā. Būs iekārtoti dažādi daiļamatniecības un citu izstrādājumu stendi, kā arī bufete ar dažādiem ēdieniem, medījumu gardumus iekaitot. Kā jaunums sarīkojumā būs iespēja bērniem un jauniešiem apmainīt slidas un slēpes, kā to praktizē vietējās kanadiešu skolās.

● TLB inženieŗu un tehniķu kopas 18. oktobŗa sanāksmē A. Gribusts izrādīja no Bell tālruņu sabiedrības dabūtu krāsu filmu „Mūsu saule", kuŗa ilga apmēram stundu un iepazīstināja ar dažādiem pētījumiem. Sanāksmi vadīja kopas pr-ks U. Kiesners, kas vakaru arī atklāja. — No kopas valdes locekļa pienākumiem atteicies V. Bērziņš, kuŗa vietā stājies A. Kalniņš no Numarketas.

● Māc. A. Briedis kristījis Debiju Kristīni Herobergu, Bruno un Ārijas meitiņu.

● Latviešu katoļu draudzes koris jau var atskatīties uz 15 dziesmām nokalpotiem gadiem. Pēdējos 12 gadus kori vada A. Gertmanis, pirms tam V. Rundāns, bet pašā sākumā ērģelniece O. Upeniece. Koris, kuŗa priekšnieks pašreiz ir J. Budže un kuŗā ir 24 dziedātāji, ar dziesmām bieži kuplinājis dievkalpojumus un dažādus sarīkojumus. Uz 15 darbības gadiem koris ar saviem labvēļiem atskatās 26. oktobŗa vakarā DV namā.

● TLMM kluba sezonas atklāšanas balle 19. oktobrī Latviešu namā bja pulcinājusi ap 150 dalībnieku, kas mielojās ar makšķernieku sagādātajām zivīm un vēžiem. Ž. Bērziņa dāvinātajai lidakai īpašā sacensībā pareizo svaru (8 mārc. un 12 unču) noteica Zone, iegūstot zivi īpašumā. Bija arī loterija, bet par deju mūziku gādāja E. Zakuļa kapella no Galtas. Sarīkojumu vadīja V. Jostiņš.

● TLMM kluba 27. oktobrī laiku īpašumā Bērzainē rīkotajās titaru šaušanas sacīkstēs var piedalīties visi interesenti. Uzsmaidot „mednieka" laimei, katrs var iegūt vienu vai pat vairākus titarus. Darbosies bufete ar atspirdzinājumiem un uzkodām.

● LNJAK jaunievēlētā valde pienākumus sadalīja šādi: priekšsēdis (ievēlēts kongresā) Vilnis Pētersons, vicepriekšsēži V. Vilks un E. Fogelis, sekretāres R. Lapiņa un I. Šmite, kasieris (ievēlēts kongresā) J. Valdmanis, biedrzine B. Lorberga, mantzinis J. Zibergs, speciālu uzdevumu kārtotājs K. Jansons, informācijas darbinieki E. Neimanis un U. Brūveris, bet pulciņu nozares vadītāji — V. Briede un E. Caune.

KANADAS DV MEISTARSACIKSTES ŠACHĀ

Kanadas DV zemes valdes sporta daļas šacha nozares vaditājs N. Brasliņš aicina pieteikties visus Kanadā dzīvojošos šachistus meistarsacīkstēm, kuŗas notiks kā pieaugušo, tā jauniešu klasē. Visi interesenti aicināti pieteikties vēlākais līdz 12. novembrim pie savas nodaļas valdes vai tieši pie sekcijas vaditāja, uzdodot pilnu vārdu, adresi un dzimšanas datus. N. Brasliņa adrese: 92 Barrington Ave, Toronto 13, Ont.; tālr. 691-3163.

RAKSTAMMAŠĪNAS
par visizdevīgākajām cenām
ALEKSANDRS KĀNBERGS,
65 Ferrier Ave., Dpc Danforth Ave, Tel: 463-2667

ANDREJSONS
APDROŠINA
463-7313

PATEICĪBA

Izsakām visdziļāko pateicību māc. Ā. Čopa kungam, Akadēmiskai vienībai Austrums, Sv. Andreja draudzes padomei, E. Timermaņa kundzei un visiem draugiem, kas piedalījās mūsu mīļā Arņa Brammaņa izvadīšanā uz smiltaini. Tāpat sirsnīgs paldies par izteikto līdzjūtību un skaistajiem ziedjem.

Piederīgie

Kas būs redzams saimniecisko darbinieku skatē

Tavojas jau šāgada sākumā iecerētā un ilgi plānotā latviešu saimniecisko darbinieku skate Toronto, liekot rīkotājiem arvien vairāk rosīties. Skates rīcības komiteja kopā ar Latviešu saimniecisko darbinieku apvienības valdes pr-di P. Rasiņu, nodaļu vadītājiem un citiem darbiniekiem sanāk sēdēs katru otrdienu, pārrunājot un izlemjot neskaitāmos organizēšanas jautājumus. Visiem latviešu saimnieciskajiem darbiniekiem Toronto un apkārtnē izsūtīts vēl viens, tagad jau pēdējais apkārtraksts ar aicinājumu piedalīties skatē, ja tie vēl nebūtu pieteikušies. Skati organizē veidā, lai tajā varētu piedalīties visi, kas vēlas. Tie, kas vairs nevar dabūt un organizēt savam uzņēmumam piemērotu stendu, var reklāmēt savu firmu ar plakātu vai arī ievietot sludinājumu skates programmā. Rīcības komiteja pielikusi visas pūles un vēl daris iespējamo, lai skatē būtu reprezentēts iespaidīgs skaits latviešu saimniecisko darbinieku.

Jau izkārtota skates reklamēšana kā latviešu, tā kanadiešu aprindās. Rīcības komiteja panākusi vienošanos ar C. J. Harris publiskas sadarbības komiteju par skates reklāmēšanu visos iespējamos veidos gan kanadiešu laikrakstos, gan radioraidījumos un citādi. Šis darbs jau iesākts, sastādīts arī jau ap 200 personu gaŗš saraksts, kuŗā ietelp pazīstami kanadiešu darbinieki, gan kultūras, gan politikas un saimniecības laukā. Tuvākajās dienās izsūtīs visiem saimnieciskajiem darbiniekiem, kas piedalās skatē, brīvbiļetes, kuŗas tie varēs izdalīt saviem latviešu un arī kanadiešu klientiem.

Skates goda prezidijā aicināti Ontario provinces sociāllietu ministrs Džons Jaremko un Latvijas konsuls Montrealā Vilis Tomsons, kuŗi piedalīšanos jau akceptējuši. Skati Latviešu namā Toronto atklās ministrs Jaremko 2. novembrī plkst. 6 pēcpusdienā, bet publikai tā būs atvērta visu dienu no plkst. 8 rītā līdz 11 vakarā; 3. novembrī no plkst. 10 rītā līdz 10 vakarā.

Gandrīz visas vietas skatē jau aizņemtas un programma visos sīkumos izstrādāta. Atliek tikai saskaņot, noslīpēt un veikt pēdējos organizēšanas darbus, kuŗiem intensīvi nododas visas skates amatpersonas.

Augšējās zāles programmā paredzēti priekšlasījumi, modes skates, skaistuma kopšanas un foto uzņēmumu demonstrējumi. Programma iedalīta tā, lai katru stundu notiktu kāds priekšlasījums vai demonstrējums. Priekšlasījumi būs par saimnieciskiem un juridiskiem jautājumiem. Apdrošināšanas biroja īpašnieks I. Andrejsons referēs par dzīvības un citiem apdrošinājumiem. Ir iespējams, ka šo priekšlasījumu papildinās arī citi mūsu apdrošināšanas uzņēmumu īpašnieki, tā izveidojot zināmu diskusiju paneli par šiem jautājumiem. Dārzu architekts A. Budrēvics referēs par to, kā iesākt un vadīt pašam savu uzņēmumu, bet kanadietis Grandijs apskatīs jautājumu, vai pašreizējos apstākļos iespējams labi nostiprināt savu financiālo stāvokli. Mag. iur. V. Upeslācis referēs par kapitālistiskās un komūnistiskās iekārtas atšķirībām saimnieciskajā laukā, advokāts A. Zutis par testamentiem un mantojuma nodokli, bet Eriks Savičs par akciju tirgu Kanadā un ASV. Visi referāti paredzami interesanti, jo apskatīs jautājumus, kuŗi var interesēt katru tautieti. Referāti maināmies ar demonstrējumiem, un tā katrs skates apmeklētājs varēs izvēlēties pēc patikas to, ko vēlas dzirdēt vai noskatīties.

Pašreiz latviešu dižskauti Laimoņa Gobas vadībā gatavo foto-uzņēmumus gandrīz visos rīkotājiem zināmajos latviešu pasākumos un veikalos. Šo uzņēmumu krāsu diapozitīvus skates laikā demonstrēs augšējā zālē 3. novembrī plkst. 11 dienā un 7 vakarā. Ar šiem demonstrējumiem skates rīkotāji grib parādīt, ka pašu latviešu pasākumos var nokārtot visu nepieciešamo — iegādāties pārtiku, nopirkt vai pagatavot apģērbus un apavus, mēbeles un dzīvokļa iekārtu, automašīnu, māju vai citu nekustamu īpašumu, apdrošināt dzīvību, izkārtot visas operācijas latviešu „bankā", uzcelt māju, saņemt arhitekta, inženiera, advokāta u.c. profesionālus pakalpojumus, kopt skaistumu un veselību, ņemt dublju vannas, likt masēt ķermeni, iegādāties vai iespiest grāmatas un laikrakstus, attīstīt un izgatavot fotouzņēmumus u.t.t. Šie diapozitīvu demonstrējumi reizē arī domāti latviešu uzņēmumu reklāmēšanai latviešu un it seviški kanadiešu aprindās.

Latviešu nama augšējā zālē 3. novembrī notiks arī modes skate, kuŗu organizē Elizabete Svenne. Tajā piedalīsies gandrīz visi latviešu drēbju un apavu uzņēmumi. Modes demonstrējumi notiks plkst. 1 un 3 pēcpusdienā, sākoties ar dažiem skaistākajiem latviešu tautas tērpiem un beidzoties ar kāzu ģērbiem, kuŗus demonstrēs Lizbeth's dāmu apģērbu modelēšanas un šūšanas uzņēmums (īpašniece E. Svenne). Skatē ar skaistākajiem un izcilākajiem sava uzņēmuma tērpiem vēl piedalīsies Austras Vītoliņas modes salons, B. L. Fingera kungu un dāmu drēbniecības veikals, Milijas Roces dāmu apģērbu veikals, Erika kažoku veikals, Karelia studija ar importētām marimeko kleitām, drēbnieks V. Aditājs. Puķu sakārtojumus skatei dos Elmāra Gulbe no Crest Florist puķu veikala, bet vajadzīgās kurpes Petera apvu veikals. Par seju daiļumu un matu sakārtojumu rūpēsies kosmētiķe Elza Pērkone un friziere Ausma Sauemegi.

Vidējā zālē būs redzami saimniecisko darbinieku ražojumi. Tur būs izstādīti lielās Benjamiņa filmu laboratorijas eksponāti, Bērziņa Ziemsvētku dekorējumi un mākslīgās eglītes, dažāda veida būvniecības izstrādājumi, kas ražoti, pielāgoti un tirgum nodoti Feliksa Runģa, E. Sproģa u.c. latviešu uzņēmumos. Savu darbu parādīs arī V. Upeslāča un Daugavas Vanagu spiestuves. Būs redzamas pat dzīvas bites no Jāņa Ķuzes dravas, tāpat mākslas un daiļamatniecības izstrādājumi. Arī Toronto latviešu kreditsabiedrības birojs skates laikā būs atvērts publikas apskatei. Kreditsabiedrība savus viesus grib pacienāt ar tasi kafijas. Nav iespējams uzskaitīt visus saimniecīskos darbiniekus un uzņēmējus, kuŗi piedalīsies šai plašajā skatē: ar visu ražojumiem jāiepazīstas pašiem apmeklētājiem 2. un 3. novembrī Latviešu namā. Tad katrs varēs spriest par latviešu saimniecisko darbinieku rosību un panākumiem pēdējos 15 gados Kanadā.

Skates rīkotāju un visu dalībnieku galvenais mērķis ir ne tikai reklāmēt savu uzņēmumu, bet arī parādīt latviešu saimnieciskā rosību un sekmes svešā zemē. Tas ir darbs, kas ir vērtīts ne tikai pašu personīgajām interesēm, bet arī latviešu tautas un Latvijas valsts slavai un godam. Tādēļ nav taupīts ne laiks, ne līdzekļi, lai šo darbu paveiktu labi par godu Latvijas dibināšanas 50 gadu jubilejai.

A. S.

Latviešu saimniecisko darbinieku skates atbildīgie organizētāji un plānotāji: no kreisās — rīcības komitejas kasieris Eduards Sproģis, priekšsēdis Aleksandrs Buģrēvics, sekretārs Adolfs Svenne un Latviešu saimniecisko darbinieku apvienības Kanadā valdes priekšsēdis Pauls Rasiņš
Foto: J. Līgers

Pasākumi jubilejas

(Pārnesums no 1. lpp.)

apbalvojamo vārdiem kopā 15 dol. samaksu par katru medaļu (citās valstīs tās maksā 25 dol.), bet tūlīt sekoja arī telefona zvans ALAs sekretāriātā, ka medaļu pieprasītājiem nav vienīgiem tiesības piedalīties apbalvošanā, jo šo godu gribētu arī citas attiecīgās pavalsts latviešu kolonijas. ALAs valde bija spiesta pieņemt īpašas vadlīnijas, lai nenotiktu līdzīgi pārpratumi. Latviešu sabiedrībā par medaļām tomēr dažādi ieskati. Daži domā, ka tās par 100 gadiem nokavējušās, citi, ka še dažiem politiķiem dota iespēja parādīt sevi no labākās puses, cerot ar medaļu iegūt ne vien draugus, bet iekļūt arī latviešu avīžu uzņēmumos un aprakstos, kādi parādījās mūsu presē pēc pirmās medaļas pasniegšanas Čikagā. Apbalvojamo vidū ierosināti daudzi cittautieši, sākot ar bijušajiem ASV prezidentiem Trumenu un Eizenhoveru un beidzot ar lokāliem radio ziņotājiem. Priekšpēdējā ALAs valdes sēdē pieņēma 28 medaļas, bet starplaikā būs izšķirti vēl citi piešķirumi. Kandidātu skaits tomēr bija krietni lielāks. Vērojams, ka medaļu pieprasīšanā un piešķiršanā loti aktīvi ir ne vien dažādu apvienību vadītāji, bet arī ALAs valde. Arī Austrālijā par tām bijusi zināma interese.

Kamēr godināšana un atzinību piešķiršana notiek tikai cittautiešiem, ar to varam samierināties, Apstākļi sarežģījas, ja balvas sākam piešķirt pašiem latviešiem. Katru gadu novembrī piešķir Tautas balvu 1000 dol. apmērā kādam izcilam latvietim. Noteikumi paredz, ka to nevar piešķirt kādam aktīvā amatā esošam centrālo organizāciju valdes loceklim. Būtu nepatīkami, ja šie jubilejas gadā apstākļi būtu tā sarežģījušies, ka noteikumos vajadzētu pielaist izņēmumu, lai atzinības piešķiršanu ievirzītu citās sliedēs. Situācijas attīstība tomēr pašreiz uz to it kā norāda.

Jubilejas gadā paredzēts izdot skaņu lentes un plates ar politisku un kultūrālu saturu. Ir jau uzņemta krāsu filma par dziesmu svētkiem Klīvlendā un, ja līdzekļi atļaus, izgatavos arī otru filmu par Latvijas dibināšanas 50 gadu jubileju. Līdzekļu jautājums atkarīgs no tā, cik liels atlikums būs no dziesmu svētkiem. Paredzēta arī skaņu plate ar latviešu simfonisko mūziku Štutgartes orķestra, koŗa un solistu ieskaņojumā. Pagaidām šis projekts tomēr vēl tikai tapšanas stadijā.

Baltiešu zinātnieku kongresam Merilendas universitātē ALA piešķirusi 2000 dol., bet nav rakstveida solījumu no kalmiņu tautām par izdevumu savas daļas segšanu. ALA jau saņēmusi lūgumu atbalstu paaugstināt.

No visiem plāniem vismazāk piekrišanas bijis delegāciju sūtīšanai uz ārzemēm. Vērojams, ka tautieši šo plānu neatbalsta, jo neparedz nekādus nozīmīgākus panākumus. Uz to sēdēs norādījuši arī daži ALAs valdes locekļi, bet, pēc priekšsēža domām, šis plāns jāpatur, jo ALAs kongress to nolēmis. Par šo plānu ALAs valdes sēdēs visumā tomēr runāts maz, parasti aprobežojas ar loti īsu attiecīgās darba grupas ziņojumu. Tās darbība un pārrunas notikušas slēgtās sēdēs, kuŗās prese nav aicināta.

Visi šie jubilejas gada plāni iecerēti galvenokārt cittautiešu informēšanai par Latviju un latviešiem, tomēr visur tie vairāk pievilkuši pašus latviešus. Vismaz pagaidām nevienam nav informācijas, cik amerikāņu apmeklējuši Latvijas 50 gadu ceļojošo izstādi. Kur rīkotājiem bijusi iespēja vai vēlēšanās izstādi plaši reklāmēt amerikāņu sabiedrībā, panākumi nav izpalikuši. Citur reklāmēšanas iespējas mazāk izmantotas un cittautiešu vārdi viesu grāmatā mazāk redzami.

Jubilejas pasākumu plānos nav paredzēti līdzekļi radio, televizijas un amerikāņu preses informēšanai, izņemot dažas īsas skaņu lentes. Kā skaņu darba grupas vadītājs U. Grava izteicies, televizijas raidījumi maksā par daudz un ir gandrīz nelespējami piemērotu raidījumu sastādīt. Bet līdzekļu nav arī laikrakstu un žurnālu informēšanai, un materiālus nevar sagatavot bez līdzekļiem. Kad pirms puotra gada ALAs valdes sēdē pārrunāja iespējas izmantot amerikāņu laikrakstus un žurnālus Latvijas dibināšanas 50 gadu jubilejas atzīmē-

Augšā: Torontiet jams ir senlatvies jis tēlnieks H. Me pasaulē. — Apakš ta, darinājumi pi Daugmales pilska amatniecības, sen

TO ZIŅAS

paredzētas diskusijas. Literārajā vakarā ielūgti visi ieinteresētie tautieši.

● TLB dāmu komitejas rīkotajā un Anitas Grantiņas vadītajā māmuļu izbraukumā uz Sidrabeni piedalījās 24 dalībnieces. Pēc iepazīšanās ar Sv. Andreja draudzes lauku īpašumu māmuļas noklausījās Edītes Āpšes referātu, kas bija uzņemts skaņu lentē. Veco māmuļu rēgulārās sanāksmes paredz atjaunot decembrī. Dāmu komitejas organizētais bazārs par labu TLB sestdienas skolai, kas bija paredzēts 24. novembrī, pārcelts uz 1. decembri plkst. 2 pēcpusdienā Latviešu namā.

● Latviešu katoļu studentu apvienības Dzintars Toronto kopa 27. oktobrī plkst. 4.30 pēcpusdienā Latviešu namā rīko diskusiju vakaru par tematu „Kristīgais students mainīgajā pasaulē". Paneldiskusijās piedalīsies prāv. B. Kokins, māc. Ā. Čops, A. Zaks un J. Svilāns, bet vispārējās diskusijās varēs piedalīties visi sarīkojuma dalībnieki.

● Latviešu nama dāmu komitejas rīkotais bazārs „Rudens tirgus" notiek 26. oktobrī plkst. 10 rītā Latviešu namā. Būs iekārtoti dažādi daiļamatniecības un citu izstrādājumu stendi, kā arī bufete ar dažādiem ēdieniem, medījumu gardumus ieskaitot. Kā jaunums sarīkojumā būs iespēja bērniem un jauniešiem apmainīt slidas un slēpes, kā to praktizē vietējās kanadiešu skolās.

● TLB inženieru un tehniķu kopas 18. oktobra sanāksmē A. Gribusts izrādīja no Bell tālruņu sabiedrības dabūtu krāsu filmu „Mūsu saule", kuŗa ilga apmēram stundu un iepazīstināja ar dažādiem pētījumiem. Sanāksmi vadīja kopas pr-ks U. Kiesners, kas vakaru arī atklāja. — No kopas valdes locekļa pienākumiem atteicies V. Bērziņš, kuŗa vietā stājies A. Kalniņš no Numarketas.

● Māc. A. Briedis kristīja Debiju Kristīni Herobergu, Bruno un Ārijas meitiņu.

● Latviešu katoļu draudzes koris jau var atskatīties uz 15 dziesmām nokalpotiem gadiem. Pēdējos 12 gadus kori vada A. Gertmanis, pirms tam V. Rundāns, bet pašā sākumā ērģelniece O. Upeniece. Koris, kuŗa priekšnieks pašreiz ir J. Budže un kuŗā ir 24 dziedātāji, ar dziesmām bieži kuplinājis dievkalpojumus un dažādus sarīkojumus. Uz 15 darbības gadiem koris ar saviem labvēļiem atskatās 26. oktobŗa vakarā DV namā.

● TLMM kluba sezonas atklāšanas balle 19. oktobrī Latviešu namā bja pulcinājusi ap 150 dalībnieku, kas mielojās ar makšķernieku sagādātajām zivīm un vēžiem. 2. Bērziņa dāvinātajai lidakai īpašā sacensībā pareizo svaru (8 mārc. un 12 unču) noteica Zone, iegūstot zivi īpašumā. Bija arī loterija, bet par deju mūziku gādāja E. Zakuļa kapela no Galtas. Sarīkojumu vadīja V. Jostiņš.

● TLMM kluba 27. oktobrī lauku īpašumā Bērzainē rīkotajās šautras šaušanas sacīkstēs var piedalīties visi interesenti. Uzsmaidot „mednieka" laimei, katrs varēgūt vienu vai pat vairākus tītarus. Darbosies bufete ar atspirdzinājumiem un uzkodām.

● LNJAK jaunievēlētā valde pienākumus sadalīja šādi: priekšēdis (ievēlēts kongresā) Vilnis Pētersons, vicepriekšsēži V. Vilks un E. Fogelis, sekretāres R. Lapiņa un I. Šmite, kasieris (ievēlēts kongresā) J. Valdmanis, biedrzinīte B. Lorberga, mantzinis J. Zībergs, speciālu uzdevumu kārtotājs K. Jansons, informācijas darbinieki E. Neimanis un U. Brūveris, bet pulciņu nozares vadītāji — V. Briede un E. Caune.

KANADAS DV MEISTARSACĪKSTES ŠAHĀ

Kanadas DV zemes valdes sporta daļas šaha nozares vaditājs J. Brasliņš aicina pieteikties visus Kanadā dzīvojošos šachistus uz meistarsacīkstēm, kuŗas notiks 2. pieaugušo, tā jauniešu klasē. Visi interesenti aicināti pieteikties vēlākais līdz 12. novembrim uz savas nodaļas valdes vai tieši uz sekcijas vaditāja, uzdodot pilnu vārdu, adresi un dzimšanas datus. N. Brasliņa adrese: 92 Carrington Ave, Toronto 13, Ont.; tālr. 691-3163.

Māc. Ā. Čopa kungam, Akadēmijas Andreja draudzes padomei, kā arī daudziem draugiem, kas piedalījās manā godināšanā uz smiltaini. Tāpat par sveicieniem un skaistajiem ziedi em,

Pie derīgie

Pasākumi jubilejas zīmē

(Pārnesums no 1. lpp.)

apbalvojamo vārdiem kopā 15 dol. samaksu par katru medaļu (citās valstīs tās maksā 25 dol.), bet tūlit sekoja arī telefona zvans ALAs sekretariātā, ka medaļu pieprasītājiem nav vienīgiem tiesības piedalīties apbalvošanā, jo šo godu gribētu arī citas attiecīgās pavalsts latviešu kolonijas. ALAs valde bija spiesta pieņemt īpašas vadlīnijas, lai nenotiktu līdzīgi pārpratumi. Latviešu sabiedrībā par medaļām tomēr dažādi ieskati. Daži domā, ka tās par 100 gadiem nokavējušās, citi, ka še dažiem politiķiem dota iespēja parādīt sevi no labākās puses, cerot ar medaļu iegūt ne vien draugus, bet iekļūt arī latviešu avīžu uzņēmumos un aprakstos, kādi parādījās mūsu presē pēc pirmās medaļas pasniegšanas Čikagā. Apbalvojamo vidū ierosināti daudzi cittautieši, sākot ar bijušajiem ASV prezidentiem Trumenu un Eizenhoveru un beidzot ar lokāliem radio ziņotājiem. Priekšpēdējā ALAs valdes sēdē piešķīra 28 medaļas, bet starplaikā būs izšķirti vēl citi piešķīrumi. Kandidātu skaits tomēr bija krietni lielāks. Vērojams, ka medaļu pieprasīšanā un piešķiršanā ļoti aktīvi ir ne vien dažādu organizāciju vadītāji, bet arī ALAs valde. Arī Austrālijā par tām bijusi zināma interese.

Kamēr godināšana un atzinību piešķiršana notiek tikai cittautiešiem, ar to varam samierināties, Apstākļi sarežģījas, ja balvas sākam piešķirt pašiem latviešiem. Katru gadu novembrī piešķir Tautas balvu 1000 dol. apmērā kādam izcilam latvietim. Noteikumi paredz, ka to nevar piešķirt kādam aktīvā amatā esošam centrālo organizāciju valdes loceklim. Būtu nepatīkami, ja tieši jubilejas gadā apstākļi būtu tā sarežģījušies, ka noteikumos vajadzētu pielaist izņēmumu, lai atzinības piešķiršanu ievirzītu citās sliedēs. Situācijas attīstība tomēr pašreiz uz to it kā norāda.

Jubilejas gadā paredzēts izdot skaņu lentes un plates ar politisku un kultūrālu saturu. Ir jau uzņemta krāsu filma par dziesmu svētkiem Klīvlendā un, ja līdzekļi atļaus, izgatavos arī otru filmu par Latvijas dibināšanas 50 gadu jubileju. Līdzekļu jautājums atkarīgs no tā, cik liels atlikums būs no dziesmu svētkiem. Paredzēta arī skaņu plate ar latviešu simfonisko mūziku Štutgartes orķestra, koŗa un solistu ieskaņojumā. Pagaidām šis projekts tomēr vēl tikai tapšanas stadijā.

Baltiešu zinātnieku kongresam Merilendas universitātē ALA piešķīrusi 2000 dol., bet nav rakstveida solījumu no kaimiņu tautām par izdevumu savas daļas segšanu. ALA jau saņēmusi lūgumu atbalstu paaugstināt.

No visiem plāniem vismazāk piekrišanas bijis delegāciju sūtīšanai uz ārzemēm. Vērojams, ka tautieši šo plānu neatbalsta, jo neparedz nekādus nozīmīgākus panākumus. Uz to sēdēs norādījuši arī daži ALAs valdes locekļi, bet, pēc priekšsēža domām, šis plāns jāpatur, jo ALAs kongress to nolēmis. Par šo plānu ALAs valdes sēdēs visumā tomēr runāts maz, parasti aprobežojas ar ļoti īsu attiecīgās darba grupas ziņojumu. Tās darbība un pārrunas notikušas slēgtās sēdēs, kuŗās prese nav aicināta.

Visi šie jubilejas gada plāni iecerēti galvenokārt cittautiešu informēšanai par Latviju un latviešiem, tomēr visur tie vairāk pievilkuši pašus latviešus. Vismaz pagaidām nevienam nav informācijas, cik amerikāņu apmeklējuši Latvijas 50 gadu ceļojošo izstādi. Kur rīkotājiem bijusī iespēja vai vēlēšanās izstādi plaši reklāmēt amerikāņu sabiedrībā, panākumi nav izpalikuši. Citur reklāmēšanas iespējas mazāk izmantotas un cittautiešu vārdi viesu grāmatā mazāk redzami.

Jubilejas pasākumu plānos nav paredzēti līdzekļi radio, televīzijas un amerikāņu preses informēšanai, izņemot dažas īsas skaņu lentes. Kā skaņu darba grupas vadītājs U. Grava izteicies, televīzijas raidījumi maksā par daudz un ir gandrīz neiespējami piemērotu raidījumu sastādīt. Bet līdzekļu nav arī laikrakstu un žurnālu informēšanai, un materiālus nevar sagatavot bez līdzekļiem. Kad pirms puotra gada ALAs valdes sēdē pārrunāja iespējas izmantot amerikāņu laikrakstus un žurnālus Latvijas dibināšanas 50 gadu jubilejas atzīmešanai, valdes locekļu vairums domāja, ka šādus rakstus lielajos amerikāņu laikrakstos vai žurnālos nevarēs iedabūt. Par mazākajiem izdevumiem nemaz nerunāja. Rezultātā nav ne informācijas darba grupas, ne arī budžetā paredzētu līdzekļu.

Amerikas latviešu apvienības valdes sēdes ir atklātas, palaikam, ja priekšsēdis vai kāds no sēdes dalībniekiem pieprasa, atsevišķi posmi tomēr slēgti, un par tiem preses pārstāvji nedrīkst ziņot. Visumā tas arī ievērots. Par pārējo sēdē aspriesto preses pārstāvji var rakstīt pēc sava novērtējuma vai uztveres. „Latvija Amerikā" pārstāvis tomēr vairākas reizes saņēmis aizrādījumus, ka aprakstītais sēdes gaitas atreferējums bijis citāds nekā valde gaidījusi. Liekas, ka cilvēku vājība ir redzēt savus darbus tikai no labās puses, bet preses brīvība prasa vispusīgu apskatījumu. Ar gandarījumu jāatzīmē, ka ALAs valdes gados jaunākie locekļi vienmēr atbalstījuši preses brīvību. Varbūt tieši šīs puses brīvības dēļ mūsu laikraksti ALAs kongresos ir dažādi novērtēti. Par spīti dažreizējām ieskatu atšķirībām ALAs attiekšmes ar presi nav sliktas.

Tautieši Latvijas dibināšanas 50. gadskārtā ziedojuši līdzekļus, par kādiem pirms pusotra gada tikai sapņotāji runāja. Bet līdzekļu vākšanā visaktīvāk piedalījušies ALAs valdes gados jaunākie locekļi, akciju organizējot ar jaunām idejām un jaunu sparu. Tieši tas, varbūt, iekvēlinājis tās mazās dzirksteles, kuŗas aizdedzināja latviešu vēlēšanos kaut ko darīt Latvijas labā. Arī devums Kultūras fondam no tā nav cietis, tikai šī akcija šogad sākās dažus mēnešus vēlāk nekā parasti. Esam cerējuši uz labiem rezultātiem, bet iespējams, ka viss nav izdevies tik labi, kā iecerēts, varbūt kaut kas arī aizmirsts; varbūt pašslavināšanos dažos gadījumos esam pacēluši pāri visam *citam, aizmirstot, ka gribējām rādīt citām tautām savus sasniegumus.* Daži projekti ir atbalstīti ar lielāku sajūsmu, citiem tās pietrūcis, bet visumā, liekas, varām lielākā vai mazākā mērā būt apmierināti ar jubilejas gada veikumiem

V. Irbe

Ar lielu izmēru latvisku kokli, kuŗu darinājis Kanadas latviešu daiļamatnieku savienības biedrs E. Bukulds, kas dzīvo Bafalo, iepazīstas Edvīns Kalviņš un Rudīte Purva. Šī kokle būs redzama lielajā latviešu etnografijas, senlietu un daiļamatniecības izstādē Toronto.

Foto: J. Liģers

Čikagieši gatavojas svētkiem

Ne tikai latviešu trimdas presē, organizācijās un draudzēs, bet gandrīz arī katrā latviešu ģimenē un individā šogad jo sevišķi domas saistītas ar Latviju, kuŗa pirms 50 gadiem pasaulei paziņoja savu neatkarību. Šādā apziņā notika Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres akta rīcības komitejas sēde Čikagā, kuŗu vadīja Čikagas latviešu organizāciju apvienības pr-dis V. Landmanis, piedaloties organizāciju vienības prezidijam un ievēlētajiem atsevišķo organizāciju un draudžu pārstāvjiem.

Darba kārtas galvenais jautājums bija Latvijas valstssvētku akts un koncerts, kas notiks 17. novembrī plkst. 4 pēcpusdienā Mather High School telpās (5835 N. Lincoln Ave.). Visu 17. un 18. novembri vidusskolas abos karogu mastos plīvos Latvijas karogi. Aktā svētku runu teiks pēdējās Latvijas valdības ministrs,

LASĪTAJIEM ČIKAGĀ

Sakarā ar mūsu līdzšinējās Čikagas redaktrises Zaigas Kēleres pārcelšanos uz Klīvlendu, sākot ar 1. novembri, mūsu laikraksta Čikagas redakcijas vadību pārņem Ilze Šimane — 5524 N. Luna Ave, Chicago, Ill. 60630; tālr. 774-5744. Lūdzam latviešu organizācijas, draudzes un atsevišķus tautiešus viņai sniegt nepieciešamās ziņas un palīdzēt uzdevumu veikšanā.

LA redakcija

ACEN vicepriekšsēdis un ALAs valdes priekšsēža vietnieks A. Bērziņš, bet lūgšanu — Sv. Jāņa draudzes mācītājs G. Straumanis. Svētku programmu vadīs K. Vanags, kas ziņoja, ka izdevies apvienot korus ar vairāk nekā 100 dziedātājiem diriģentu T. Ozoliņa un E. Strautmaņa vadībā. Pienākumus kasē un viesu sagaidīšanu uzņēmās studentu un studenšu korporāciju kopas, bet aktu ta „ceremonijmeistars" būs R. Kalunds.

Lai svētku dalībniekiem paliktu vēsturiska piemiņa, sēdes dalībnieki nolēma izdot paplašinātu akta un koncerta programmu, mazu svētku vadoni, kuŗam lūgs rakstīt Latvijas sūtniecības vad. Vašingtonā Dr. A. Spekti, ALAs valdes priekšsēdi prof. P. Lejiņu, ALJAs valdes pr-di V. Daigu, CLOA pr-di V. Landmani un, lai simbolizētu karavīru izšķirīgo nozīmi Latvijas atbrīvošanā un arī šai laikā, DV organizācijas pr-ku plkv. V. Janumu. J. Lācis ierosināja, ka šar vadoni jādod viņa arī Dieva vārdam, kuŗu Latvijas okupanti apspiež, kam sēdes dalībnieki piekrita. Vadoņa sagatavošanu un visu informācijas darbu uzdeva Augustam Vanagam un Arvīdam Elgūtam.

Svētku telpām dekorējumu sagatavos mākslinieks Arnolds Šimanis. Tā kā Čikagā šogad vairākos sarīkojumos amerikāņu sabiedrība par Latvijas dibināšanas 50 gadu atceri jau labi informēta, Latvijas valstssvētku aktā uzsvars vairāk būs likts uz pašu latviešu spēku saliedēšanu, domājot tomēr arī par iespējamo publicitāti amerikāņu presē, radio un televīzijā, šī jautājuma kārtošanu uzticot vietējai Pretkomūnisma komitejai, prāv. B. Baginskim un V. Vīksniņam.

Lai dotu iespēju viesiem, programmas izpildītājiem, darbiniekiem un ikvienam, kas vēlas pēc akta un koncerta pabūt kopā, Latviešu nama Viestura zālē notiks draudzības vakars pie kafijas galda, kuŗa izkārtošanu uzņēmās R. Kiršteins.

Visu latviešu draudžu kopīgais dievkalpojums notiks 18. novembŗa vakarā, piedaloties visiem vietējiem mācītājiem, bet ar pateicības dziesmām apvienotajam korim.

Aug. V.

Augšā: Torontiete Anna Briede pārbauda, cik stabils un kā lietojams ir senlatviešu trīskāju krēsls, saukts stulpiņš, kuŗu izgatavojis tēlnieks H. Mercs. Cik zināms, šis ir vienīgais stulpiņš brīvajā pasaulē. — Apakšā: Vara sprādze un gredzens no bronzas laikmeta, darinājumi pirms Kristus dzimšanas, kas atrasti izrakumos Daugmales pilskalnā. Visi šie priekšmeti būs redzami lielajā daiļamatniecības, senlietu un etnografijas skatē Toronto.

Foto: J. Liģers

Negribētais brīvlaiks

SKOLU STREIKS ŅUJORKĀ

Vairāk nekā miljons Ņujorkas bērnu skolas šogad apmeklējuši tikai 11 dienu, jo skolotāji šai mācību gadā streiko jau trešo reizi. Cik no šī miljona ir latviešu bērni, to grūti pateikt. Ņujorkas ev.-lut. draudzes latviešu skolas apmeklē nepilni 400, ieskaitot arī latviešu vidusskolu audzēkņus. Bet liela daļa no šiem skolēniem dzīvo ārpus pilsētas robežām, kur skolu streika nav. Ielēšot arī tos pilsētas bērnus, kas latviešu skolas neapmeklē, skolotāju streiks varētu ietekmēt ap pārsimt latviešu bērnu. Daži pilsētas latviešu bērni apmeklē privātas skolas, kuŗas streikā nepiedalās.

Streika iemesli meklējami jau pagājušajā mācību gadā, kad maijā viens no skolu izmēģinājuma rajoniem Bruklinas nēģeru apkārtnē no pienākumiem atbrīvoja 10 balto skolotāju, kā nepiemērotus šim rajonam. Ap 100 citu skolotāju par to protestēja, atsakoties ierasties skolā un mācīt bērnus.

Varēja domāt, ka vasaras brīvlaikā stāvoklis būs nokārtots vai atgadījums vismaz aizmirsts. Tomēr jau pirmā jaunā mācību gada diena sākās ar streiku, kuŗu izdevās pārtraukt pēc dažām dienām, pilsētas galvam Lindsejam apsolot, ka skolotāji varēs atsākt mācīšanas darbu savās pirms streika bijušajās klasēs. Bet pēc nedaudz dienām streiks ākās trešo reizi, jo solījumus nepildīja. Melnais skolu administrātors norādīja, ka viņš šim nokārtojumam nav piekritis. Viņš skolotājus nenozīmēja bērnu mācīšanai klasēs, bet sūtīja šos „nevēlamos" skolotājus „zināšanu atsvaidzināšanai" un „apstākļu piemērošanās" vajadzībām uz dažādiem kursiem.

Streika sākumā vienīgā arodbiedrības prasība bija no darba atbrīvotos skolotājus iesaistīt atkal viņu pienākumos, radot drošību, ka nākotnē līdzīgi gadījumi neatkārtosies. Bet ar decentrālizāciju, kas izmēģinājuma veidā notiek šai rajonā, noteikšana ir vēlētajai pārvaldei, un tā neievēroja ne pilsētas galvas, ne centrālās audzināšanas pārvaldes rīkojumus. Nevienam politiķim nav ne vēlēšanās, ne drosmes kaut ko iebilst, jo tas varētu radīt melno nemierus Ņujorkā. Pilsētas tēvi pārmet arodbiedrībai, ka tā ar savu streiku kavē izglītošanos vienam miljonam bērnu, bet neviens neiedomājas pateikt, ka, slēdzot dažas skolas ar pāris tūkstošiem bērnu, varētu atkal dot iespēju šim miljonam mācīties.

Tagad streikā ieviestas arī rāsu problēmas, kā arī notiek šai lietā iejaukto partiju spēka pārbaude. Visas tieši iejauktās skolas atrodas nēģeru rajonos, kuŗās vairāk nekā puse skolotāju ir žīdu tautības. Notiek demonstrācijas un protesta sanāksmes, kuŗas na katru reizi ir miermīlīgas. Melnie pie pilsētas valdes norikoja mītiņu, kuŗā piedalījās ap 5000 viņu atbalstītāju, bet dažas dienas vēlāk arodbiedrība noorganizēja līdzīgu sanāksmi, kuŗā, mēreni lēšot, piedalījās ap 40.000, bet daži vērtē pat uz 75.0000 dalībnieku. Katrā zinā tā bija lielākā protesta sanāksme pie pilsētas valdes nama, kāda līdz šim Ņujorkā notikusi. Kādā sanāksmē žīdu rajonā pilsētas galvam Lindsejam bija jābēg, jo pūlis viņam neļāva runāt, bet lielajā sanāksmē pie pilsētas valdes nama pūlis prasīja viņa atteikšanos no amata. Arī arodbiedrības priekšsēdim Šankeram bija jāatstāj sanāksmes vieta melno rajonā, jo viņam tāpat neļāva runāt.

Vecāki sanāksmēs prasa atvērt skolas, iesniegtas jau vairākas sūdzības dažādām tiesu iestādēm, bet praktisku panākumu nav. Nepamierinātie vicina dūres, lieto dusmīgu valodu un iecej dažādas izmeklēšanas komisijas, bet tiesas spriedumus novilcina vai atliek, komisijas izteic dažādus ieteikumus, kuŗus neviens nepiepem, bet vecāki atlauž slēgto skolu durvis vai izsit logus, pavada naktis skolās, lai nākošajā dienā atkal sāktu visu no gala. Policija novietota skolu apkārtnē un telpās, bet cenšas nevienu netraucēt, ja vien kāds netraucē to, tikai dažus skaļākos klaigātājus aizved uz iecirkni. Ka kāds pēc tam būtu arī sodīts, par to laikrakstos nekas nav atrodams.

Politiskajiem novērotājiem liekas, ka Lindsejs nākošajā gadā pilsētas galvas vēlēšanās nekandidēs, jo maz izredžu, ka iedzīvotāju vidusšķira par viņu balsos. Daži domā, ka šo iemeslu dēļ arī Niksons valsts prezidenta vēlēšanās varētu zaudēt Ņujorkas pavalstī, jo pilsoņi pēc Lindseja politikas Ņujorkā spriež par visas republikāņu partijas politiku. Bet — kamēr politiķi runā — bērni dzīvo mājās un gaida, kad atkal varēs sākt mācīties. Dažās vietās mācības ir privāti noorganizētas baznīcu telpās, citur skolotāji savu klašu audzēkņiem pieņūta mājas darbus, bet pārējie nedara nekā.

V. L.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJOORKA

● Dzejnieks Kārlis Zutis 19. oktobrī Braunfeldu ģimenes mājā Bronksā, kur bija ielūgti draugi, paziņas un talsinieki, bija rīkojis literāru pēcpusdienu. Vakaru atklāja Kārlis Pētersons, par Kārli Zuti referēja Nikolajs Kalniņš, bet Margita Vanaga un Auguste Prince—Kerše lasīja viņa dzejoļus. Dzejnieks pats tomēr lasīja lielāko daļu no saviem darbiem, kuŗi sevišķi izcēlās sarīkojuma otrā daļā, kad viņš sniedza jautrus un humoristiskus izejoļus. Starpbrīdī klausītājus pacienāja ar vīnu, bet vakaru pabeidza ar kafiju.

KLĪVLENDA

● Apvienotās draudzes dievnama sarīkojumu zālē 13. oktobrī notika svētdienas skolas vecāku sapulce, kuŗu vadīja skolas pārzinis M. Grīns. Pašreiz skolā mācās, ieskaitot likdienas bērnu dārzu, 106 skolēni 17 skolotāju vadībā. Pagājušajā mācību gadā apgrozījums bijis 3003,17 dol. ienākumos, bet izdevumos 2233 dol.; atlikumu 770,71 dol. ieskaitīja šāda budžetā, kuŗu pieņēma $3000 apmērā. Ievēlēja jaunu skolas vecāku padomi. Skolas pārzinis M. Grīns izteica pateicību bijušajai vecāku padomei, skolotājiem un visiem, kas pielikuši roku skolas darbam. Ar jauno mācības gadu no skolas darba aizgājuši 4 skolotāji, bet vairāki jauni nākuši klāt. „Mēs, kā skolotāji, tā bērnu vecāki, gribam tikai savu bērnu labklājību, tādēļ piedalīsimies skolas darbā ar visu sirdi un dvēseli," savā ziņojumā uzsvēra pārzinis M. Grīns.

ROČESTRA

● Bij. Latvijas armijas kapteinim Aleksandram Silam 29. oktobrī piepildīsies 75 mūža gadi. Viņš dzimis zvejnieka ģimenē Ragciemā, 1916. gadā iesaukts karadienestā. Jubilāru nosūtīja uz Carskoje Selo, tad pārskaitīja uz latviešu rezerves pulku, bet vēlāk uz apmācību komandu Valmierā, kur viņu izraudzīja starp 9 kandidātiem sagatavošanai par virsnieku. Viņš pabeidza Aleksandra karaskolu Maskavā, bet drīz saslima. Viņu evakuēja uz Pēterpili, no kurienes A. Sils devās veselības uzlabošanas atvaļinājumā uz Tērbatu, kur tolaik atradās latviešu rezerves pulks, stājoties tā ierindā. Iebrukušais vācu karaspēks visus virsniekus atbruņoja, bet tos no apcietināšanas paglāba Tērbatas pilsētas galva, ieskaitot viņus civilbēgļu katēgorijā. 1919. gada pavasarī gavilnieks iestājās Neatkarības rotā, no kuŗas grupu virsnieku izraudzīja par kadru Rīgā jaunformējamām vienībām. No tām izveidojās 9. Rēzeknes kājnieku pulks, kuŗā A. Sils nokalpoja 17 gadu, tad pārgāja uz robežsargu brigādi. Komūnistiem 1940. gadā okupējot Latviju, viņu no dienesta atvaļināja. Otra pasaules kara laikā jubilārs dienēja policijas vienībās, 17. bataljona sastāvā pie-

daloties daudzās cīņās, bet vēlāk bija Ludzas apriņķa priekšnieka palīgs. 1944. gadā viņš kopā ar bēgļu straumi nonāca Vācijā, apmetoties Ansbachas nometnē, no kuŗienes 1951. gadā izceļoja uz ASV, kur vispirms dzīvoja Oklahomā un Filadelfijā, tad pārcēlās uz Ročestru.

A. Sed.

GRAND RAPIDI

● Vienības draudze vasarā likusi nokrāsot savas baznīcas ārpusi, kas, darbu veicot latviešu krāsošanas darbu uzņēmējam A. Pakalnam, izmaksājis ap 1300 dol. Gandrīz visu šo summu saziedoju draudzes locekļi, neskaŗot remontu fondā uzkrātos līdzekļus. Jau agrāk baznīcas apakšstāva telpās bija likvidēts t.s. „ogļu bunkurs" un, pārbūves darbus veicot talku kārtā, izbūvēta glīta un ērta garderobe. Pagaidām „iesaldēts' jauno ērģeļu jautājums, jo attiecīgajā fondā uzkrātā summa nav pietiekama to iegādei.

● Vienības draudzes sestdienas skolā audzēkņu skaits pēdējos gados nav bijis liels, bet skola tomēr sīkstī turas un 7. septembrī uzsāka jauno mācības gadu ar 10 skolēniem. Šai gadā darbosies 3., 5., 7. un 8. klase, par skolotājiem strādājot M. Lesniecei, Z. Lapsiņai, Ed. Avotam, J. Rumbergai, E. Brūnai, praktikantei J. Rumbergai un mācītājam J. Lazdam. Skolas pārzine ir Z. Lapsiņa, kuŗa šos pienākumus veic jau vairāk nekā 10 gadu. Mācības notiek Vienības draudzes baznīcas apakšstāva telpās, kur iekārtotas piemērotas klases.

● Pēc darbības atjaunošanas šāgada pavasarī jaunatnes pulciņš Pērse mēģinājis rast iespējas darbības aktivizēšanai, cenšoties to padarīt mērķtiecīgu un ievirzīt noteiktos logatos un plānveidībā. Tā panākšanai jaunieši pulcējās vienkopus katru otrdienu, bet vasaras laikā divreiz mēnesī Latviešu biedrības namā. Sajās sanāksmēs parasti ieradās ap 15 jauniešu. Kā paskaidrojusi pulciņa pr-ce Anita Spolīte, pastāv nodoms iestudēt kādu lugu, aicinot palīgā kādu pieaugušo ar nepieciešamo pieredzi. Domāts arī par kursu rīkošanu, griežoties pie ALJAs vadības un lūdzot atbalstu.

V. Z.

Izraudzīta pagaidu valde

ASV latviešu 4. vispārējo dziesmu svētku laikā Klīvlendā nodibinātā Latviešu tautas deju apvienība pirmajā darba sēdē sanāca 6. oktobrī Latviešu namā Čikagā. Sēdi vadīja J. Jurjāns (Klīvlenda), un tajā piedalījās Jānis un Maija Dabari (Indianapole), Mirdza Gruzīte (Klīvlenda), Voldemars un Elvīra Dzelmes, Valdis un Aija Ārumi, Ilze Šimane (visi Čikaga) un Laimonis Spožais (Vašingtona).

Sēdes dalībnieki izraudzīja pagaidu valdi: priekšsēži — J. Jurjāns un V. Dzelme, sekretāri — J. Dabars un I. Šimane, kasieris un biedrzinis — V. Ārums. Pagaidu valdes galvenais uzdevums pašreiz ir informēt un ieinteresēt pēc iespējas vairāk tautas deju grupu iestāties apvienībā un rūpēties par korespondences ceļā paredzēto valdes vēlēšanu izkārtošanu. Visā drīzumā apzinātās tautas deju grupas saņems apkārtrakstu — aicinājumu iestāties apvienībā. Grupas, kuŗas nav iesniegušas savu adresi dziesmu svētku tautas deju uzveduma vadībai, lūgtas to paziņot I. Šīmanei (5524 N. Luna Ave, Chicago, Ill. 60630) informācijas saņemšanai. Vēlēšanās būs tiesīgas piedalīties tikai tās grupas, kuŗas iesūtījušas iestāšanās anketu kasierim - biedrzinim V. Ārumam līdz 15. decembrim. Sēdes noslēgumā J. Dabars ziņoja, ka ievadījis sarunas ar latviešu centra Gaŗezers vadību par tautas deju grupu vaditāju kursu — vienas nedēļas nometnes izkārtošanu nākošajā vasarā, kas varētu izmaksāt 30 dol ik dalībniekam.

I. Š.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSAJIET VELTI IRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDĪTĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPERCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Danforth — Broadview: 8 istabu dubultķieģeļu māja, 2 virtuves, 2 vannas istabas. Cena $26.500.

Danforth — Warden: Atsevišķa 6 istabu dubultķieģeļu māja ar pagrabā izbūvētu atpūtas telpu. Skaists dārzs. Privāts iebraucamais ceļš un garāža. Cena $24.500. Iemaksa $3000.

Yonge — Sheppard: Atsevišķa 6 istabu dubultķieģeļu māja, privāts iebraucamais ceļš. Cena $25.500. Iemaksa $2.500.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NERAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLE VISĀ PILSĒTĀ.

Sarīkojumu kalendārs
TORONTO

26. oktobrī — plkst. 10 no rīta Latviešu namā „Rudens tirgus", dāmu komitejas sarīkojums.

27. oktobrī — pl. 4.30 p.p. Latviešu namā paneļa diskusijas par tematu „Kristīgais students mainīgajā pasaulē". Rīko katoļu st. apv. „Dzintars". Piedalās: māc. A. Čops, prāv. B. Kokins, A. Zaks un J. Svilāns.

3. novembrī — pl. 4.30 Sv. Andreja baznīcas sarīk. zālē „18. novembŗa nozīme latviešu nacionālās domāšanas un uzskatu veidošanā." Rīko Toronto korp. kopa. Visi laipni ielūgti.

2. un 3. novembrī — Latviešu saimniecisko darbinieku apvienības Kanadā panākumu un pasākumu skate — Latviešu namā, 491 College ielā, Toronto.

2. novembrī — pl. 8 vak. L. K. I. Apvienības mantu loterijas izloze un saviesīgs vakars DV namā, 125 Broadview Ave.

2. un 3. novembrī — Baltiešu simpozijs Toronto universitātē.

9. novembrī — pl. 7.30 DV Toronto nod. gadasvētki un Mārtiņu balle — DV namā.

9. novembrī — Latviešu namā Latviešu sporta apvienības Kanadā gadskārtējais sarīkojums.

10. novembrī — pl. 3 p.p. Latviešu namā Gaujas gaidu vienības Mārtiņu vakars.

10. — 17. novembrim — DV namā gleznotāja J. Mazīša (no Anglijas) gleznu izstāde. Atklāšana 10. novembrī plkst. 2 pēcp.

23. nov — Teātŗa izrāde „Piecstabī" DVT Kanadā.

24. novembrī — pl. 2 Latviešu namā TLB sestdienas skolas bazārs.

30. novembrī — pl. 10 — 8 vak. un 1. decembrī pl. 10 — 5 pēcp. DV tradicionālais Ziemsvētku tirdziņš ar bazāru DV namā 125 Broadview Ave.

30. novembrī — plkst. 8 vakarā Raibs vakars, priekšnesumi un dejas Latviešu namā. Rīko **Gleškes ansamblis.**

1. decembrī — pl. 5.30 pēcp. Sv. Andreja baznīcas zālē, baritona Pēteŗa Geistauta 50 gadu jubilejas koncerts

7. decembrī — pl. 7.30 Latviešu namā DVTK un Latviešu nams rīko „Aizver actiņas un smaidi" — jautri dzīves notikumi.

7. decembrī — pl. 7 vak. Sv. Andreja baznīcas sarīk. zālē Gaidas Trēziņas (mecosoprāns no Anglijas) koncerts.

7. decembrī — no pl. 10 — 6 vak. Sv. Jāņa draudzes dāmu komitejas Ziemsvētku tirdziņš — 200 Balmoral Ave.

8. decembrī — pl. 6 vakarā Latviešu namā DVTK un Latviešu nams rīko „Aizver actiņas un smaidi" — jautri dzīves notikumi.

21. decembrī — pl. 2.30 DV namā DV Toronto nodaļas eglītes vakars bērniem, pl. 7.30 vak. pieaugušiem.

21. decembrī — Jaungada sagaidīšana DV namā, 125 Broadview Ave.

11. janvārī — plkst. 7.30 Itona auditorijā „Atvadības" — tautiska dziesmu spēle. L. Gleškes vadībā.

18. janvārī — „Latvija Amerikā" apgāda rīkotā balle DV namā.

18. janvārī — pl. 7 vak. Studentu korp. kopas tējas vakars — Royal Curling kluba telpās.

25. janvārī — pl. 7 vak. vīru kora Vilsturs gadskārtējais koncerts.

8. februārī — DV Toronto nod. tradicionālā masku balle DV namā.

Iespaidi Zviedrijā un Vācijā

Svešumā dzīvē rocībai vairojoties, latvieši labprāt dodas lielākos ceļojumos, bet pēc atgriešanās dalās ar tautiešiem gūtajos iespaidos, vai nu referējot par vēroto lokālos sarīkojumos, stāstījumu papildinot ar filmu vai diapozitīvu demonstrējumiem, vai arī aprakstot savus vērojumus laikrakstos. Cik vērojams, lasītāji šos ceļojumu iespaidus arī it labprāt lasa, jo tie it bieži palīdz pašiem kaldināt ceļojumu plānus. Bet — ne vienmēr jācejo pašam, lai iepazītos ar svešām zemēm. Ja pagadās labs stāstītājs, klausītājs it viegli dzirdētajā tā iejūtas, kā liekas, it kā pats ceļotu. Pie šādiem stāstītājiem, kas prot aizraut klausītājus, pieskaitāms arī Latvijas ev.-lut. baznīcas archibīskaps A. Lūsis. Pēc Pļaujas svētku dievkalpojuma Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu zālē Toronto atkal reiz bija izdevība noklausīties viņa ceļojuma tēlojumā, šoreiz par gūtajiem iespaidiem Eiropas apmeklējumā nule aizvadītajā vasarā.

Ar Zviedriju latviešu tautu saista senas atmiņas no laikiem, kad zviedru karaļi valdīja Vidzemē. Tolaik radītās garīgās saistības izpaudās vēl Latvijas neatkarības gados; tā, piemēram, Zviedrijas archibīskaps Sēderbloms ieveda amatā Latvijas ev.-lut baznīcas bīskapu Irbi.

Dzīve Zviedrijā nevienam nerada rūpes, jo pilsoņi nodrošināti pret visām iespējamām nebūšanām. Šī nodrošināšana tomēr prasa no pelnītāja ap 40% algas, tāpat visai augsta ir dzīves dārdzība. Arī tūristiem jārēķinās, ka dolars Zviedrijā nemaz tik vērtīgs nav, kā daža iedomājas.

Zviedrijas lauki atstāj nospiedošu iespaidu, jo daudzas saimniecības pamestas, arī muižnieki arvien vairāk pamet savas muižas, kuŗas pārņem valdība. Paredzams, ka valdība atcels visus dižciltības titulus un Zviedrija no karalistes izveidosies par demokratisku republiku, kuŗas pirmais prezidents varētu kļūt pašreizējais karalis.

Latviešiem Zviedrijā pašu māju maz, vairums dzīvo apartamentos. Stokholma ir ļoti bagāta ūdeņiem, bet tās priekšpilsētā Solnā mājas sabūvētas tā, ka rodas patīkamais iespaids, it kā dzīvotu lielā parkā — koki, klintis, ūdeņi. Upsala atgādina divreiz lielāku Jelgavu. Tās slavenajā bibliotēkā novietoti 2 miljoni sējumu, ļoti daudzi ar lielu vēsturisku vērtību. Kā sevišķi liels retums minama bībele „Kodex Argentum", kuŗu Zviedrijas karaliene Kristīne savā laikā bija dāvinājusi Romai, bet tagad tā atkal atgriezusies zviedru zemē. Šai bibliotēkā nodarbināti arī latvieši Biezaitis un Čuibe.

Ļoti interesanta ir Dalarnas province, ne tikai skaisto dabas ainavu dēļ vien. Tā atrodas iepretim Ļeņingradai. Jāņu nakts še ir tikai divu puskrēslas stundu ilga. Dalarniešu valodā ir laba tiesa latviešu vārdu (varbūt otrādi), piemēram — sala, koks, sils. Tā Dalarnā ir jauks Siljāņu ezers, kas atgādina Līču ezeru (Lake of Bays) Ontario. Tā krasti un salas apauguši bērziem un īstām Latvijas šķirnes priedēm, kuŗu koši sarkanā miza piešķir ainavai gandrīz vai neticamu krāsu krāšņumu ar izteiktiem kontrastiem.

Zviedri stingri turas pie savas nacionālā stila. Tā, piemēram, būvniecībā Friksas kūrvietā tas visnotaļ ievērots vasarnīcu celšanā. Kaut ēkas ir mazas un vienkāršas, tās tomēr pietiekami ērtas, mājīgas un pat pievilcīgas. Dalarnā ir vairākas vēsturiska vecuma baznīcas, kuŗu zvanu torņi veido atsevišķu celtni. Vasarās zemnieki uz dievkalpojumiem brauc laivās, ziemās kamanās pa ledu, bet Ziemsvētkos ar aizdegtām lāpām, atgādinot svinīgu uguns procesiju. Arī jaunatne cieši turas pie tautas tradicijām. Iesvētīšanā viņi tērpjas savos nacionālajos ģērbos, tāpat kāzās, braucot ar meijām izgreznotos pajūgos.

Reiz tauta sacēlusies pret karali Gustvu Vāzu, kas bēgdams paslēpies mucā Moras pilī. Tauta tomēr apņēmusies karalim piedot, ja viņš atbrīvos zemi no dāņiem. Karalim tas arī izdevās. Viņa vārds pazīstams visai pasaulei, galvenokārt gan tādēļ, ka Zviedrijā katru gadu notiek milzīgs maratona slēpējums, kas nosaukts šī karaļa vārdā un pulcina tūkstošiem dalībnieku visos vecumos. Moras pils muzejā ir gleznas, kuŗas atgādina mūsu Rozentāla darbus. Kāds bēru skats ar savu ārkārtīgo reālismu atstāj tomēr visai nospiedošu iespaidu. Dalarnā uzceltas arī divas lielākās Zviedrijas spēkstacijas, izbūvētas kalnos, ar 500 m gariem dambjiem.

Vēl ne pārāk sen Zviedrijas latvieši mēdza nedēļu nogalēs braukt ar kuģi paviesoties Latvijā, bet padomju varasvīri drīz vien atzina, ka šie tūristi „dzen" pārāk lielu propagandu kā uz kuģa klāja, tā dzimtenes krastā, tādēļ tagad šie braucieni pārtraukti.

Kā Rietumvācijas valdības viesim apmeklējot Hamburgu, archibīkapam nācies piedzīvot patīkamu pārsteigumu Hamburgā, kur uz kāda tūristu kuģīša bija uzraksts „Latvija", bet mastā Latvijas karogs. Visumā Vācijā nav redzami daudz „bitņiku". Ļoti populārs sludinātājs Hamburgā ir profesors Tileks, kuŗa dievkalpojumos pulcējas ap 3000 klausītāju. Reiz dievnamā sanāca arī bars „bitņiku", lai traucētu dievkalpojumu, bet viņus vārda tiešajā nozīmē izsvieda laukā ostas strādnieki, kuŗi gan paši dievkalpojumus neapmeklē, tomēr nepieļauj neķārtības „vecajā Mikelī", kā hamburgieši apzīmē savu pazīstamāko baznīcu. Tajā 1964. gadā notika arī Eiropas latviešu 1. dziesmu svētku svinīgais dievkalpojums. Reliģiskā dzīve Vācijā nav apsīkusi, visur joprojām ceļ jaunas baznīcas.

Koburgā pilī glabājas Mārtiņa Lutera raksti, arī slavenā vācu kokgriezēja Rīmenšneidera darbu kolekcija, kuŗu katram derētu apskatīt, kam gadās iegriezties šajā Rietumvācijas robežvietā.

Klausītājiem bija izdevība apskatīt arī desmitiem skatu karšu, kuŗas archibīskaps A. Lūsis bija atvedis no abu zemju apmeklējuma, tāpat nelielu zviedru vasarnīcas rūpīgi būvētu modeli.

J. U.

LNJAK kongresa jaunākie „dalībnieki" bija ilggadējā jaunatnes darbinieka, apgāda Ceļinieks vadītāja un LNAK padomes prezidija sekretāra Gunša Liepiņa dēli Aldis (pa kreisi) un Ludis.
Foto: V. Cinis

KANADAS PATEICĪBAS DIENĀ

(Pārnesums no 3. lpp.)

operas namā un klausīties mūziku. Tā italiski melodiska, pret ko ceļ iebildumus mūslaiku kritika — esot pārāk romantiska, salkana. Tomēr laba orķestŗa sniegumā šķiet tīri piemērota laikmetam, kas te tēlots.

Un tur nu viņa ir — lielā dziedone Renāta Tebaldi. Viņa lieliski tēlo 18. gadsimta franču traģisko aktrisi Adriennu (itālieši saka: Adriana, un tā arī raksta operas autors Fr. Čilea).

Adriennas Lekūvrēras lielā mīlestība bija Sakšu Morics, tikpat liels donžuāns kā karavadonis. Francijas ķēniņš Luijs XV viņam par uzvarām karā (franču pusē) piešķīra Francijas maršala titulu un Samboras pili.

Kad sakšu grāfs Morics kandidēja uz Kurzemes hercogistes troni, Adrienna Lekūvrēra pārdeva savu sudraba servīzi un dārglietas, lai viņu atbalstītu. Un tiešām, Kurzemes muižnieku brāļīgā kopsapulce viņu 1726. gadā ievēlēja par Kurzemes hercogu, bet to neapstiprināja Polijas seimas (Kurzemes hercogiste bija Polijas vasaļvalsts), un pretojās Krievija, kas panāca savu.

Bet Sakšu Morics aizmirsa kā Adriennas upuri, tā viņas lielo mīlestību, turpinādams savu dēkaino dzīvi.

Adrienna mira 38 gadu vecumā dabiskā nāvē, bet uz skatuves — sāncenses noindēta.

Moricu Metropolitēnā tēloja un dziedāja Franko Korelli (Corelli). Arī pārējās lomās bija teicami mākslinieki.

Uz izrādi varēja ar patiku noskatīties.

Septembŗa beigās Ņujorkā nebija vairs spiedīgās tveices, bija tikamas, saulainas dienas. Tā varēja domāt arī par Metropolitēna tēlotājas mākslas mūzeja apmeklējumu. Sakarā ar ļoti rūpīgā, apziņīgā un vispusīgā Ņujorkas pilsētas galvas Lindseja izraudzītā mūzeja jaunā direktora iecelšanu amatā, tur notikuši un, domājams, turpināsies daži pārkārtojumi. Tas vērojams franču impresionistu nodaļā, kur, piemēram, Klōda Monē gleznas sakārtotas chronoloģiski viņam vienam veltītā plašā telpā, un pie katras gleznas ir tās radīšanas gada skaitlis. Tas rāda interesanti vērojamu mākslinieka attīstību. Cerams, tas tikai sākums, un kas līdzīgs par citu mākslinieku darbības pārskatāmību sekos.

Ir jauki šad tad skatīt lielu mākslu un par to priecāties.

Pēdējās šīs vasaras ciemošanās dienās pie radiem, draugiem un gara pasaulē bija iespēja pabūt arī pie jūras. Un tas pavisam nelielā izbraucienā no Ņujorkas. Baltas smalkas smiltis un līcis gandrīz tāds pats kā mūsu Jūrmalā. Tikai te tas okeana, un aizmugurē nav priežu, bet — nami.

Ne tos mēs esam braukuši skatīties, bet jūru... Un, lūk, te pludmalē cilvēki saulojas un peldas, peldas un saulojas. Un mēs kaimiņi kājām pastaigājamies pa apskaloto piekrasti un ļaujam nelieliem bēguma viļņiem tās veldzēt. Ir tiešām prieks un patelcība par visu, kas dzīvi dara gaišu.

Sūtiet naudu uz Latviju NAUDA, ko sūta GRAMERCY
TIEK IZSNIEGTA KĀ NAUDA
caur ārzemju tirdzniecības banku.
Piegāde 2 nedēļās
SAŅEMĒJS VAR NAUDU IZLIETOT KATRAI VAJADZĪBAI.
NEKĀDI ATVILKUMI JŪS ESAT NODROŠINĀTI TIKAI AR LICENCĒTU FIRMU PAKALPOJUMIEM BEZ STARPNIECĪBAS.
NAV APSLĒPTU MAKSĀJUMU.
VAIRĀK KĀ 20 GADU PIEREDZE KLIENTU APKALPOŠANĀ.
VISI PĀRVEDUMI GARANTĒTI PILNOS APMĒROS UN APDROŠINĀTI.
Licencēts pie bankas un apdrošināšanas departamenta. Nodrošināts: ar $20.000.00. Oficiālas USSR kvītis ar saņēmēja parakstu. TARIFS: 9 rubļi par US $10.00. Nodeva: līdz $30.00 — $2.75, virs $30.00 — 10%.
GRAMERCY SHIPPING, INC.
744 Broad Street.
Newark, N. J. USA.
Sūtiet U.S. dolaru dāvanu certifikātus pirkšanai speciālos dolaru veikalos. Nekāda maksa par šo pakalpojumu.
Pieprasiet brīvo katalogu tekstilijām un mājturības priekšmetiem.
Pasūtiniet jau tagad ZIEMSVĒTKIEM!
Gramercy
Dib. 1945. g.
118 E 28th Street,
New York, N. Y. 10016.
Tel. MU 9-0598.

Čechoslovakija kapitulējusi arī politiski

Tiem, kuŗi pazīst Maskavas varas metodes, jau sen bija skaidrs, ka reizē ar „draudzīgās armijas" iesoļošanu Čechoslovakijā tās dienas ir skaitītas. Visi rietumu preses minējumi, kādi Dubčeka liberālizācijas centieni vēl varētu pastāvēt, bijuši tikai tukšu salmu kulšana. Maskavas komūnisms nedrīkst pieļaut nekādu novirzīšanos, jo tas nozīmētu tā galu. Beidzot Prāgas valdība piespiesta legālizēt arī okupāciju, kuŗa atļauj padomju vienībām „pagaidām" uzturēties Čechoslovakijā.

Ar šī „līguma" formālo parakstīšanu Kremlis nospēlēja vienu no savām visjautrākajām komēdijām, šoreiz galveno lomu tēlojot pašam padomju valdības galvam Kosīginam. Par to varētu uzjautrināties, ja šī spēle nenozīmētu divu tautību valsts iegrūšanu verdzībā uz nenoteiktu laiku, bet, lietojot Kremļa „jurisdikciju", tikai „pagaidām"... Šai Maskavas izrādē komiskākais ir tas, ka tikko Čechoslovakijas ministru prezidents Oldrichs Černiks pēc divu dienu ilgajām sarunām Maskavā bija atsveicinājies no Kosīgina, pēdējais steidzīgi izlidoja Černikam pakaļ uz Prāgu un ar viņu atkal sasveicinājās! Atvadīšanos un atkaltikšanos, kuŗu šķīra tikai nepilnas četras stundas, abas reizes kā „lielu notikumu" ar visām ceremoniālajām piedevām fotografēja un aprakstīja visa Maskavas prese, sagādājot uzjautrināšanās vielu ārzemju reportieriem, bet čechoslovakiem liekot rūgti pasmīnēt.

Kādēļ Kosīgins un viņa delegācija ar tādu skubu steidzās Černikam pakaļ? Vai Kremlim bija balles, ka čechi mājās neapdomājas un nesagādā viņiem jaunas nepatikšanas? Pēc ziņām, kuŗas tūlīt pēc sarunu beigšanas, abām pusēm esot „ļoti apmierinātām", izrietēja no Maskavas preses, bija noprotams, ka līgums parakstīts jau Kremlī. Vai Maskava pēkšņi attapās un atzina, ka „smukāk" būtu līgumu parakstīt Prāgā, lai rādītu pasaulei, ka tas nav bijis Maskavas diktāts, jeb vai žurnālisti bijuši pārāk steidzīgi? Vienādi vai otrādi, līgums ir parakstīts. Ļoti iespējams, ka tas parakstīts divas reizes abās vietās, kas Maskavas politikā arī var notikt.

„Svinīgajai ceremonijai" bija izraudzīta Čechoslovakijas ārlietu ministrija Černīnas pilī, klāt bija valsts prezidents Svoboda, bet nepiedalījās neviens partijas pārstāvis. No Maskavas puses bez paša Kosīgina piedalījās arī ārlietu ministrs Gromiko, kaŗa ministrs Grečko un pirmais ārlietu viceministrs Kuzņecovs, kuŗš vadīja padomju okupācijas diplomātisko misiju visās Čechoslovakijas nedienās.

Pēc līguma parakstīšanas padomju ziņu aģentūra TASS paziņoja no Prāgas tūlīt publicēt Kosīgina runu, kuŗā viņš apsolīja „drīz" atvilkt lielāko daļu okupācijas spēku. Cik liels padomju kaŗaspēks vēl paliks Čechoslovakijā uz „nenoteiktu laiku", to Kremļa lielkungs, kā vienmēr, nepateica, tikai piemīnēja satelītvalstu okupācijas spēku izvākšanos, izvairoties tomēr no noteiktiem terminiem un skaitļiem. Skaidri paredzēdams kritiku, ka līgums bijis kails Maskavas diktāts, Kosīgins pasteidzās piebilst, ka brīvā pasaule „mēģinās sagrozīt mūsu līguma nozīmi un palielināt starptautisko saspīlējumu; sociālisma ienaidnieki dūmos un dusmosies".

Tūlīt pēc Maskavas diktāta oficiālās uzspiešanas pie partijas vaditāja Dubčeka ieradās Prāgas strādnieku delegācija, izsakot protestu. Pret Maskavas - Prāgas paktu nostājies arī valsts prezidents Svoboda, bet jo sevišķi partijas galvenais ideologs un prezidija loceklis Mlinars. Runā pat par pēdējā atteikšanos no partijas amatiem. Mlinars bija Dubčeka reformu galvenais autors.

Cik lielā steigā notika Maskavas diktāta parakstīšana, tikpat ātri to steidzināja „ratificēt" Čechoslovakijas nacionālsapulcē — komūnistu tipa parlamentā. Pēc padomju kontrolētās čechu ziņu aģentūras ČETEKA informācijas, „līgums" apstiprināts ar 228 pret 4 balsīm, 10 atturoties. Ja Maskavas „padomdevēji" atļāvušies minēt arī četrus pretbalsotājus, izvairoties no parastā „simtprocentīgā" apzīmējuma, tad tikai tādēļ, lai ziņa būtu ticamāka, jo pretestība Čechoslovakijā vēl izpaužas pārāk skaļi. Jau dažas stundas pēc „ratifikācijas" Maskava ziņoja, ka arī 38 locekļu lielais Pad. savienības augstākās padomes prezidijs līgumu ratificējis simtprocentīgi, un tam tiešām var ticēt.

Viss norisinājies „pēc plāna ur.

PIEDĀVĀJAM AUGSTĀKĀS KVALITĀTES AUTOMAŠĪNAS
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
1969. GADA JAUNIE MODEĻI
ROBERTSON MOTORS
1515 DANFORTH AVE., TORONTO
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi
Hans PLAUDE
Tel. HO 6-1181

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.,
Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ
līdz ..... uz ..... mēnešiem uz šādu adresi:
Mr. Mrs. Miss .....
Adrese: .....
.....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $.....
..... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts .....
Abonēšanas maksa $1.50 par 1 mēn., $4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn., $16.00 par gadu.

OSAVA

26. oktobrī — DV Ošavas nodaļas atklāšanas sarīkojums, 219 Olive Ave., Poļu zālē, pl. 7 vak.

31. decembrī — Jaungada sagaidīšana DV namā.

IEGĀDĀJIETIES UN DĀVIN
A. BERZIŅA
THE TWO FACES OF CO-EXISTEN
GRĀMATA, KAS PALĪDZĒS JŪSU DRAUGIEM APGAISMOT MŪSU CIŅU PRET KOMONISM
Dabūjama DV Grāmatnīcā, 491 Coll
Toronto 4, Ont. Canada.

AUSTRA ŠMIT
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto.

A. EGLITIS — TV REN
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel.

Cik maksā labs padoms?
Īstā brīdī — nesamaksājams un citās reizēs tas pasarga no „dārgas maksāšanas" neziņas vai viegliprātīgas taupības dēļ. Lietpratīgs padoms, vairāk nekā 17 gadu pieredzes asināts, bezmaksas nāk līdzi un vienmēr pavada katru apdrošināšanas darījumu, ko Jūsu labā nokārtojis
VALD. apdrošināšan 759 —

ROSAR-MORRISON FUNERAL H
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TOR
RŪPIGA UN SMALKJŪTIG
APBEDĪŠANAS CEREMONI
IZKĀRTOŠANA

ZIGFRIDS ART POTTERY
ZIGFRIDS JURŠEV
KERAMIKAS DARBNĪCA - SA
1425A BLOOR ST., W., TORONTO. TE
Vienu bloku uz austrumiem no Dundas West paze
Piedāvā LATVISKU, MODERNU KERAMIK
LIETIŠKAS MĀKSLAS ZSTRĀDAJU
• Turpat dabūjami BILZU LOGATI.

KAS? KUR? KO? TORONTO

789-1511
Alfred Stikuts Realtor
Diplomēts Kana Institūta
A. STIKU
2889 Dufferin St.

BROADVIEW DELIKATESU
105 DANFORTH AVE. (pie B
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MI

Ādolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca HO 6 -
1095 QUEEN ST. E.

Pavasara delikatešu veikals un konditoreja
1 RONCESVALLES AVE. Īpašnieka

R. G. Balodis, D.C.
Arsts — chiropraktikis
Sāpēs muguras, kāju un galvas sāpes. 328 A Kingst
13, Ont. tālr. 699-3584.
Pieņemu Hamiltonā: 2 reizes nedēļā, sestdienas un svētdienas priekšpusdienās.
191 James St., tālr. JA 2-4713

UNO MANKIN REALTOR pār
KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Mājās HO 1-1114 mājās 691-3873

KRĀSU UN MELNBALTĀS
atjaunošana ■ palielinājumi ■
■ citi darbi ■ izcilus kvalitāte ■
BENJAMIŅA FILMU LABOR
247 Richmond St. E., Toronto
Tel. 363—6496

...VUS IPAŠUMUS!

...viška 6 istabu dubultķieģeļu ...is ceļš. Cena $25.500. Iemak-

...IEKIEM UZ 6 GADIEM UZ ...RLĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

...nieki" bija ilggadējā jaunatnes ...tāja un LNAK padomes prezidija ...dis (pa kreisi) un Ludis.
Foto: V. Cinis

...EICIBAS DIENĀ

...gandrīz tāds pats kā mūsu Jūr... malā. Tikai te tas okeana, un aiz... mugurē nav priežu, bet — nami.

Ne tos mēs esam braukuši ska... tities, bet jūru... Un, lūk, te plud... malē cilvēki saulojas un peldas, peldas un saulojas. Un mēs kai... lām kājām pastaigājamies pa apskaloto piekrasti un jaujam ne... lieliem bēguma viļņiem tās vel... dzēt. Ir tiešām prieks un pateicī... ba par visu, kas dzīvi dara gaišu.

Sūtiet naudu uz Latviju NAUDA, ko sūta GRAMERCY

TIEK IZSNIEGTA KĀ NAUDA

caur ārzemju tirdzniecības banku.

Piegāde 2 nedēļās

SAŅĒMĒJS VAR NAUDU IZLIETOT KATRAI VAJADZĪBAI.

NEKĀDI ATVILKUMI

JŪS ESAT NODROŠINĀTI TIKAI AR LICENCĒTU FIRMU PAKALPOJUMIEM BEZ STARPNIECĪBAS.

NAV APSLĒPTU MAKSĀJUMU.

VAIRĀK KĀ 20 GADU PIEREDZE KLIENTU APKALPOŠANĀ.

VISI PĀRVEDUMI GARANTĒTI PILNOS APMĒROS UN APDROŠINĀTI.

Licenzēts pie bankas un apdrošināšanas departamenta. Nodrošināts: ar $20.000.00. Oficiālas USSR kvītis ar saņēmēja parakstu. TARIFS: 9 rubļi par US $10.00. Nodeva: līdz $30.00 — $2.75, virs $30.00 — 10%.

GRAMERCY SHIPPING, INC.
744 Broad Street.
Newark, N. J. USA.

Sūtiet U.S. dolaru dāvanu certifikātus pirkšanai speciālos dolaru veikalos. Nekāda maksa par šo pakalpojumu.

Pieprasiet brīvo katalogu tekstilijām un mājturības priekšmetiem.

Pasūtiniet jau tagad ZIEMSVĒTKIEM!

Gramercy

Dib. 1945. g.
118 E 28th Street,
New York, N. Y. 10016.
Tel. MU 9-0598.

...AS

...LE

IEGĀDĀJIETIES UN DĀVINIET
A. BERZIŅA
THE TWO FACES OF CO-EXISTENCE $6.00
GRAMATA, KAS PALĪDZĒS JŪSU DRAUGIEM APGAISMOT MŪSU CIŅU PRET KOMUNISMU.
Dabūjama DV Grāmatnīcā, 491 College Street, Toronto 4, Ont. Canada.

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401

Cik maksā labs padoms?

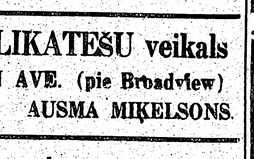

Īstā brīdī — nesamaksājams un citās reizēs tas pasarga no „dārgas maksāšanas" neziņas vai viegliprātīgas taupības dēļ. Lietpratīgs padoms, vairāk nekā 17 gadu pieredzes asināts, bezmaksas nāk līdzi un vienmēr pavada katru apdrošināšanas darījumu, ko Jūsu labā nokārtojis

VALD. BEBRIS
apdrošināšanas speciālists
759 — 0266

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5, ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

ZIGFRĪDS ART POTTERY
ZIGFRĪDS JURŠEVSKIS
KERAMIKAS DARBNĪCA - SALONS
1425A BLOOR ST., W., TORONTO. TEL. LE 6-8183
Vienu bloku uz austrumiem no Dundas West pazemja pieturas
Piedāvā LATVISKU, MODERNU KERAMIKU un citus LIETIŠĶAS MĀKSLAS ZSTRĀDĀJUMUS.
• Turpat dabūjami BILŽU LOGATI. •

KAS? KUR? KO? TORONTO

Alfred Stikuts Realtor
789-1511
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
A. STIKUTS, FRI.
2889 Dufferin St. 789-3949

BROADVIEW DELIKATEŠU veikals
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview)
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

Ādolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca HO 6-5152
1095 QUEEN ST. E.

Pavasara delikatešu veikals un konditoreja LE 1-7353
761 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

R. G. Balodis, D.C.
Ārsts — chiropraktiķis
Ārsēju muguras, kāju un galvas sāpes. 928 A Kingston Rd. Toronto 13, Ont. tālr. 699-3584.
Pieņemu Hamiltonā: 2 reizes nedēļā, sestdienas pēcpusdienās un svētdienas priekšpusdienās.
191 James St., tālr. JA 2-4713

UNO MANKIN REALTOR pārstāvis
KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114 mājās 691-3873

8
KRĀSU UN MELNBALTAS FILMAS
■ attīstīšana ■ palielinājumi ■ duplikāti ■
■ citi darbi ■ izcilus kvalitāte ■ atlaide ■
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont
Tel. 363—6496

ŠOREIZ BALSOJIET TĀ, IT KĀ NO TĀ ATKARĀTOS VISA JŪSU PASAULE!

Mūsu tauta daudz gadu smagi strādājusi, lai izveidotu savas draudzes, uzceltu mājvietas un baznīcas, dibinātu un izglītotu ģimenes, šā nodrošinot Amerikas stiprumu un raksturu. Nule viņa grib aizsargāt savu grūti pelnīto ieguldījumu. Tā grib baudīt sava darba augļus, dzīvot drošībā savā apkārtnē un savās mājās.

RIČARDS NIKSONS nolēmis nodrošināt šo visu un raudzīties, lai visi likumi tiktu taisnīgi ievēroti, lai ikviens amerikānis, kuŗas izcelsmes būdams, dzīvotu mierā, labklājībā un drošībā.

RIČARDS NIKSONS nolēmis aizsargāt mūsu valsti no komūnistiem un citiem, kuŗu nolūks ir šķelt mūsu tautu un postīt brīvības institūciju darbību. Viņš pastāvējis pret komūnistiem savā valstī un ārzemēs, viņš arī turpmāk darīs to pašu.

RIČARDS NIKSONS vienmēr atbalstījis visu nāciju pašnoteikšanās principu.

RIČARDS NIKSONS arī turpmāk neatzīs komūnistu varas pārņemšanu Baltijas valstīs.

RIČARDS NIKSONS nolēmis darīt godājamu galu karam Vietnamā, tāpat kā prezidents Eizenhauers izbeidza karu Korejā.

VĒLĒŠANU DIENĀ, OTRDIEN, 5. NOVEMBRĪ,
balsojiet par RICHARD M. NIXON
un SPIRO T. AGNEW!

United Citizens for Nixon-Agnew Nationalities Division
Willard Hotel, Washington, D. C.

■ Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas ■
■ attīstīšanai un kopēšanai ■
■ DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 4, Ont. ■

VISAKTUALĀKO GRĀMATU
LATVIJAS 50 GADU ATCEREI
LAIŽ KLAJĀ APGĀDS „IMANTA",
NODODOT LASĪTĀJU ATSAUKSMEI ILGI GAIDĪTĀS
Artura Krodera
„ATMIŅAS"
Autors pieder pasaudzei, kas pati piedzīvojusi politiskos bangu laikus, no kuŗiem dzima mūsu valsts. Kopā ar viņu augusi, domājusi, cīnījusies un strādājusi visa tā latviešu sabiedrība, ar kuŗas sirdi, galvu un rokām priekš pus gadsimta sākta un tālāk veidota latviešu nacionālā pašnoteikšanās.
Spraigi, vietām dziļi drāmatiski, vai polēmiski asi viņš rāda laikmeta ainas no 1905. gada nemieriem līdz Latvijas dibināšanai un tās neatkarības pirmajam gadam.
Darbā pavīd pazīstamu latviešu politiķu, mākslinieku, rakstnieku un karavīru vaibsti un raksturi, Rīgas, Pēterpils, Valkas, Vīnes un Berlīnes panorāmas, atklājas tā laika uzskati, problēmas un sabiedriskās domas strāvojumi ar drāmatisko latviešu strēlnieku saķeļšanās brīža aprakstu kā mūsu pagātnes drāmas izšķirīgo notikumu centrā.
Tā ir grāmata, kas spilgtāk nekā vēsturiski apcerējumi ar laikmeta liecinieka vērojumu asumu zīmē tā lielā laika profilu, no kuŗa šajā novembrī paiet 50 gadu.
GRĀMATAS CENA: $7.50
Pasūtinot tieši apgādā, LĪDZ S. G. 1. NOVEMBRIM to var saņemt par pazeminātu cenu $6.50.
LATVIEŠU KALENDĀRS 1969. GADAM
kabatas formātā, ar kristāmvārdiem, svarīgākām adresēm, mēru un svaru tabulām.
Kalendāra cena $1.20

APGĀDS IMANTA
Moeskaeret 6, Bagsvaerd Copenhagen — Denmark.

DĀVANU SAIŅI
uz Baltijas valstīm, Ukrainu un Padomju Savienību.
Mēs nosūtām pārtikas saiņus līdz 33 mārciņām.
Lūdzu pieprasiet mūsu katalogu.
Bezmuitas dāvanas: Automobiļi, ledusskapji, veļas mazgājamās mašīnas, šujammašīnas, motocikleti, velosipedi, televīzijas aparāti, foto aparāti u. c.
Mēs arī pārsūtām jūsu pakotos saiņus līdz 17¾ mārc netto. Šie saiņši ir pilnīgi apdrošināti.
Mūsu veikalā ir daudzas un dažādas mantas piemērotas saiņiņiem.
Ārpus Toronto dzīvojošie klienti, sūtiet savus pasūtinājumus un sainīšus ar ekspresu vai pastu mums tālākai nosūtīšanai. Samaksu nokārtosiet vēlāk pēc mūsu pasiņojuma saņemšanas. Lietuviešu uzņēmums.

BALTIC EXPORTING CO.
480 Roncesvalles Avenue, Toronto 3, Ont.
Tel. 531-3098

AG ROTAS
A. GUGĀNS
ZELTKALIS
Latviskas rotas bagātīgā krājumā sudrabā un zeltā.
Darbnīcā — 25 Moccasin Trail, Don Mills, Ont., tel. 444-4033

VALDE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837. Tautiešiem atlaide

Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE 3-7954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W
Parkošana abās bēru mājās

PĀRSŪTAM
naudu uz LATVIJU
US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz 935.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAIŅIŠU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

MĒS IESPIEŽAM
Laulību un iesvētību ielūgumu kartes
Vizītkartes
Dokumentus biedrību vajadzībām
Koncertu programmas
Sarīkojumu biļetes
Plakātus, dziesmu lapiņas
Vēstuļu veidlapas, aploksnes
Grāmatas, žurnālus
Labs darbs. — Mērenas cenas.
PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.
Latvija Amerikā
491 College St., Toronto 4, Ont.
Canada.
TEL.: 921-7121 (Code 416)

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 8, tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, kāzām, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods"
JŪS GAIDA CIEMOS
Silts ēdiens ar dzērieniem. Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

LAIKRAKSTA LATVIJA AMERIKĀ
atsevišķi numuri dabūjami
Toronto latviešu veikalos

NUPAT IZNĀKUSI
Ingridas Vīksnas
UN GĀJIENS NEAPSTĀJAS
Dziļi personiska pārdomu dzeja, kas rāda mūsu nemitīgo mainīšanos līdzi laika plūsmai. Ar savu piekto grāmatu Ingrida Vīksna pierāda savu īpatnējo, atšķirīgo stilu un seju mūsu daudzo dzejnieku starpā.
Grāmatai apvalku zīmējis Ed. Dzenis.
GRĀMATAS CENA $4.20

NOVEMBRĪ IZNĀKS
Angelikas Gailītes
RĪTAUSMĀ
Kultūrvēsturisks stāsts par Andreju Pumpuru un laika biedriem. Autore še rāda savu prasmi vienkārši un skaisti attēlot tā laika notikumus, zīmēji raksturojot tajos iesaistītās personas.
Vāka apdare Ed. Dzena.
GRĀMATAS CENA $4.00

Daugavas Vanagu Grāmatnīca,
491 COLLEGE ST., TORONTO 4, ONT. CANADA.
Lūdzu piesūtīt „UN GĀJIENS NEAPSTĀJAS" ..... eks.
„RĪTAUSMĀ" ..... eks.
Vārds, uzvārds .....
Adrese .....
Samaksai pievienoju $..... Datums .....
Paraksts

LATVIEŠU NAMS
īrē telpas
sarīkojumiem un viesībām.
Birojs atvērts katru dienu no pl. 11—1 p.p. un 6—8 vak., sestd. no pl. 11—1 p.p. un 4—6 vak.
Uz vēlēšanos nama dāmu komiteja rīko godību galdus.
TELEFONS 922-2931
491 COLLEGE ST. TORONTO.

Toronto austrumos klusā mājā
IZĪRĒJAMS
nemēbelēts otrais stāvs
Piemērots vienai vai divām personām. Laba satiksme.
Zvanīt OX 9-1714

UZ LATVIJU
Labākā dāvana
Visvairāk pieprasītā dāvana
ASV DOLARU CERTIFIKĀTI
PILNĪGI GARANTĒTI
ĀTRA PIEGĀDE
TIKAI DĀVANU CERTIFIKĀTI ir vērtīgāka dāvana par sainīšiem. Jūsu piederīgie to jums apstiprinās. Tāpēc, ja plānojat turpmāk sūtīt saiņi, tad sūtiet tikai DĀVANU CERTIFIKĀTUS, jo par tiem jūsu piederīgie visvairāk priecāsies.
TIKAI PAR DĀVANU CERTIFIKĀTIEM jūsu piederīgie visu var iegādāties — pārtiku, apģērbu, tekstilijas, apavus un daudz citu lietu — amerikāņu, rietumeiropiešu, kā arī vietējos ražojumus speciālos Vneshposyltorg dolaru veikalos. To jums piederīgie apliecinās.
TIKAI PAR DĀVANU CERTIFIKĀTIEM jūsu piederīgie var nopirkt ko vēlas par SPECIĀLI PAZEMINĀTAM CENĀM. To viņi jums apliecinās.
NAV PIEMAKSAS ne sūtītājam, ne arī saņēmējam.
RUBĻI UZ USSR
Ja jūsu piederīgie vēlas saņemt skaidrā naudā rubļos, mēs to varam izkārtot caur ārzemju banku Maskavā. Jūsu piederīgie saņems PILNU IZMAKSU, BEZ ATVILKUMIEM. Piegāde 10—14 dienās. Pēc kursa 9 jaunie rubļi par $10.00. Pārsūtīšanas izdevumi līdz $30.00 ir $2.75 un 10% virs $30.00. Visi pasūtinājumi ir garantēti un apdrošināti.
PASŪTINIET TAGAD TIKAI CAUR INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street
New York, N.Y. 10010
PIEPRASIET JAUNĀKO CENRĀDI. ĻOTI SVARĪGI

ASV dolaru certifikāti uz Latviju
Kā mums ziņo Intertrade Express Corp. firma, tagad ir ļoti izdevīgi sūtīt ASV dolaru certifikātus uz Latviju, jo par tiem jūsu piederīgie var iegādāties pat četrreiz vairāk nekā par rubļiem speciālos Vneshposyltorg veikalos. Šie veikali iekārtoti visās lielākās pilsētās, tajos dabūjami amerikāņu, rietumeiropiešu un vietējie ražojumi. Tāpat jums ir iespēja par dolariem jūsu piederīgajiem iegādāties dzīvokli, kas ir nesalīdzināmi lētāk nekā par rubļiem. Attiecē uz dāvanu CERTIFIKĀTIEM minims ir US$ 50.00, par tiem visus sūtīšanas izdevumus sedz Vneshposyltorgs. Nav ierobežojuma lielākiem sūtījumiem.

Izdarot pasūtinājumu, rakstiet čeku uz Intertrade Express Corp. vārda un uzdodiet saņēmēja pilnu vārdu, uzvārdu un adresi.

Gadījumā, ja vēlaties iepriecināt savus piederīgos ar skaidru naudu rubļos, arī to var izkārtot. Piegāde 10—14 dienu laikā un pēc kursa US$ 10.00 pret 9 rubļiem. Līdz 30 dol. nodeva $2.75 un lielākām summām 10%.

Ja vēlaties savus piederīgos un draugus iepriecināt, sūtiet dāvanu saiņus un naudu caur INTERTRADE EXPRESS CORP. 125 East 23rd. Street, New York, N.Y. 10010, tālr. 982-1530. Un pieprasiet jauno cenrādi.

SPORTS

REKORDU BIRUMS MEKSIKOSITIJĀ TURPINĀS

Romas un Tokio olimpisko spēļu uzvarētājs maratona skrējienā Bikila (Etiopija) startēja arī Meksikositijā, taču izcīnīt trešo zelta medaļu šai grūtajā skriešanas disciplinā viņam nebija lemts. Uzvarēja viņa tautietis Volde, noskrienot 42,8 km garo distanci 2:20:26,4 st. laikā, sudrabu ieguva Kimihara (Japāna) ar 2:23:31,0 st., bet bronza tika Raienam (Jaunzēlande) ar 2:23:45,0 st. rezultātu.

Augstlēkšanā jaunu olimpisko rekordu 2,24 m reālizēja un zelta medaļu izcīnīja Fosberijs (ASV), atstājot 2. vietā arī melnādaino Karateru (ASV) ar 2,22 m, bet 3. vietā Gavrilovu (Pad. sav.) ar 2,18 m.

1500 m skrējienā uzvarētāju izšķīra labākā taktika, un tāda izrādījās Kēnijas pārstāvim Keino, kas uzvarēja jauna olimpiskā rekorda laikā 3:34,9 min. Sudraba medaļu ieguva pasaules rekordists Raiens (ASV) ar 3:37,8 min., bet 3. vietā ierindojās Tumlers (R-Vācija) ar 3:39,0 min. laika atzīmi.

Desmitcīņā, kurā līdz pēdējai sacensībai nebija paredzams uzvarētājs, zelta medaļu beidzot izcīnīja un atlētu atlēts kļuva amerikānis Tūmejs ar 8193 punktiem, 2. vietā Valdi (R-Vācija) ar 8111 punktiem, bet 3. vietā pasaules rekorda īpašnieks Bendlins (R-Vācija) ar 8064 punktiem. Desmitcīņā Pad. sav. krāsas pārstāvēja arī latvietis Jānis Lanka un īgaunis Reins Auns, taču starp pirmajiem sešiem neiekļuva.

80 m barjērskrējienā sievietēm finālā lieliski skrēja austrāliete Kairda, ar 10,3 sek. rezultātu gūstot zelta medaļu, reālizējot jaunu olimpisko un atkārtojot pasaules rekordu. Arī sudraba medaļa tika austrālietei — Kilbornai, bet bronza taivānietei Čengči, abām uzrādot vienādu 10,4 sek. rezultātu.

800 m skrējienā sievietēm jaunu olimpisko un pasaules rekordu iespēja ASV nēģeriete Maninga ar lielisku 2:00,9 min. laika atzīmi; 2. Silaija (Rumānija) ar 2:02,5 min. un 3. Gomersa (Holande) ar 2:02,6 min.

Lodes grūšanā sievietēm jaunu pasaules rekordu sasniedza Gumele (A-Vācija) ar 19,61 m tālumu. Sudraba medaļu ieguva Lange (A-Vācija) ar 18,78 m, bet bronzu Čizova (Pad. sav.) ar 18,19 m veikumu.

Diska mešanā sievietēm uzvarēja Manoliu (Rumānija) ar jaunu olimpisko rekordu 58,28 m, atstājot 2. vietā favorīti Vestermani (R-Vācija) ar 57,76 m bet 3. vietā Kleiberi Ungārija) ar 54,90 m.

Neaizmirstamus brīžus sagādāja stafetes skrējieni. Visos trīs finālskrējienos reālizējās jauni pasaules rekordi, un visos trīs ASV četriniekos bija tikai melnās rases pārstāvji.

4x100 m stafetē sievietēm ASV vienība (Ferela, Beilesa, Netere un Taija) laboja līdzšinējo Polijas pasaules rekordu no 43,6 uz 42,8 sek., sudrabu guva Kuba ar 43,3 sek. un bronzu — Pad savienība ar 43,4 sek.

4x100 m maiņas skrējienā vīriešiem ASV četrinieks (Grīns, Penders, R. Smits un Heins) uzvarēja 38,2 sek. laikā, 2. Kuba ar 38,2 sek. un 3. Francija ar 38,4 sek.

4x400 m stafetē ASV skrējēji (Matjūzs, Frīmens, Džēms un Evans) laboja līdzšinējo pasaules rekordu par veseļām 3,5 sek. un uzvarēja 2:56,1 min. laikā pirms Kēnijas (2:59,6) un Rietumvācijas (3:00,5).

Modernajā pieccīņā individuālajā vērtējumā uzvarēja Ferms (Zviedrija) ar 4964 punktiem, 2. Balšo (Ungārija) ar 4953 punktiem un 3. Ledņevs (Pad. sav.) ar 4795 punktiem, bet vienību vērtējumā zelta medaļu ieguva Ungārija (Balšo, Mona un Toroks), sudrabu — Pad. savienība, bet bronzu — Zviedrija.

Kad pēc olimpisko spēļu pirmās nedēļas galvenā atrakcija — sacensības vieglatlētikā — bija beigusies, skatītāju tūkstošu galvenā uzmanība pievērsās peldēšanai, kur cīņas par centimetriem un sekundēm bija gan jau sākušās agrāk.

100 m peldējumā uz krūtīm pārsteigumu sagādāja Bjedova (Dienvidslavija), uzvarot jauna olimpiskā rekorda laikā 1:15,8 min. un atstājot 2. vietā Prozumenšikovu (Pad. sav.) ar 1:15,9 min. un 3. vietā Vičmenu (ASV) ar 1:16,1 min.

100 m peldējumā uz krūtīm vīriešiem uzvarēja Makkenzijs (ASV) ar 1:07,7 min., 2. Kosinskis (Pad. sav.) ar 1:08,0 min. un 3. Pankins (Pad. sav.) ar līdzīgu rezultātu.

100 m brīvā stila peldējumā visas trīs medaļas ieguva amerikānietes: 1. Henne ar 1:00 min., 2. Pedersene ar 1:00,3 min. un 3. Gustavsone ar līdzīgu laika atzīmi.

100 m brīvā stila peldējumā vīriešiem, iespējot jaunu pasaules rekordu, zelta medaļu ieguva Vendens (Austrālija) ar 52,2 sek., atstājot 2. vietā līdzšinējo pasaules rekordistu Volšu (ASV) ar 52,8 sek., bet 3. vietā Spicu (ASV) ar 53,2 sek. Lieki piebilst, ka visi olimpiskās spēlēs reālizētie pasaules rekordi reizē ir arī jauni olimpiskie rekordi.

4x200 m brīvā stila stafetē vīriešiem pārliecinoši uzvarēja ASV (Nelsons, Reirčs, Spics un Solanders) 7:52,3 min. laikā, 2. vietā ierindojās Austrālija ar 7:53,7 min., bet 3. Pad. savienība ar 8:01,6 min.

Lielisku panākumu amerikāņi guva arī 100 m peldējumā tauriņstilā vīriešiem, izcīnot visas medaļas: 1. Rasels 56,0 sek., 2. Spics 56,4 sek. un 3. Vells 57,2 sek.

100 m tauriņstilā sievietēm uzvarēja Makklementa (Austrālija) 1:05,5 min. laikā, sudraba medaļu iegūstot Dēnielai (ASV) ar 1:05,8 min., bet bronzu — Šildei (ASV) ar 1:06,2 min.

4x100 m brīvā stila stafetē ASV (Zorns, Reirčs, Spics un Volšs) uzvarēja jaunā pasaules rekorda laikā 3:31,7 min., atstājot 2. vietā Pad. savienību ar 3:34,2 min. un 3. Austrāliju ar 3:34,7 min.

Arī ASV sieviešu 4x100 m brīvā stila stafetes vienība (Hola, Bola, Dēniela un Pedersene) iespēja jaunu pasaules rekordu un ieguva zelta medaļu ar 4:28,3 min. rezultātu. Sudraba medaļa piekrita Austrālijai ar 4:30,0 min., bet bronzu izpelnījās Rietumvācija ar 4:36,4 min.

200 m stilu maiņas peldējumā sievietēm atkal paudās krass amerikāniešu pārākums, savstarpēji sadalot visas medaļas. Uzvarēja Kolba ar 2:27,8 min., 2. Pedersena ar 2:28,8 min. un 3. Henne ar 2.31,4 min. Tieši to pašu šai disciplīnā spēja arī ASV vīrieši, sadalot medaļas šādi: zelts — Hikakam ar jaunu olimpisko rekordu 2:12,0 min., sudrabs — Bakinhemam ar 2:13,0 min., bronza — Feram ar 2:13,3 min.

400 m brīvā stila peldējumā sievietēm, reālizējot jaunu olimpisko rekordu, ar 4:31,8 min. uzvarēja Meijere (ASV), atstājot 2. vietā Gustavsoni (ASV) ar 4:35,0 min., bet bronzu iegūstot Morai (Austrālija) ar 4:37,0 min.

Daiļlēkšanā no tramplīna vīriešiem uzvarēja Raitsons (ASV) ar 170,15 punktiem, 2. Dibiasi (Itālija) ar 159,74 punktiem un 3. Henrijs (ASV) ar 158,09 punktiem.

Svara celšanā smagā svara katēgorijā ar atkārtotu olimpisko rekordu uzvarēja Zabolinskis (Pad. sav.) ar 1262 mārc., bet beļģis Redings un amerikānis Dube reālizēja vienādu 1223¼ mārc. veikumu. Vieglākais ķermeņa svars sudraba medaļu „piešķīra" Redingam.

Visi medaļu ieguvēji jau noskaidroti brīvā stila laušanās sacensībā. Mušas svarā uzvarēja Nakala (Japāna), 2. Sanders (ASV) un 3. Sukbātars (Mongolija); gaiļa svarā — 1. Uetake (Japāna), 2. Bēms (ASV) un 3. Gorgoni (Irāna); spalvas svarā — 1. Kaneko (Japāna), 2. Todorovs (Bulgārija) un 3. Seveds-Abasijs (Irāna); vieglā svarā — 1. Mohaveds (Irāna), 2. Valčevs (Bulgārija) un 3. Danzandaria (Mongolija); pusvidējā svarā — 1. Atalejs (Turcija), 2. Robins (Francija) un 3. Purevs (Mongolija); vidējā svarā — 1. Gurēvičs (Pad. sav.), 2. Jigjids (Mongolija) un 3. Gardiers (Bulgārija); pussmagā svarā — 1. Ajuks (Turcija), 2. Lomidze (Pad. sav.) un 3. Čestsri (Ungārija); smagā svarā — 1. Medveds (Pad. sav.), 2. Duraļevs (Bulgārija) un 3. Ditrichs (R-Vācija).

V. T.

Politisks starpgadījums olimpiskajās spēlēs

(Pārnesums no 1. lpp.)

nav. Tādēļ ņevietā politiski demonstrēt tieši sporta laukumā.

Pašās ASV par Smita un Karlosa nepārdomāto izrīcību daudz vairs neuztraucas, atzīstot to par puicisku un sliktu joku. Daži zobgaļi abu „dumpinieku" aizstāvjiem tomēr ieteic ierosināt olimpisko spēļu noteikumu maiņu, lai nākošajās spēlēs Minchenē par politiskajām nebūšanām sarūgtinātie sportisti varētu izteikt savu neapmierinātību daudz iespaidīgākā veidā. Viņi ieteic neapmierinātajiem sportistiem nākošajās olimpiskajās spēlēs jau atklāšanas parādes gājienā nest plakātus ar protesta saukļiem, kas vērsti pret valsti, kuŗu tie pārstāv un kuŗa tiem devusi iespēju savus fiziskos datumus līdz pilnībai attīstīt. Esot iespējams, ka olimpiskās spēles vēl interesantākas padaritu arī neapmierinātu sportistu nesti dažādo ideoloģiju propagandas plakāti...

Tādā gadījumā Pad. savienības lielajā ekipā aiz sarkanā karoga, varbūt, varētu ieraudzīt plakātus, kas sludina: „Labākas vietas un lielākas algas komūnistu amatiešu sportistiem!" un „Nost ar čekas miesas sargiem padomju sportistiem, startējot imperiālistisko kaŗa kūdītāju valstīs!" Mums atliek tikai piebilst, ka pašā rindas galā, varbūt, soļotu Meksikositijas zelta medaļas ieguvējs un pasaules rekordists šķēpa mešanā — latvietis Jānis Lūsis — ar plakātu: „Krievi, izvācieties no Latvijas!" Čechoslovakijas plakātos savukārt varētu lasīt „komplimentus" padomju imperijas draudzīgajai armijai, kas lielā sirsnībā okupējusi čechu un slovaku zemi, turpretim arabi un izraēlieši varētu viens otru apveltīt ar visneķistākajiem vārdiem.

Atstājot humoru un vieglo sarkasmu par Smita un Karlosa izlēcienu Meksikositijā pie malas, ir atkārtoti jāuzsver, ka politikai olimpiskajās spēlēs nav vietas. Politiskajām „olimpiskajām sacensībām", kuŗas bez pārtraukuma norisinās citos „sporta laukumos", ar godīgu un draudzīgu mērošanos sporta stadionos nav nekā kopīga. Un tomēr tālu olimpiskā stadiona aizkulisēs politika nai, kad viņa dosies jaunā laulībā.

Termometrs Skorpio salā pēkšņi bija noslīdējis no 75 uz 48 gradiem, par spīti tam, ka salā mēnešiem ilgi bija spīdējusi spoža saule un pieturējies silts un jauks laiks. Iepretim salai kalnos pat sāka snigt.

LAI DZĪVO DEMOKRATISKĀ IECIETĪBA!

Kādā dūksnājā spēj novest tā saucamā „demokratiskā" domāšana valsts iekšlietās, spoži demonstrēja gudri un izglītoti kungi Raidījumu, filmu un mākslu atbalsta komitejā, debatējot 22. oktobrī ar Kanadas mākslu padomes priekšsēdi Žanu Martinō un viņa darbiniekiem par to, kā izmantot 20.580.000 dol., ko valdība nodomājusi piešķirt tekošajā gadā mākslu un zinātņu atbalstam Kanadā.

Valdīja vienprātība, stingri noraidot iespējas atkārtošanos, ka padome vēlreiz piešķirtu līdzekļus kāda trakojoša avangardista „mākslas" demonstrējumam, kā gadījās Vankuverā, kur ar padomes atbalstu viesojies Ņujorkas avangarda mākslinieks Ralfs Ortizs, sadauzot klavieres un pārlejot tās maisiem asiņu... Parlaments pēc tam saņēma protesta vēstuļu jūru no sašutušiem nodokļu maksātājiem, kas nespēja saprast, kādēļ sabiedrības līdzekļus izmanto šāda veida nemākslas veicināšanai, rādot kanadiešu gan „atpalicīgo", toties veselīgo domāšanu.

Nevienprātība sākās ar to brīdi, kad komitejas loceklis Ralfs Stjuarts izteica neapmierinātību par līdzekļu piešķiršanu vēsturniekam F. Dorlo, kuŗš pieder pie separātisma kustības atbalstītājiem. „Nodokļu maksātāju līdzekļi nebūtu izmantojami, atbalstot personas, kas darbojas pret valsts interesēm, vai tie būtu separātisti, komūnisti vai cits kas," teica Stjuarts. Pret šiem prātīgajiem ieskatiem saslējās vairāki komitejas locekļi, no kuŗiem Renē Matts nekavējās norādīt, ka atsacīšanās piešķirt līdzekļus separātistiem taču būtu diskriminācija! Arī padomes priekšsēdis Dr. Martino „taisnīgā sašutumā" noraidīja domu, ka piešķirot līdzekļus vajadzētu ievērot saņēmēja politisko pārliecību. Bez tam iesniegtajos lūgumrakstos taču neesot nekādu norādījumu, kas varētu radīt aizdomas par piešķirumu lietderīgu izlietošanu...

—ns

ARĪ BRAZILIJĀ GATAVOJAS...

Sanpaulo tuvumā valsts drošības pilsētas. Apcietināti 1000 studentu apmetni kalnos, ziemeļos no šīs lielākās Brazilijas rūpniecības pilsētas. Apcietināti 1000 studentu, kuŗi bija organizējuši neiegālu kongresu. Tajā izdalītas partizānu instrukcijas un ieroči. Apcietināšana notikusi tai pašā dienā, kad Sanpaulo divi bruņojušies vīrieši nošāva ASV armijas kapteini Čarlu Čandleru, nogalinot viņu ar patšauteni paša mājas priekšā. Čandlers uzturējās Brazilijā speciālā misijā.

Studenti nepretojās, kad viņu nometni kalnu augstienē ielenca 200 vīru lieli armijas un policijas spēki Ibjunas ciema tuvumā. Studenti jau pirms dažām dienām šeit bija spulcējušies no dažādiem valsts novadiem, apgādājoties ilgākam laikam arī ar pārtiku.

Apcietināto vidū ir arī divi bārveži, kas visu laiku Sanpaulo rīkojuši tračus pret valdību. Kādās citās aizturētais tikko izlaists no Riodežaneiro cietuma, kuŗā bija ievietots par nekārtību organizēšanu bijušajā Brazilijas galvaspilsētā.

Apollo-7 laimīgi sasniedzis zemi

ASV izplatījuma kapsula Apollo-7 22. oktobrī atgriezās uz zemes, nolaižoties Atlantijas okeanā tikai 3 jūdžu attālumā no paredzētās vietas. Amerikāņu astronautu trijotnes 11 dienu ilgais lidojums bija sagatavošanās pirmā cilvēka lidojumam uz mēnesi nākošajā vasarā. Flotes kapteinis Valters Šira, gaisa spēku majors Dons Eisele un civīlists Valters Kaningems sekmīgi novadīja savu konusveidīgo kapsulu no 265 jūdžu augstuma uz nosēšanās vietu netālu no Bermūdas krasta, kur to gaidīja bazes kuģis „Essex". Ūdenslīdēji palīdzēja astronautiem atstāt kapsulu, pēc tam tos uzņēma helikopters un aizveda uz 5 jūdzes attālo bazes kuģi. Ārsts tūlīt pārbaudīja astronautu veselības stāvokli, atzīstot, ka visi lidojumu izturējuši ļoti labi.

Viens starp pirmajiem, kas apsveica Apollo-7 apkalpi, bija ASV prezidents Džonsons. Sekmīgais lidojums dod cerības, ka jau decembrī izplatījumā varēs sūtīt Apollo-8 lidojumam apkārt mēnesim. Apollo-7 zemi aplidojis 165 reizes, veicot pavisam 4.500.000 jūdžu.

Nosēšanās vietas tuvumā pamanīts arī kāds ar radaru apgādāts padomju kuģis, kas ar elektroniskām ierīcēm ievācis nolaišanās datus.

Šis bija kapt. Širas trešais un, kā viņš pats saka, arī pēdējais lidojums kosmā, jo savu gadu dēļ viņš nedomā vairs turpmākos lidojumos piedalīties.

KAD ARISTOTELS KĻŪST PAR ARI . . .

Kas vairs ir pārējie pasaules notikumi, ja bijušā ASV prezidenta Kenedija atraitne precas! Žakelīnas Kenedijas laulības 20. oktobrī Skorpio salā ar 23 gadus vecāko un augumā 2 collas īsāko grieķu miljonāru Aristotelu Onasi, kuŗam tagad esot 62 gadi, pasaules presē aizēnoja visus citus notikumus. Šīs sensācionālās laulības iejauca savā intrigā pat Vatikānu, kas uzskata, ka katoļticīga sieviete nedrīkst precēt šķirtu vīru, kāds ir grieķu ortodoksās baznīcas piederīgais Onasis. Vatikāna pārstāvis monsinors Fausto Vallainco izteicies, ka Žakelīna Kenedija zinājusi, ka pārkāpj katoļu baznīcas likumu, apprecot šķirtu vīru, un ko nozīmē šis likums.

Ar Vatikānu it kā sazvērējušies bija arī laika apstākļi. Lieto gāzes un spēcīgais vējš pēc laulībām nokavēja 325 pēdu luksa jachtas „Christina" izbraukšanu jūrā, kur jaunlaulātie nolēmuši pavadīt „medus mēnesi". Viņu „privātā paradīze" tomēr bija sagatavota, kaut arī Džekija katoļu baznīcā vairs nebūs tiesīga saņemt svēto vakarēdienu, bet varēs lūgt tikai Dievu. It kā uzņemot savējo vidū, amerikāņi Aristotelu jau pārdēvējuši par „Arī", un laikraksti famīļāri raksta vairs tikai par „Džekiju un Arī". Džekija noskūpstīja savus bērnus — Karolīni un 7 gadus veco Džonu, kuŗus nodeva savas māsas uzraudzībā, bet pati atgriezās savā jaunajā „paradīzē", atbrīvojot arī miesas sargu, kuŗu tai bija apgādājis ASV kongress līdz dienu.

SĪKĀS ZIŅAS

◎ Rietumvācijas valsts prezidents Heinrichs Libke paziņojis, ka atkāpsies no amata vēl pirms prezidenta pilnvaru izbeigšanās.

◎ Anglijas valdība paziņojusi nodomu piešķirt balsošanas tiesības pilsoņiem, sākot ar 18 gadu vecumu līdzšinējā 21 gada vietā. Pašreiz 37 milj. lielais balsstiesīgo vēlētāju skaits Anglijā ar to pavairosies par 3 mijoniem. Anglijas vēlēšanu likums nebija grozīts kopš 1928. gada, kad balsošanas tiesības piešķīra visām sievietēm, sākot ar 21 gadu.

◎ Izraēla sākusi būvēt jaunu sinagogu okupētajā Hebronā, Jordānas upes rietumu krastā.

MASKAVA UZSĀK „LAKSTOŠANOS" AR SOMIJU

Somijas ministru prezidents Mauno Koivisto izlidojis uz Maskavu, kur paredz uzturēties 14 dienu. Zīmīgi, ka šis brauciens notiek tik drīz pēc Kosīgina pārsteiguma vizītes pie Somijas valsts prezidenta Uro Kekonena pirms 2 nedēļām.

Pēdējā laikā novērota pastiprināta padomju amatpersonu ierašanās Somijā, šķērsojot Karēlijas apgabalu. Maskava uzskata, ka Somija ar 1948. gada „palīdzības paktu" identificējama ar Austrumu bloku un tai jābūt lojālai ar to. Šī lojālitāte Maskavas izpratnē ietver Somijas pienākumu ne tikai atturēties no jebkādas kritikas par Pad. savienības rīcību Čechoslovakijā, bet arī palīdzēšanu izklīdināt „pārpratumus", kas ar to saistīti. Citiem vārdiem, visu ko Maskava dara, Somijai jāatzīst par labu.

Pēc nedēļām ilgas vilcināšanās izvākšanos no Čechoslovakijas uzsākušas poļu un ungāru okupācijas vienības. Sarkanarmijas laikraksts „Krasnaja Zvezda"" šo atvilkšanos daudzina kā priekšzīmīgu Maskavas solījumu pildīšanu, bet nepasaka, cik liels padomju kaŗaspēks vēl paliks Čechoslovakijā, kā arī nedod nekādus norādījumus, ka arī tas sāktu izvākties.

Satelītvalstīs piedalīšanos Čechoslovakijas okupācijā izjuta kā smagu nastu. Piemēram, daudz ungāru kaŗavīru ir vidēja vecuma rezervisti, kuŗi atrauti no savām ģimenēm un darba vietām un iedalīti okupācijas spēkos. Pēc līdzšinējām ziņām, Čechoslovakijā „uz nenoteiktu laiku" paliks 75.000 padomju kaŗavīru.

MAĻENKOVS ATGRIEZIES MASKAVĀ

Pad. savienības kādreizējais politbiroja un partijas vadītājs Maļenkovs, kuŗu savā laikā uzskatīja par Staļina „troņmantnieku", atgriezies no izsūtījuma, kuŗu pavadījis kaut kur pie Kīnas robežas. Tagad 66 gadus vecais Staļina laika Kremļa ideologs un mirušā diktātora labā roka saņems 300 rubļu lielu pensiju mēnesī. Maļenkovs stājās Staļina vietā 1953. gada martā, bet viņa vara ilga tikai 10 dienu, tad Hruščovs to padzina, gāžot visus dzīvos un nedzīvos Staļina elkus. Maļenkovs tagad apmeties Kremļa tiešā tuvumā kopā ar sievu un diviem dēliem. Viņa atgriešanās Maskavā zīmīgā kārtā sakrīt ar staļinisma atdzimšanu Kremļa politikā.

Maskava turpina pastiprināt savus flotes spēkus Vidusjūrā. Nule ar raķetēm apbruņots izmīcinātājs izbraucis cauri Bosfora šaurumam. Tas ir sestais padomju kuģis, kas nedēļas laikā iebraucis Vidusjūrā no Melnās jūras. Kopš arabu-ēžu kaŗa Pad. savienība savus spēkus Vidusjūrā nemitīgi pavairo.

DRAUDZĪBAS UN DRAUDU . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

Varbūt milicim patiešām taisnība, ka esmu muļķis..."

Bet visos laikos un visās diktatūrās izšķirējs faktors bijis tie nedaudzie cilvēki, kuŗi nespēj klusēt, kuŗiem sirdsapziņa neļauj klusēt. Katra totālitāra iekārta izveidos labus un padevīgus pilsoņus no tiem, kuŗu sirdsapziņa apdullināma ar patriotiskiem vai doktrīnu saukļiem. Bet ne visi ir apklusināmi. Ir tiesa, ka Pad. savienībā, kur imperiālisms sakausēts ar sociālisma birokratijas-metodēm, pārmaiņas ir grūti īstenot. Sevišķi grūti ir krieviem sacelties nacionālā pašlepnuma labad pret Staļina imperijas sargātājiem, tāpat kā vāciešiem otrā pasaules kaŗā nebija drosmes sacelties pret uzvaru vainagoto Hitleru.

Taču totālitārās iekārtas vairākums nekad neizšķir režīma likteni, bet gan mazākums, jo nevalda vairākums, bet maza jaunās šķiras izlase. Tauta ciņā un politisko lēmumu veidošanā nepiedalās: viens mazākums nostājas pret otru mazākumu. Tiklīdz protestētāju mazākums ņems virsroku, tā arī tauta nostāsies tā pusē, reizē ar to parastie strādnieki, zemnieki un ierēdņi „turēs muti".

Ir skaidrs, ka komūnistiskajam totālitārismam neizdosies ieviest jauno doktrīnu, ka tas ir tiesīgs „glābt" sociālismu visur,kur vien, pēc tā uztveres, tas liekas apdraudēts. Sabiedrībai ir apnikusi diktatūra, bet tai trūkst iniciātivas un vadības, kas varētu runāt visu to opozicionāru vārdā, kuŗi atrodas Pad. savienībā. Nav šaubu, ka katra apzinīga tauta Kremļa gūstā vispirms vēlētos sociālismu veidot pēc savas gaumes un savām vajadzībām. Tas nozīmētu krievu imperijas galu.

Lai glābtu to sociālisma paveidu, kuŗu ieviesis Tito, britu lords Čorlejs pat ieteic NATO piedāvāt atomieroču lietussargu gadījumam, ja Maskavas ordas ielauztos, kādas iedomātas sociālistiskas misijas maldinātas, šajā miermīlīgajā zemē, kuŗā gan nav pilnīgas brīvības, bet nav arī pilnīgas kollektīvas saimniecības un pilnīgi valsts kontrolētas rūpniecības. „Nav nekādu šaubu, ka Dienvidslavija ir apdraudēta," uzsvēris lords Čorlejs.

Pad. savienības draudzības un draudu pārvērtēšanu ir sākusies un tai būs sekas.

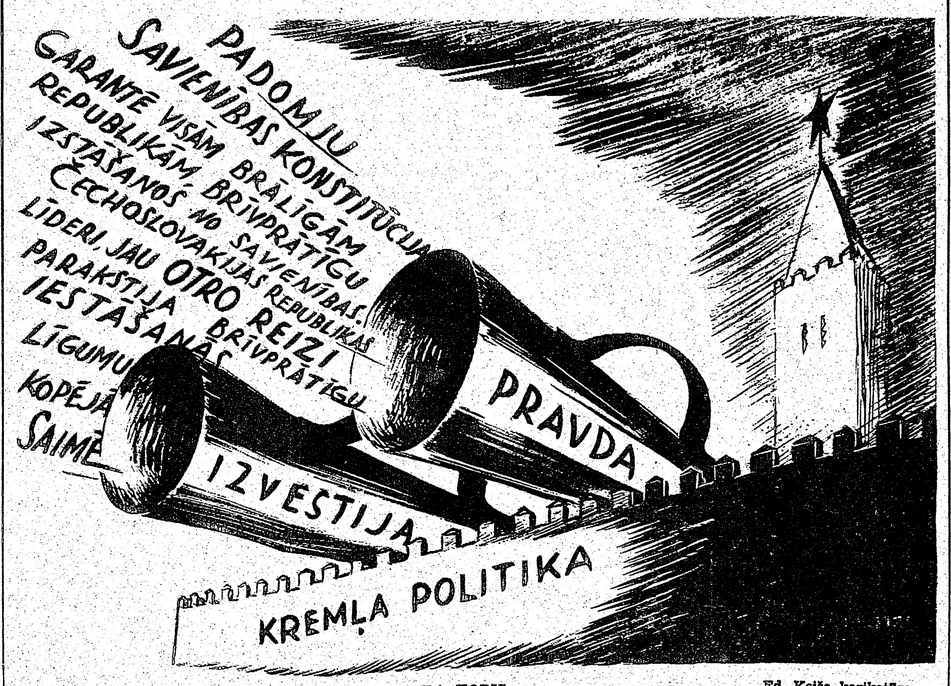

NEREDZAMAIS KREMĻA KORIS — Ed. Keiša karikatūra